LETNIK XVII., ŠT. 25 (796) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 5. JULIJA 2012

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Po zasedanju deželnega sveta SSO

Novice iz deželne posvetovalne komisije za slovensko manjšino, ki je zasedala v Vidmu minuli petek, so slabe. Kot je prisotnim članom slovenskih organizacij povedal direktor službe za deželne rojake v tujini in manjšinske jezike Giuseppe Napoli - deželni odbornik Elio De Anna je bil namreč zadržan -, deželna uprava Furlanije Julijske krajine nima nobenega zagotovila rimske vlade za izplačilo finančnih sredstev slovenski narodni manjšini v Italiji. Finančna sredstva so za zdaj še v Rimu, direktor Giuseppe Napoli pa je povedal, da si deželna uprava prizadeva, da bi čim prej prejela ta sredstva in jih takoj razdelila slovenskim organizacijam. Kaže tudi, da bo Tremontijev rez slovenskim sredstvom ostal v veljavi in bo tako naša narodna skupnost deležna 404.669,80 evrov manj denarja, kot bi ga sicer morala prejeti. Slišali smo tudi, da sta v Rimu za sredstva posredovala tako predsednik dežele FJk Renzo Tondo kot deželni odbornik De Anna, nista pa prejela nobenega odgovora. Direktor Napoli je še napovedal, da si deželna uprava prizadeva, da bi sama anticipirala del denarja za slovensko manjšino do višine treh milijonov evrov, a o tem se bo odločalo v deželnem svetu ta teden.

Negotovost torej, ki se bo najbolj poznala pri tistih slovenskih ustanovah, kjer delujemo tisti, ki smo se tudi poklicno zavezali delovanju znotraj naše narodne skupnosti. Ko iskreno izražamo solidarnost zaposlenim pri Primorskem dnevniku, le-ta je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev stopil v krizno obdobje, časnikarji bodo na mesec teden dni doma, kar se bo gotovo poznalo v časopisu, pa mislimo tudi na naš Novi glas in vrsto drugih slovenskih ustanov, kjer delujemo tisti, ki zase in za naše družine služimo kruh v okviru slovenske narodne manjšine.

Prav zato smo z velikim pričakovanjem upali v ploden ter konstruktiven dialog po zasedanju deželnega sveta Sveta slovenskih organizacij na Općinah, v okviru SSO-ja namreč deluje Novi glas, a smo v sredo zvečer, 27. junija, doživeli hladno prho, saj so trije člani izvršnega odbora SSO - Jožl Peterlin, Ezio Gosgnach ter Julijan Čavdek - pripravili "Razmišljanje o slovenskih medijih", v katerem so o Novem glasu zapisali tudi: "Seveda je potrebna tudi tu določena mera kritičnosti, ki naj bo usmerjena v bodočnost; hočemo reči, da mora tednik nujno ponujati bralcu neko točno in izostreno profilirano identiteto, da zmore nagovarjati naše ljudi in jih mora peljati v neke vrste kritičnega razmišljanja... Če v tedniku beremo novice, ki so stare in smo jih v dnevniku že prebrali pred dnevi, in če tednik ni zmožen kritične presoje pri obravnavi teh novic, potem je logično, da je tak tednik odvečen in je obsojen na neizbežen propad". Sicer si povzetek celotnega besedila lahko preberete na notranjih straneh našega tednika, kot tudi poročilo o debati, ki je sledila, celotno besedilo pa na naši spletni strani www. noviglas. eu, a bi vas vseeno opozorili, da nam svetujejo, naj bi "temeljiteje kadrovali", kar smo seveda edini v SSO-ju od nekdaj tudi delali, o čemer pričajo številni časnikarji, ki so pri nas opravili državni izpit in so zaposleni tako pri deželnem sedežu RAI kot pri Primorskem dnevniku. Predvsem pa so površne predstavitve Novega lista (Novi glas je nastal z združitvijo Novega lista in Katoliškega glasa), ki so ga označili za "bolj liberalen tednik", kar se očitno bije z zgodovinskim dejstvom, da je Novi list vedno bil predvsem odraz plemenite krščanske sociale in t. i. goriške sredine.

/ stran 2

V imenu uredništva Jurij Paljk

Foto DPD

Finžgarjev dom na Općinah / Deželni svet SSO

Kritično do medijev

"Od te seje odhajam bogatejši. Kar smo danes poudarili in dokument, v katerem so zbrana stališča SSO glede medijske razvejenosti v manjšini, ni goli pogled v preteklost: SSO se je pri sestavi razmišljanja oziral po zgodovini samo zato, da bi krepkeje stopal v prihodnost. Zbodlo me je, ko je predsednik DZP-PRAE Rado Race kratkomalo predlagal spojitev vseh medijskih duš v en sam medij, Primorski dnevnik: to so preprosto načrti SKGZ, ki bi - v primeru uveljavitve - pokopali pluralizem v naši skupnosti". S temi besedami je predsednik Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka v debatnem delu povzel izsledke seje deželnega sveta SSO, ki je bila v sredo, 27. junija, v Finžgarjevem domu na Općinah. Tokratno snidenje Sveta SSO je bilo v celoti namenjeno mozaiku medijev slovenske narodne skupnost v Italiji. Kot izpričujejo besede predsednika Štoke, je skupina izvedencev pri SSO za medijsko področje, ki so jo sestavljali Julijan Čavdek, Ezio Gosgnach in Ivan Peterlin, sestavila daljše razmišljanje, v katerem je dodobra prerešetala trenutno stanje medijske pluralnosti in poslanstvo posameznih občil naše manjšine. (Odlomke dokumenta objavljamo posebej).

Izhodiščne misli glede tega argumenta in splošnega položaja v manjšini pa je predsednik Štoka nanizal v svojem uvodnem posegu ob pričetku deželnega sveta. Izhajal je iz publikacije z naslovom *Od zdravih korenin v nove čase*, ki jo je Izvršni odbor SSO izdal, da bi počastil 35-letnico delovanja. "Odločili smo se za dvojezičen tekst, odgovornost za besedilo in vsebino zaupali Magdaleni Pahor, prevod Ravlu Kodriču, tehnično oblikovanje družbi Sintesi, slikovno gradivo Mladiki in tisk Graphartu. Knjiga-brošura je izšla le kak dan pred rednim občnim zborom SSO, ki je bil 25. novembra 2011 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici", je dejal predsednik. Kljub temu da je bila tedaj prisotna bojazen, da bi knjiga ostala (tudi zaradi tako globoke usidranosti tehnologije, interneta in socialnih omrežij v naši družbi, ki so večkrat tradicionalnim papirnatim publikacijam nenakloneni) neopazna, so raznovrstni odzivi potrdili ravno obratno. "Ne gre samo za recenzijo in omembe, ki jih je bila deležna v našem zamejstvu (v tisku, po radiu), ampak tudi za tiste omembe, ki jih je bila knjiga deležna izven našega prostora", je dejal predsednik in naštel vrsto laskavih ocen, ki jih je na račun publikacije prejel s strani goriške prefektinje Marrosu, predsednika Državnega zbora RS Gregorja Viranta in predvsem s strani funkcionarjev italijanskega notranjenga ministrstva, "ki so zelo dobro informirani o nas".

/ stran 3

IG

Novi goriški nadškof

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je 28. junija opoldne na srečanju z duhovniki sporočil, da je novi goriški nadškof in metropolit msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. V istem trenutku so objavili sporočilo v tiskovnem uradu Svetega sedeža, v Milanu pa je javnost o tem obvestil nadškof kard. Angelo Scola. Msgr. Redaelli je bil namreč doslej generalni vikar in pomožni škof v Milanu.

V lombardski prestolnici se je rodil 23. junija 1956, v mašnika ga je kard. Martini posvetil l. 1980, v škofa pa kard. Tettamanzi l. 2004. Oktobra 1988 je diplomiral iz cerkvenega prava na Gregoriani, kjer tudi poučuje; sploh pa kot pravnik zaseda pomembna mesta v različnih odborih Italijanske škofovske konference. V svojem prvem pismu goriški nadškofiji je msgr. Redaelli zapisal, da si je za škofovsko geslo izbral stavek iz Razodetja "Pridi, da ti pokažem zaročenko, Jagnjetovo nevesto" (Raz 21,9). V Gorico prihaja z globoko željo, da bi v nadškofiji videl delovanje Duha, ki presega vse vidne meje Cerkve; delovanje, ki je omogočilo, da je goriška Cerkev v času rastla v odprtosti za dialog med različnimi kulturami in jeziki. Poudaril je, da bo potreboval nekaj časa, da se vključi v življenje nadškofije, zato računa na ljubeč sprejem in potrpežljivost Goričanov. V slovenščini pa je zapisal: **"Iz srca pozdravljam prisotne slovenske vernike. Z veseljem bom med vami, da se radostno srečamo"**. Dnevnik Avvenire je napisal, da je novi pastir pisno pozdravil v slovenščini, ker je v nadškofiji "močna slovenska skupnost".

/str. 5

Umetnost

Na sedežu Deželnega sveta v Trstu so odprli razstavo akvarelov goriškega slikarja Andreja Kosiča

11

Pogovor

Mladi goriški pianist Alexander Gadjiev o svoji glasbeni poti in veliki ljubezni do klavirja

8

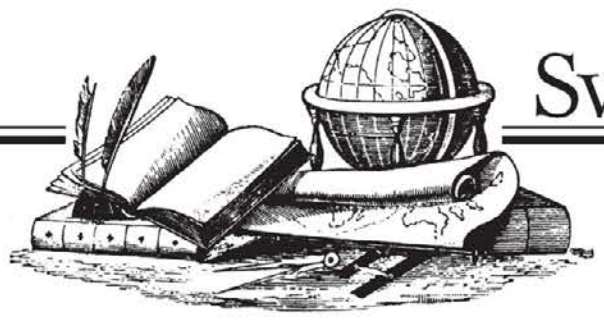

Brošuro in programski dokument je SSO izdal ob 35-letnici ustanovitve

Pozitivni odzivi na brošuro Sveta slovenskih organizacij

Svet slovenskih organizacij je v prejšnjih mesecih posredoval glavnim slovenskim in italijanskim državnim ter krajevnim ustanovam brošuro o 35-letnici delovanja ter dokument o razvojnih smernicah. Na tak način je želel seznaniti državne vrhove z delom, ki ga krovna organizacija opravlja v korist slovenski narodni skupnosti v Italiji, in opozoriti na položaj, v katerem se Slovenci nahajamo.

Svet slovenskih organizacij z zadovoljstvo ugotavlja, da sta obe publikaciji naleteli na pozitiven in zainteresiran odziv. Zahvalo za prejeti publikaciji so poslali italijanski predsednik Giorgio Napolitano, predsednik vlade prof. Mario Monti, predsednika poslanske zbornice in senata Gianfranco Fini in Renato Schifani. Prav tako se je iz Državnega zbora odzval predsednik Gregor Virant, ki je med drugim navedel, da "publikaciji na zanimiv in jedrnat način povzemata razvojno pot krovne organizacije, njene namene ter vrednote, na katerih deluje". Italijansko notranje ministrstvo se je odzvalo z zahvalnima pismama ministrice Annamarie Cancellieri in ravnatelja osrednjega urada za civilne pravice, državljanstvo in manjšinske skupnosti, prefekta Angela Di Capria. Slednji je izrazil zadovoljstvo, da je na tak način spoznal zgodovino in delovanje SSO-ja. Prefekt Di Caprio je pri tem poudaril, da ima njegov urad nalogo posegati v korist izvajanja državljanskih svoboščin in zaščite narodnih manjšin. Pri tem dodaja, da je to njihovo poslanstvo usmerjeno v skupno delo s krajevnimi javnimi upravami za udejanjanje bolj povezanega družbenega tkiva in je tako dobrodošla katerakoli pobuda, ki temu prizadevanju približuje in vključuje slovenske organizacije in ustanove. Na koncu prefekt Di Caprio še podčrtuje pomembnost izvajanja zaščitnega zakona 38/01 za Slovence, ki je usmerjen v ovrednotenje jezikovne pluralnosti kot temelj prihodnosti Evrope.

Na poslano brošuro in programski dokument se je odzvala tudi goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu. V pismu se v italijanščini in slovenščini zahvaljuje za poslani publikaciji in poudarja, da je tako "imela možnost spoznati trud in globoko skrb za ohranitev slovenskega jezika, kulture in identitete na tem teritoriju, ki ju je vaša organizacije vlagala v 35-ih letih plodne dejavnosti. Dolgoletno delo SSO-ja je nedvomno pripomoglo obenem k razvoju goriške stvarnosti, odprte dialogu in sodelovanju med različnimi narodnimi skupnostmi v bogatem mozaiku goriške pokrajine".

Svet slovenskih organizacij

TRST Sprejem slovenskega Generalnega konzulata ob dnevu državnosti

Slovenija je tam, kjer so srčni ljudje

Tokratni sprejem slovenskega Generalnega konzulata v Trstu ob dnevu državnosti je bil za generalno konzulko Vlasto Valenčič Pelikan poseben, saj je ob tej priložnosti še zadnjič nastopala v svoji diplomatski vlogi v zalivskem mestu. Konec junija ji je namreč potekel mandat, nadomestil jo bo nekdanji zunanji minister Dimitrij Rupel.

Foto IG

Ta vidik je dejansko krojil njen priložnostni poslovilni govor. V njem je poudarila, da je svoja prizadevanja usmerila v enostavno komunikacijo in reden dialog za dosego zastavljenih ciljev. Verjame, da ji je to uspelo, saj je s predstavniki italijanskih oblasti slovenski konzulat nepretrgoma in odlično sodeloval, kar je prispevalo h graditvi vse boljšega sodelovanja med Slovenijo in Italijo. Med prioritete, ki jih je med svojim službovanjem v Trstu zasledovala, je uvrstila tudi zagovarjanje stališč slovenske narodne skupnosti v Italiji, saj je "Slovenija tam, kjer so srčni ljudje, ki so pripravljeni promovirati Slovenijo, njeno identiteto in kulturo ne glede na lastne interese in želje". Slovenska domovina je obenem tudi tam, kjer ni formalno zapisanih dokumentov o državljanstvu, o meji, o opredelitvi bivališča. "Slovenija smo ljudje", je dejala generalna konzulka pred sicer nekoliko manjšo množico v primerjavi s prejšnjimi leti. Vsekakor so bili prisotni predstavniki javnih in vojaških institucij (izstopali so tržaški prefekt Alessandro Giacchetti, tržaški župan Roberto Cosolini in deželni odbornik Furlanije Julijske krajine Roberto Molinaro ter nekateri župani okoliških občin) ter manjšinskih organizacij.

Denis Novato in dr. Zvone Žigon (foto IG)

Sprejem Generalnega konzulata je kot navadno spremljal tudi kulturni program, ki ga je letos uvedel mlad harmonikar Rok Zupančič, učenec slavnega Denisa Novata. In ravno Novato je bil 'slavnostni' gost večera, saj mu je sekretar Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Zvone Žigon v imenu ministrice Ljudmile Novak izročil priznanje Republike Slovenije za izredne glasbene dosežke v četrtstoletnem delovanju. Glasbenik je v tem času postal neke vrste diplomat slovenske glasbene kulture po svetu. Novato je v znak zahvale vzel v roke svojo harmoniko in ob spremljavi kitarista Walterja Beta zaigral svojo skladbo Zapri oči. Kulturni program je zaokrožilo odprtje razstave slovenske ilustratorke in likovne umetnice Marije Prelog. Sklepne besede družabnega večera pa so pripadale tržaškemu županu Robertu Cosoliniju, ki je podčrtal, da so se sadovi dobrih odnosov med Slovenijo in Italijo kazali tudi v Trstu, kjer je bilo pred dvema letoma pomembno spravno srečanje treh predsednikov. Sodelovanje med državama in posledična odprtost do slovenske narodne skupnosti pa se ne kažeta le v velikih dejanjih, temveč tudi v majhnih korakih: ta vidik vključuje navezo med občino Trst in Ljubljano ter nedavno razstavo Razprta obzorja, ki je sočasno potekala v obeh mestih. Župan se je generalni konzulki zahvalil za opravljeno delo in ji zaupal, da je bilo njeno delo dragoceno ne samo za Slovence, ampak za celotno prebivalstvo mesta Trst.

IG

Pismo uredništvu

Odmev na poročilo SSO o medijih

V roke mi je prišlo poročilo o medijih v našem prostoru, ki so ga ob deželnem svetu Sveta slovenskih organizacij (SSO) pripravili trije člani, ki jim je izvršni odbor SSO zaupal to nalogo.

Zbodlo me je poročanje o tedniku Novi glas. To je časnik (prej Katoliški glas), ki ga imam rad že od mladostnih let, saj načelno in pošteno zagovarja vrednote, ki so mi bile vedno najpomembnejše.

Poročilo priporoča tedniku globlje članke in premišljevanja, ker ima pač tednik to specifično vlogo, da vprašanja poglobi. To Novi glas tudi načrtno dela in veliko člankov je v njem na visoki miselni ravni. Ta se je še izboljšala z novo prilogo Bodi človek, ki je poročilo niti ne omenja. Očitno trije izvedenci Novega glasa ne prebirajo nič kaj pazljivo. Politična in gospodarska poročila nudijo bralcu zelo jasen pogled na dogajanje prav zato, ker zajamejo teden dni in se ne izgubljajo v morju besed, ki jih vsak dan objavljajo dnevniki in jih nihče ne bere. Tisto o novicah, ki so stare in smo jih že brali v dnevniku, je neumnost. Vsak časnik mora prinesti pomembnejše novice, to dela celo mesečnik Mladika na zadnjih straneh, in je tako prav. Novi glas skrbi tudi za dostojno slovenščino in pri tedniku to ni tako lahko kot pri mesečni reviji. Tega izvedenci niso opazili in razumeti je, da za lep jezik skrbi le Mladika.

Pomanjkanje kritične presoje, ki jo trije modreci posredno očitajo Novemu glasu, bi vrnil kar na njihov naslov. Niti ene kritične besede niso bili zmožni za Mladiko in Naš vestnik. Novice, ki jih prinaša ta zadnji, bi po zdravi pameti spadale na strani Novega glasa, ki so namenjene Tržaški. Tu se ne morem otresti suma, da je to glasilo nastalo le zato, da na Tržaškem vlogo Novega glasa ošibi. Komu to koristi, ne ve nihče. Za izvedence je tam vse zanimivo, iskrivo, globoko in kristalno.

Tu seveda igra vlogo tudi odnos Trsta do Gorice, to je stara zgodba, ki jo poznamo na pamet. Ko bi bilo uredništvo Novega glasa v Trstu in bi imeli tržaškega urednika, bi bilo tudi pri tem časniku vse lepo in prav.

Usodno napoved o propadu Novega glasa bi bili raje izpustili, saj se pogosto dogaja, da prej propadejo tisti, ki se šopirijo.

Danilo Čotar

S 1. strani

Po zasedanju ...

Niti ene same dobre besede ni bilo za nas, čeprav nam je v teh kriznih časih uspelo dobesedno iz niča narediti z vrhunskimi sodelavci, ki za svoje delo niso plačani, tudi prilogo Bodi človek, kot nam je tudi z izjemno skromnimi sredstvi uspelo narediti sodobno spletno stran našega tednika, predvsem pa je skrajno neumestno ter žaljivo govoriti o našem tedniku kot časniku, ki nima svoje identitete, saj smo od samega začetka zavezani trem temeljem, ki so zapisani v ustanovni listini Novega glasa: slovenstvu, demokraciji, krščanskemu etosu. In mirno tudi lahko zagotovimo, da v našem uredništvu ni zaposlenih, ki "bi bili brez hrbtenice in bi bili pripravljeni pihati v rog, tako kot nekateri naši 'boss–voditelji' želijo". Morda pa je za nekatere problem prav v tem, da se držimo smernic, ki so zapisane v ustanovni listini našega tednika: slovenstvu, demokraciji in krščanstvu!

V teh kriznih časih, ko so zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ogrožena naša delovna mesta in sam obstoj našega tednika, si prizadevamo za širjenje prostora, za ploden dialog in iskanje naših ljudi na robu našega narodnega telesa. Tudi podatek, da so nam naročniki vsa ta leta ostali zvesti, da vsako leto, sicer za majhne številke, a vseeno!, povečujemo naklado, bi pričakovali vsaj bodrilne besede, če že drugega ne.

Smo tudi mnenja, da je tak način pisanja v sedanjih časih napaka, ker vnaša nejevoljo med zaposlene tako pri Primorskem dnevniku kot v našem uredništvu; gotovo pa tudi politična napaka, saj je sedanji čas gospodarske in družbene krize čas za iskanje skupnih rešitev, zavezništev, plodnega sodelovanja, iskrenega dialoga in iskanja skupnega dobrega.

Drage bralke, bralci, prijateljice in prijatelji, naročnice in naročniki Novega glasa, ostanite nam zvesti tudi v prihodnje!

Povejmo na glas

Ne podcenjujmo nove komunikacije

Še vedno kdaj pa kdaj slišimo pritožbe, da dandanes ni več zadovoljive komunikacije. Verjetno smo tudi mi sami istega mnenja, ko v vsakodnevnem življenju ne doživimo odziva, ki smo ga od sočloveka pričakovali. Toliko bolj smo kritični in celo prizadeti, ko bi z določeno osebo hoteli vzpostaviti globljo izmenjavo mnenj, pa z druge strani ni odgovarjajoče pripravljenosti. Tukaj so pogostoma problematični odnosi z mladimi, ki se zapirajo vase, težko povejo kaj bistvenega o sebi, čeprav bi bilo to slej ko prej nujno za razčiščevanje številnih odprtih vprašanj. In zaradi teh in podobnih neugodnih izkušenj se pritožujemo, kako ni pravih odnosov, ker ni več prave in pristne komunikacije. Kaj radi se potem z nostalgijo spominjamo, kako je bilo nekoč dosti bolje, kako smo se več pogovarjali in izmenjavali poglede in mnenja, da ne govorimo o naših starših in njihovih starših, ki so pogovarjanju namenjali ure in ure. Iz obujanja idilične preteklosti pa ni več daleč do obtoževanja sodobnih iznajdb, ki da so menda naše komuniciranje grobo osiromašile ali celo izničile. Tukaj je televizija, ki je zasedla naše domove in nam preprečuje, da bi iz oči v oči izmenjavali doživetja in reševali probleme. Tukaj je računalnik, ki nas je v še večji meri odtrgal od stika z našimi bližnjimi, in v tem računalniku je internet, se pravi splet, ki pa da nas je že dobesedno in tako rekoč fizično pogoltnil vase ter nas odtujil drugim. In tukaj je ne nazadnje sodobna telefonija, ki da je neposrednost komuniciranja popolnoma uničila, tako da se pogovarjamo le še preko slušalke in izmenjavamo sporočila s kratkimi pisanimi stavki. V resnici pa do najnovejše tehnologije ne bi smeli biti kritični, saj nam omogoča povezavo, o kateri smo lahko pred dvema desetletjema samo sanjali. Kdo bi si tedaj mislil, da bo danes v svetu prijavljenih pet milijard prenosnih telefonov in da ima praktično vsakdo sredstvo za stik z drugimi pri sebi, v žepu, in ga nosi vedno s seboj. Prva milijarda je bila dosežena v letu 2005, od tedaj pa se število uporabnikov skokovito povečuje. Ko pride na trg nov uspešen model, ga v enem samem letu kupi deset milijonov ljudi. In kar je še posebej zanimivo in zgovorno, razmerje med uporabniki v razvitem svetu in deželami v razvoju se naglo spreminja, in sicer v smeri enakovrednosti. Še v letu 1997 je znašalo to razmerje 1: 18, deset let kasneje pa že 1:2. Da ne govorimo o najmlajših in celo otrocih. Raziskava v Sloveniji je pokazala, da ima prenosni telefon skoraj vsak dvanajstletnik in več kot tri četrtine devetletnikov. Razlog, da imajo prenosni telefon že otroci, zelo nazorno odkriva temeljno dragoceno lastnost sodobne komunikacije: starši se čutijo bolj varne, ker lahko pokličejo svoje otroke in obratno. Sedanja komunikacija je torej enkratna možnost povezave in nedvomno velikanska pridobitev, seveda pa je potem od nas odvisno, v kakšne namene jo uporabljamo.

Janez Povše

S 1. strani

Kritično do medijev

Ta dogodek je predsedniku SSO še bolj potrdil prepričanje, da mora krovna organizacija biti v ospredju gospodarskega, kulturnega, športnega, socialnega, verskega delovanja, "mora pa stalno biti v osrčju dogajanja, ki zajema ves naš tisk, vsa naša komunikacijska sredstva, ker človek tudi v sedanjem globaliziranem svetu močno potrebuje informacije posebej tistih objektivnih, nadstrankarskih, tistih, pri katerih mora razum bdeti nad čustvi, nad trenutno politično koristjo, nad osebnim in drugačnim egoizmom ter ideološko ozkosrčnostjo". Ekonomska kriza hudo trka na vrata že tretje leto, "a ta kriza ne sme zadušiti naših komunikacijskih sredstev. Le izboljšati jih moramo, povzdigniti nad vsakdanjost, nad pritlehno ideologizacijo in vsiljevanje od zgoraj sistemov, posebej tistih, ki jih ni več, ki jih je zgodovina potisnila v kot, v ozadje, v dokončno pozabo", je dejal predsednik Štoka. Dodal pa je, da "o našem zamejskem tisku in etrski besedi moramo razmišljati, si vsi prizadevati, da bi bili čim boljši, čim bolj objektivni, sprejemljivi za vso slovensko zamejsko skupnost v Italiji oz. deželi FJk". Seja deželnega sveta SSO na Opčinah je tako imela nalogo, da razmišlja o novih poteh, novi demokratični strategiji za čim boljšo prihodnost medijev samih. "To je želja Izvršnega odbora SSO, ki se globoko zaveda, da je naš slovenski človek doma ne samo v Trstu, Gorici, Vidmu ali Ljubljani, ampak v vrtincu svetovne globalizacije (oprostite pleonazmu!), ki nam narekuje nove prijeme, nov tempo, nov način našega delovanja, če hočemo na tej zemlji zares za vedno 'stati in obstati', kot bi lahko rekli skupaj z našim Trubarjem, pa tudi s Slomškom, Prešernom in Cankarjem"!

Posamezni posegi **v debatnem delu** so potrdili ključno vlogo medijev v naši narodni skupnosti, do izraza pa so prišli tudi novi pogledi oziroma skrb, kako nekatere strukture spoh ohraniti pri življenju. Mnogo kritičnih besed je bilo izrečenih na račun pluralnosti Primorskega dnevnika. Urednik Pastirčka, **g. Marijan Markežič**, je podčrtal zamudo, s katero dnevnik poroča o vsaki novi številki otroške revije (celo 25 dni po izidu!): prav tako skromno je bila opisana 50-letnica revije, medtem ko je usoda, ki je je deležna druga otroška revija, Galeb, dokaj drugačna. G. Markežič je zato povabil društva, ki so včlanjena v SSO, naj temeljito monitorirajo svojo prisotnost na straneh Primorskega dnevnika. Predsednik Zadruge Goriška Mohorjeva **Damjan Paulin** pa je bil dokaj kritičen do nekaterih izsledkov dokumenta o medijih, ki ga je na večeru prebral Ivan Peterlin. Dokaj neprimerno je po njegovem mnenju ciljati na preorganizacijo zamejskega medijskega prostora po načelu enega samega dnevnika, enega samega tednika, enega samega štirinajstdnevnika in enega samega mesečnika. Po drugi strani je včasih čutiti takšno ali drugačno pozornost SSO le do Primorskega dnevnika, bolj malo pa do ostalih časopisov.

Foto IG

Po mnenju Damjana Paulina je potrebno podpirati celotni medijski spekter, saj so težave domala povsod; na primer pri Novem glasu, ki se venomer trudi, da bi še naprej bil deželno glasilo. V tej luči je poudaril na novo zasnovano sodelovaje z Domom iz Benečije ter preurejeno in ojačeno spletno stran: to je Novi glas storil s skromnimi finančnimi sredstvi.

Foto IG

Predsednik Zadruge Goriška Mohorjeva je omenil tudi premalo zanimanja tržaških duhovnikov za časopis in za tržaški del časopisa, posebno poglavje pa je namenil kronični finančni negotovosti, ki časopisnemu kadru, GMD in upravi onemogoča tvorno in vedro načrtovanje prihodnosti. Odsotnost deželnih finančnih prilivov in negotovost, s katero tudi Slovenija deli prispevke, to negotovost še povečujeta. Protislovno je zato tudi dejstvo, da je Novi glas v letih formiral veliko število časnikarjev, ki pa so zaradi boljših denarnih pogojev odšli v službo drugam: mlade sile so se tako izgubile, za kadrovanje v sedanjem času pa ni denarja. Razmišljanju Damjana Paulina se je pridružil tudi **Marij Maver**, predsednik Slovenske prosvete. Podčrtal je skrb uslužbencev profesionalnih in polprofesionalnih ustanov, ki delujejo v SSO. V prežemanju številnih težav je nujno evidentirati določene prioritete. Predmet zanimanja SSO naj zatorej ne bodita le Primorski dnevnik ali Radio Trst A, ampak širši spekter medijske ponudbe, zlasti zato, ker je prihodnost s finančnega vidika še kako ovita v meglo. **Albert Devetak** se je dotaknil vprašanja prisotnosti znanstvenih vsebin v zamejskih medijih in predlagal sodelovanje z dijaško garnituro naših znanstvenih zavodov. **Bernard Špacapan** se je ogrel za neko mrežno sodelovanje časnikarjev, ki sodijo v medijsko sfero SSO, **Marko Tavčar** pa je v vlogi sindikalnega predstavnika odbora Radio Trst A pojasnil sedanje nenaklonjene okoliščine pri nastavljanju novih časnikarjev v novinarskem oddelku (sicer se s sorodnimi težavami soočajo tudi na programskem oddelku). Podjetje Rai je namreč sprejelo sklep, da ne bo ponujalo pogodb osebam, ki doslej niso še nikoli sodelovale z medijsko hišo. Za zdaj še ni jasno, kaj se bo zgodilo, zlasti zato ne, ker je podjetje v kočljivem trenutku zaradi pomanjkanja upravnega odbora. Pod vprašajem je obenem tematika avtonomije slovenske sekcije. Baje bodo novo vodstvo Rai sestavljali tehnokrati, ki bodo stremeli predvsem po proračunskem ravnovesju podjetja. Tudi **Ivo Jevnikar**, ki je v seznam poročila vključil še politično glasilo SSk Skupnost, je bil dokaj skeptičen glede razporeditve manjšinske medijske vsebine po načelu en dnevnik, en tednik, en štirinajstdnevnik in en mesečnik: po njegovem mnenju to dejanje ni politično modro. Predlagal je, naj bo dnevnik pluralen, ostali mediji pa naj živijo po svojih močeh naprej. Glede na to, da je bil v senatu odobren zakonski osnutek o javnem finaciranju medijev, bi morali ta ugodni trenutek in naklonjenost vlade uporabiti za to, da bi izboljšali položaj tudi ostalih medijev, ne samo Primorskega dnevnika. Odgovorni urednik Novega glasa **Jurij Paljk** je posvaril, naj se v prihodnje, v primeru, da bi kriza še hujše pokazala svoje zobe, položaj tednika obravnava po istem principu, kot je bilo to storjeno za Primorski dnevnik: se pravi po jasnih sindikalnih pravilih.

Predsednik Štoka je v svoji repliki dejal, da se SSO ni nikdar zavzemal le za Primorski dnevnik, a je svoja prizadevanja delil v enaki meri za vse medije. Predsednik obenem razume zaskrbljenost uslužbencev, "ki jih ne smemo izgubiti". Prav tako pa se morajo mediji v sklopu SSO temeljito držati svojih budgetov, saj se krovna organizacija zaveda kočljivega finančno-gospodarskega položaja bodisi v Italiji bodisi v Sloveniji: "Težko je zahtevati na primer v Sloveniji 100% prispevkov, če v naši matični domovini dan za dnem podjetjem preti stečaj ..."

Na zasedanju deželnega sveta SSO

Razmišljanje o slovenskih medijih

Objavljamo daljše odlomke izhodiščnih tez glede razmišljanja o medijih, ki jih je Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij zaupal trem svojim članom, in sicer Eziu Gosgnachu, Julijanu Čavdku in Ivanu Peterlinu.

Podpisniki so argumente najprej obravnavali analitično, "tako kot pač vsakdo izmed nas gleda na to tematiko, potem pa je meni (Ivanu Peterlinu, op. ur.) pripadla naloga, da posamezna gledišča zlijem v celoto in misli prelijem na papir. Pred nami je torej dokument, ki vam ga sedajle dajemo v presojo".

"Slovenski prostor v Italiji je bil v vsem povojnem času prežet z vsestransko medijsko ponudbo. Seveda je vsa ta široka paleta tiska imela točno okarakteriziran pečat, odvisno pač od tega, komu je bila namenjena, predvsem z ideološkega vidika.

Vsa dolga povojna leta – v bistvu do padca Berlinskega zidu in malo kasneje do kraha TKB – je **Primorski dnevnik** ohranjal precej ozko profilirano identiteto, ki je bila prežeta v glavnem z levičarsko ideologijo, vsebinsko naslonjeno na stranke italijanske levice: na KPI, kasneje še nekoliko bolj poudarjeno na PSI. Druga stran slovenskega življa – katoliški krog pa tudi tisti, ki je imel bolj poudarjen liberalni značaj – je imela v Primorskem dnevniku manj poudarka in odmevnejših strani v dnevniku ni našla. Dnevnik se je trdno držal svojega izročila oz. svojega izvora, ki je vsebinsko obeležen že ob samem naslovu časopisa: dnevnik je naslednik Partizanskega dnevnika in je torej logično, da v sebi nosi miselne vzvode vsega, kar je označevalo partizansko epopejo. Resnici na ljubo bi lahko pripomnili, da se je v vsebinskih linijah velikokrat iz političnega oportunizma tudi izneveril tej ideološki zapuščini, saj je skrbno prikrival veliko resnic, ki bi lahko razjezile bralce, posebno tiste, ki so res verjeli v ideale partizanskega boja, saj so bili velikokrat prav oni njen aktivni del. Velikokrat je dnevnik zagovarjal stvari, ki jih je bilo zelo težko zagovarjati in velikokrat je taka vsebinska logika peljala v razočaranja, pa tudi v politične poraze, kar pa je vodstvo vedno opravičevalo z izgovorom, da moramo pač biti pragmatični. Kaj naj bi to pomenilo, so vedeli samo oni, vsem nam pa še danes to ni jasno.

Danes je Primorski dnevnik nekaj drugega, ali bolje rečeno moral bi biti nekaj drugega! Na pogorišču, na gospodarskem zlomu in na pepelu v bistvu nikoli resnično rojenega dvojčka v matični Sloveniji z imenom Republika, ki je bil sad takratnih megalomanskih pogledov na bodočnost naše manjšine, predvsem s strani tistih voditeljev, ki so tudi gospodarsko ustvarjali naš vsakdan, je PD ponovno in skoraj čudežno prišel med naše ljudi. Za škodo, ki je bila povzročena s tem, da je bil PD potisnjen praktično v stečaj, ni vse do danes odgovarjal še nihče. V to zgodovinsko obdobje se bo treba še pošteno zagristi, a to ni predmet našega današnjega razmišljanja. PD je torej ponovno prišel med nas predvsem zato, ker so mu prav naši ljudje z ustanovitvijo zadruge vbrizgali v žile novo, svežo kri. PD je torej v lasti Zadruge, ki je nastala z osnovnim namenom, da prevzame lastništvo PD. Akcija je uspela, saj je Zadruga ena najštevilčnejših zadrug v FJK in ima preko 2000 članov. Ni tu prostor, da bi se spuščali v analizo tega, da je Zadruga lastnik "glave" PD, da pa PD v bistvu upravlja DZP – PRAE. To sedaj pri naši analizi ni bistveno.

Pri našem razmišljanju ni napačno, če povemo tudi to, da je naša stran verjetno ob nastanku Zadruge zamudila vlak: izgubila je prve in obenem najbolj odmevne volitve odbora Zadruge na Pomorski postaji v Trstu, pa čeprav se je predstavila z zelo dobro listo, sestavljeno z vrsto kompetentnih ljudi. Dejstvo je, da so na volitvah zmanjkali glasovi, to pa zaradi tega, ker se 'naši' v Zadrugo niso včlanjevali tako organizirano in intenzivno kot druga stran. Nikjer ni bilo prave propagande za to, nikjer utemeljene informacije o tem, kako se lahko človek včlani. Prej nasprotno: politična linija je bila takrat odklonilna in nasprotna ustanovitvi Zadruge. Pravi paradoks je v tem, so bili pri reševanju PD-ja prav 'naši' med najbolj zaslužnimi, saj so v projekt investirali predvsem veliko svojega privatnega denarja. O tem se bolj malo sliši in se veliko o tem ni nikoli govorilo, kot da bi moralo biti ljudi sram zaradi tega. Gre torej za pravi paradoks: napaka, ki jo plačujemo še danes. Vendar nam današnji čas narekuje nova razmišljanja in v zvezi s tem tudi nove oprijeme: če verjamemo v to, da je Primorski dnevnik dnevnik vseh nas, potem bi bilo tudi prav, da razmislimo o tem, da s široko in kapilarno akcijo prepričamo ljudi, da postanejo člani Zadruge. Imeti veliko pristašev v veliki družini zadružnega članstva, pomeni imeti več besede in vsekakor več odločujoče in pogajalske moči.

SSO postavlja danes – glede Primorskega dnevnika – na mizo argument večje pluralnosti, argument, ki govori o tem, da bi moral biti časopis odraz vseh odtenkov naše slovenske družbe v Italiji. Biti bi moral primarni informativni posrednik vsega, kar je povezanega z gibanjem slovenske manjšine v Italiji. Primorski dnevnik – tak kot bi ga želeli mi – mora postati to, kar je v intervjuju, ki je bil objavljen v zadnji številki Novega glasa, poudaril naš predsednik Drago Štoka: 'PD naj bo glasilo vseh Slovencev v deželi FJK in mora postati zrcalo vseh misli, načrtov, idealov, volje, s katerimi se naša slovenska narodnostna skupnost sooča. Tu ne sme več biti govor o levih in desnih, o vaših in naših. PD mora biti glasnik vseh Slovencev v Italiji in kot tak ima zagotovljeno prihodnost in razcvet'. Do tu citat Draga Štoke.

"Tu seveda nastajajo problemi, saj se vsebinska razmišljanja glede obstoja in utrjevanja slovenske narodne skupnosti v Italiji v primerjavi s sorodno krovno organizacijo SKGZ bistveno razlikujejo in so si včasih tudi z vsebinsko političnega vidika diametralno nasprotne. V duhu sobivanja in neke markantnejše demokratičnosti bi morala priti s strani PD do naših bralcev sinteza pogledov na strategije našega razvoja. Danes smo še vedno, žal, priča neke vrste uredniški zaletavosti, v smislu, da dajemo nekaj več prednosti enim, drugič posvečamo nerazumljivo večjo pozornost nekim drugim, ki so mogoče politično manj važni, za ene velja, da imajo v našem dnevniku cel album osebnih fotografij, za druge, ki so verjetno prav tako bistveni za naš obstoj, pa moramo fotografijo iskati skorajda v arhivu. Ni pretirana trditev, če rečemo, da se vse do danes PD ni znal posodobiti, ampak stopica še vedno na mestu, je vsak dan bolj osamljen. Ob dejstvu, da zmanjkuje finančnih sredstev, ki dajejo dnevniku kisik za preživetje, bi bilo nujno, da o njegovi bodočnosti spregovorimo končno nekoliko drugače v upanju, da bi bila naša razmišljanja upoštevana, predvsem pa interpretirana v pravilni luči. Samo tako bo lahko PD res glasnik vseh nas.

/ stran 16

Magija in vera

Reinkarnacija

Z večer navali na dvorišče skupina mladih s tremi avtomobili. Poprosijo, če lahko prespijo pod milim nebom. Malo čudno se mi je to zdelo, pa jim ponudim streho. Oni pa: "Ne, mi spimo pod milim nebom"! Zjutraj, ko pokukam skozi okno, ali so še tam, me preseneti prizor. Sedeli so v krogu in izvajali jogo. Mislim si svoje. Ko skupaj pripravimo zajtrk, se razplete pogovor. "Veste, zakaj imamo mi zjutraj jogo"? "Verjetno, da se zbudite"? "Kje pa, da se povežemo s predniki, ki so v nas po reinkarnaciji"! "A ja"? izjecljam. "Torej kdo je v kom"? Začnejo naštevati neka nepoznana imena, mene pa vse skupaj ni več zanimalo, ker sem videl, da tu nimam kaj iskati. Ko je kdo o čem prepričan, četudi to ne drži, se ga pusti pri miru, drugače te popraska ali raztrga, kot se je meni že tolikokrat dogodilo. Ljudje imajo svoj prav, četudi ni prav, in bodo živeli v večni zmoti. Vedno bodo govorili, da tako je, ker zanje to drži kot pribito, pa čeprav je v resnici napačno! Do pravega spoznanja pa zaradi napuha, v katerega so vklenjeni, ne bodo prišli zlepa ... Za vsako spoznanje je potrebna osebna ponižnost.

Reinkarnacija je nauk o ponovnem utelešenju duše umrlega v drugem bitju. Ta nauk poznajo v budizmu, v najrazličnejših različicah pa ga srečamo tudi v popačenem krščanskem učenju.

V pojmovanju, kakršnega predstavlja reinkarnacija, ni osnovnih sporočil Boga, takšnega, kot se je javljal Abrahamu ali ki je Mojzesu dal zapovedi, govoril po starozaveznih prerokih in prišel v človeško zgodovino v osebi Jezusa Kristusa. To, kar v reinkarnaciji učijo, je skupek iz delov različnih tradicij in verstev, s katerimi se je krščanstvo srečevalo in jih odklanjalo skozi stoletja. Kjer ni Sv. Trojice. Kristusovega utelečenja - Boga človeka, ne moremo govoriti o krščanstvu kot tudi ne o tako imenovani zapuščini Abrahamove vere - judovstva in islama. Vse te veroizpovedi spoštujejo enega Boga, stvarnika, ljubitelja človeka, ki v veri vstopi v osebni odnos z vsakim posameznikom. Pri reinkarnaciji svet ni ustvarjen, ampak večno ustvarjena duhovna bitja postopoma prehajajo druga v drugo telesno, duševno in duhovno. Kot pravzrok vsega se ne postavlja stvarjenje materije, ampak se to samo idealizira. To mišljenje nima enega osebnega Boga, stvarnika, zato je to ateizem. Lahko bi celo govorili o idealističnem ateizmu.

Zanimiv primer idealističnega ateizma smo lahko opažali v najrazličnejših odtenkih komunističnega ateizma, pri njihovem učenju kot tudi prepričanju, ki so ga iz tega spoznanja pridobili posamezniki, še zlasti v nekdanji Sovjetski zvezi, in so o tem na veliko pisali in tako spravljali ljudi na stranpota tako v mišljenju kot tudi v življenju.

Mirno lahko trdimo, da je nauk o reinkarnaciji magija in ne vera. Razlika med magijo in vero je v tem, da vera vedno skuša ustvarjati osebni odnos z Bogom, išče prijateljstvo z Njim in tako človek v Njem doseže tudi odrešenje. Vsako versko prepričanje se je ne glede na to, kdaj in kje se je pojavilo, vedno pojavljajo v obliki vere, prijateljevanja z Bogom, v katerega je treba imeti zaupanje, ga ljubiti in se iz ljubezni zanj žrtvovati. To velja za krščanstvo, judovstvo in islam. Magija pa se naslanja na skrivnostna znamenja. Vsakdo, ki se odloči za takšno obliko verovanja (reinkarnacija ni vera!), se mora zavedati, da se je tako odrekel krščanstvu. Kristus, ki ga mogoče učitelji reinkarnacije tudi omenjajo, nima nobene povezave s Kristusom, kot ga oznanja krščanstvo. Iz tega se vidi versko neznanje: tisti, ki ima količkaj verskega znanja, to razliko takoj zazna in se od tega tudi takoj oddalji. Kdor pa krščansko vero površno pozna, pa ga takšne verske stranpoti celo privlačijo.

Ambrož Kodelja

Papež Benedikt XVI. na obisku pri potresencih

"Z mislijo in molitvijo sem z vami!"

Papež Benedikt XVI. je pred kratkim obiskal severno italijansko pokrajino Emilia Romagna, ki sta jo minuli mesec prizadela dva močna potresa in terjala 27 smrtnih žrtev. Njegov obisk naj bi trajal nekaj ur, prispel je s helikopterjem v mesto San Marino di Carpi.

Papeža je ob prihodu pozdravila množica otrok. "Papežev obisk bo kratek, saj s svojo prisotnostjo ne želi ovirati obnovitvenih del", je dejal vodja italijanske službe za civilno zaščito Franco Gabrielli.

Sveti oče Benedikt XVI. se je nato odpravil v bližnje mesto Rovereto di Novi in tam obiskal cerkev, ki se je med drugim potresom zrušila in pod seboj pokopala tamkajšnjega duhovnika. Papež se je sprehodil po mestu, potem pa nagovoril množico okoli 2000 ljudi, ki so se zbrali ob njegovem obisku.

"Že od prvih dni po potresu sem bil ob vas z mislimi in molitvijo. Ko se je stanje poslabšalo, pa sem začutil še večjo potrebo, da vas obiščem še osebno", je dejal papež.

Benedikt XVI. se je zatem še nekaj časa družil in pogovarjal z lokalnimi prebivalci ter se prostovoljcem zahvalil za vso pomoč, ki so jo izkazali prizadetim prebivalcem. Oblasti je pozval, naj ne pozabijo na tiste, ki so ostali brez domov.

Severno Italijo je 20. maja prizadel potres z magnitudo 6,0, 29. maja pa še en potresni sunek z magnitudo 5,9. Skupno sta potresa zahtevala 27 smrtnih žrtev, ranjenih je bilo več kot 400 ljudi, več kot 10.000 ljudi je ostalo brez strehe nad glavo.

Nemški škof Müller na čelu kongregacije za nauk vere

Papež Benedikt XVI. je minuli teden škofa iz nemškega mesta Regensburg, 64-letnega Gerharda Ludwiga Müllerja, imenoval za novega prefekta kongregacije za nauk vere, prevzel pa bo tudi položaj predsednika papeške komisije Ecclesia Dei. Omenjena komisija sodi pod kongregacijo za doktrino vere in je pristojna za dialog s konservativno Bratovščino sv. Pija X., ki jo je leta 1970 ustanovil kasneje izobčeni francoski nadškof Marcel Lefebvre. Msgr. Müller bo na položaju prefekta kongregacije nasledil ameriškega kardinala, 76-letnega Williama Levado. Ta je kongregacijo vodil po izvolitvi Josepha Ratzingerja za papeža Benedikta XVI. Msgr. Müller je dolgoletni papežev prijatelj. V Cerkvi uživa ta teolog in strokovnjak za ekumenski nauk velik ugled. Napisal je več sto akademskih člankov in leta 2008 tudi ustanovil inštitut Papež Benedikt XVI. za izdajo 16 zvezkov zbirke Zbrana pisanja Josepha Ratzingerja.

Müllerjevo najbolj znano delo je 900 strani dolga knjiga z naslovom Katoliške dogmatike: Za študij in teološko prakso.

Na sveti Sion

Presenetljivo odkritje

Dejanje ljubezni do prelata Andreja Simčiča, mojega prednika v Solkanu, ki je botrovalo sestavljanju članka o njem ob stoletnici njegovega rojstva, je bilo nepričakovano bogato poplačano. Med iskanjem podatkov so mi prišli ponovno v roke listi s pesmimi v rokopisu. Ob vsaki pesmi je tudi priimek semeniščnika, kar sem si tako razlagal: gotovo je bila v semenišču kakšna prireditev in priimki povedo, kdo je deklamiral določeno pesem: Filej, Mozetič, Valenčič, Ličen, Skrinjar, Klinec, Šircelj, Piščanec in Bratina A. Fileju je bil zaupan Prolog in Konec, ostalim po ena pesem. Ob priimku Piščanec sem pomislil na duhovnika Lada Piščanca, ki je bil tudi pesnik: gotovo so to njegove pesmi.

Prva iskrica

Da bom strežnik, so dejali
in v nedeljo so mi dali
zvonček in pa haljico.
Pa sem stregel k sveti maši.
In po maši
reče teta mami naši:
"Sinko tvoj bo še postal
mašnik in bo mašo bral! "
- Jaz sem slišal te besede,
mislil in – molčal.

Ko gospod so maševali,
v duši se mi je vzbudila
lepa misel. V nji so vstali
sladki upi po svetišču. –
Pa sem gledal Mater Božjo,
ki je na oltarju stala
in sem molil k njej - - -
Ko je zvonček tiho zvonil:
cin, cin, cin –
zdelo se mi je, da slišim:
"Boš Marijin sin! "

Gospod Efrem Mozetič, ki je še edini živ od omenjenih deklamatorjev in še vedno gladko zna svojo pesmico na pamet, pa mi je zagotovil, da je te pesmi napisal Filip Terčelj. Kakšno veselje! Deset Terčeljevih pesmi s skupnim naslovom *Na sveti Sion*, za katere nihče ni vedel, in to v rokopisu! Gospod Efrem mi je povedal, da so imeli v malem semenišču v Gorici Marijino družbo, v kateri so prirejali razne akademije. Terčeljeve pesmi so deklamirali na eni od teh akademij. Se pa ni mogel spomniti, katerega leta je to bilo.

Edini vir, ki bi lahko potrdil Mozetičevo pripovedovanje in kjer bi lahko še kaj izvedel o teh Terčeljevih pesmih, je dnevnik Rudolfa Klineca iz njegovih semeniških in bogoslovskih let. Spravim se na iskanje in napor (moral sem se ponovno naučiti pisano cirilico, v kateri je Klinec nekaj mesecev pisal dnevnik, da se je tako bolj približal Vzhodu, ki ga je v tistem času študiral) ni bil zaman. Brskanje po dnevniških zapisih v mladostnih letih je potrdilo predvidevanja. 14. 5. 1930 je Klinec zapisal: "G. Cigoj mi je dal neko deklamacijo za našo akademijo. Spesnil je preč. g. prof. F. Terčelj. Cela stvar sestoji iz deset sličic, katere bo predstavljalo devet dijakov. Torej eno imam jaz. Misel cele stvari je: deček od detinstva do oltarja, od strežnika do mašnika. Krasna misel, prav primerna! Sam g. Terčelj nam je razložil! Upam, da pojde. Saj bo še Marija pomagala. Kaj bi bil jaz brez nje! Niti pomisliti ne smem. Bog daj, da bi napravili res nekaj imenitnega v čast tej predobri Materi".

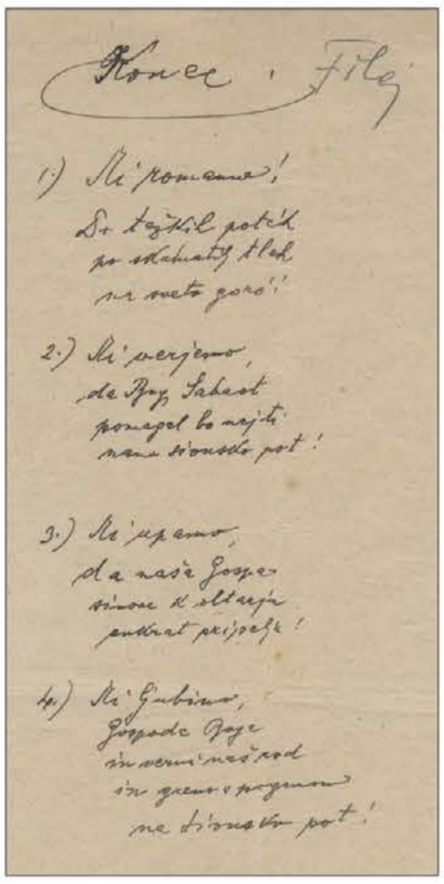

Akademija z deklamiranjem Terčeljevih pesmi je bila na dan sprejema v Marijino družbo v malem semenišču v Gorici. Med drugim o tem dnevu, 9. 6. 1930, Klinec tako poroča: "Znamenit dan. (...) Dež, dež. Kako bo z akademijo? Prikazalo se je sonce. Ob 6ih v dvorani. Škof, polovica bogoslovcev, veliko gospodov in monsignorjev... Prav obilna udeležba. Akademija se je srečno obnesla. Jaz sem imel koščel Terčeljeve deklamacije. – Vtis izvrsten. Škof navdušen... Dobro, dobro! Torej smo lahko veseli".

Na Sionski poti

Pod naslovom cikla *Na goro Sion* je Terčelj dopisal: *Alegorične deklamacije.* Pot do duhovništva predstavi kot pot na goro Sion. Tam na Sionu, v dvorani zadnje večerje, je bila prva mašna daritev. Zato je zelo posrečena pesniška podoba Siona. Kot je za vernega Juda jeruzalemska gora Sion pomenila kraj največjega hrepenenja, srečanje z živim Bogom, podobno je tak cilj najbolj vzvišenih želja za mladega fanta, ki ima v sebi duhovniški poklic, obhajanje mašne daritve skupaj z Jezusom.

V ciklu desetih pesmi Terčelj riše pot do duhovništva, kot je bila navzoča v občutju božjega ljudstva, v željah vernih staršev in v doživljanju mladih fantov v prvi polovici 20. stoletja. Takrat je bilo normalno, da se je ta pot spočela v materinem srcu ob sinovi zibelki, da se je začela kazati v ministriranju pri sveti maši in da je potem dozorevala v malem semenišču. V teh pesmih pripelje Terčelj duhovniško pot do te točke, saj so bile pesmi napisane prav za fante v malem semenišču v Gorici.

To je bil priljubljeni vinograd nadškofa Sedeja, zgrajen pred prvo svetovno vojno in po vojni obnovljen. Terčeljeva pesem ga pesniško tako naslika: "*Tam na gričku ob Gorici / svoj vinograd sem zasadil / in mladike – sveto deco – z božjo milostjo ogradil*". V zborniku *Našemu nadpastirju za srebrni jubilej* je Terčelj za konec poglavja o malem semenišču malo priredil zadnjo kitico Prologa: *"Cilj je blizu! / Čeprav je še daleč do prve daritve, / na potu težavnem pospremljajo deco / prisrčne nadškofove svete molitve / in prošnje, ki moli nebeška jih Mati, /da prišli k oltarju bi vsi darovati! / Naj bi dočakala! "*

V šole!

Pozdravljena, Gorica sončna,
pozdravljen zavod, novi dom!
Dobrota božja je neskončna,
nikdar poplačal je ne bom!

Prišla sva z materjo pred vrata,
kjer čednost biva in modrost –
in zdelo se mi je, da stopam
v življenje novo, kjer mladost
zori in v bojih se krepi
za težke, svete božje dni.

Slovo sem vzel od njiv zoranih,
kjer žito v brazdah rumeni:
"Poglej te njive zlatozorne,
na lehah klasje se zlati;
a delavcev jim primanjkuje:
duhovnikov med ljudstvom ni!"

Pogumno stopil sem skoz vrata
in v duši sklep je trdni vstal:
"Če je presveta božja volja,
duhovnik enkrat bom postal!"

Vinko Paljk

Javno pismo Škofijske karitas Koper nekdanjim delavcem Primorja

"Na vas gledamo kot na soljudi v stiskah, ki jim je bilo delo odvzeto!"

Spoštovani nekdanji delavec Primorja, dragi gospod!

Verjetno se vam zdi nenavadno, da vas imenujemo gospod, saj ste se na gradbiščih oz. kjer koli ste delali, med seboj tikali, in tako so se na vas obračali tudi vaši predpostavljeni. Naziv gospod uporabljamo namenoma, ker želimo poudariti, da ste pošteno služili kruh. Naporno delo ste opravljali za dobrobit vaših domačih, pa tudi nas vseh, ki uživamo sadove dela vaših rok, ko se vozimo po cestah ali uporabljamo zgradbe, ki ste jih zgradili. Zato si zaslužite ime gospod. Marsikdo od tistih, ki smo jih bili navajeni imenovati "gospod", si glede na svoje ravnanje ob potiskanju Primorja v propad bolj zasluži kakšno drugo ime, ki pa bi ga bilo v javnem pismu neprimerno omenjati.

Propada Primorja niste zakrivili vi. Vi ste s svojim delom skozi dolga leta skrbeli, da je Primorje raslo, zdaj pa vam je to brez vaše krivde odvzeto. Želimo vam sporočiti, da se tega v polnosti zavedamo tudi sodelavci Karitas. Zavedamo se, da ste se nenadoma znašli v okoliščinah ogroženosti, za katero ste verjeli, da se vam zaradi vaše delavnosti in pridnih rok ne more zgoditi. Nočete biti nikomur v breme in zato vam sodelavci Škofijske karitas Koper želimo sporočiti, da vas razumemo in sočustvujemo z vami. Na vas ne gledamo kot na "novo breme", ampak kot na soljudi v stiskah, ki jim želimo pomagati z bratsko ljubeznijo!

Spoštovani nekdanji delavec Primorja, dragi gospod!

Pišemo vam zato, da bi vam po svojih močeh pomagali, čeprav se zavedamo, da naša pomoč ne more nadomestiti tistega, kar ste doslej vsak mesec prislužili s poštenim delom. Naša sredstva so omejena, kljub temu pa vas vabimo, da če potrebujete pomoč, prestopite vrata Karitas. Pridete lahko z dvignjeno glavo in ni treba, da bi se sramovali, če vas bo kdo videl ali prepoznal. Vi niste storili ničesar, česar bi se bilo treba sramovati.

Trenutni položaj je tak, da bo verjetno večina med vami imela težave pri iskanju nove zaposlitve, saj je prostih razpisanih delovnih mest malo. Kljub temu vas vabimo, da ne izgubite poguma in da vztrajate. "Kjer Bog zapre vrata, odpre okno", pravi pregovor. Tudi če vam ne uspe takoj najti zaposlitve, iščite nove priložnosti za delo. Tako ali drugačno, uradno ali priložnostno. Tisti, ki imate doma kmetijo, možnost za rejo domačih živali, starejšega soseda, ki bi mu pri opravilih prišla prav vaša pomoč, izkoristite take izzive, četudi se še predvčerajšnjim niso "splačali". Ohranite delovno kondicijo, predvsem pa ohranite dostojanstvo. Vredni in koristni niste zaradi dela ali plače, da bi bili sedaj, ko le-te ni, nevredni. Dragoceni ste kot oseba, ki ima svoje dostojanstvo, in pri tem vaše pretekle zasluge pri skrbi za družino ali dejstvo, da ste žrtev okrutnih ekonomskih procesov niti niso pomembni.

Spoštovani nekdanji delavec Primorja, dragi gospod!

Še enkrat poudarjamo, da ste v naših prostorih vedno dobrodošli. Ko boste potrebovali pomoč, bomo z vami delili tisto, kar imamo, za vas pa bomo našli tudi toplo in prijazno besedo. Še nekaj: Korajža velja! Naj vam bo stiska, v kateri ste se znašli, izziv, iz katerega boste izšli kot zmagovalci. Zato vas v naše prostore vabimo tudi kot prijatelja, sodelavca. V slogi je moč. Če bomo rešitve iskali skupaj, bomo lažje našli izhode iz krize.

S spoštovanjem do vas in vaših domačih ravnatelj Matej Kobal in sodelavci Škofijske karitas Koper

Dodatne informacije dobite pri namestnici ravnatelja Škofijske karitas Koper gospe Jožicia Ličen, GSM: 041/429–713, e-pošta: jozica. licen@rkc. si.

primorje

S 1. strani

Novi goriški nadškof

Potem ko je kard. Scola predstavil novega nadškofa, je poudaril, da je goriška Cerkev nastala iz oglejskega patriarhata, kjer so se od davnine srečevali različna ljudstva in kulture. Oglej, zibelka krščanstva srednjeevropskega prostora, ki še vedno spada pod goriško nadškofijo, je upravljal zelo obširno področje, "bil je največja škofija in metropolija vsega evropskega srednjega veka, po pomembnosti in dostojanstvu takoj za Rimom", saj je povezoval 57 škofij. V Ogleju so se združevali latinski, germanski in slovanski svet. Oglej je tudi kraj cerkvenih učiteljev, mučencev in svetnikov; tu je Evropa dihala s pljučnima krilom vzhodne in zahodne krščanske tradicije. Goriška nadškofija ima tudi danes, skupno z drugimi Cerkvami, ki so se rodile v Ogleju, "pomembno vlogo, ki jo mora opravljati s prenovljenimi močmi" na začetku tretjega tisočletja krščanstva; poklicana je, da zariše obraz novega evropskega Severovzhoda, kot je izšlo tudi z lanskega obiska Benedikta XVI. v Ogleju in Benetkah. Padli so zidovi ideologij 20. stoletja, odpira se možnost prenovljene evangelizacije in plodnega dialoga med Cerkvami, ki se prepoznavajo v skupnih koreninah.

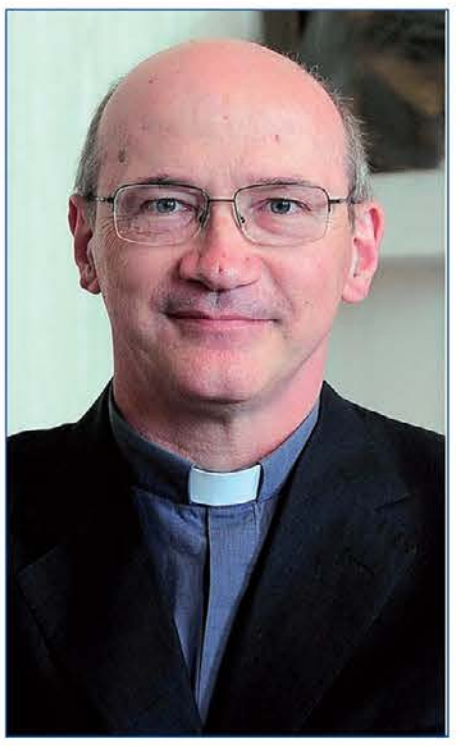

Goriška Cerkev goji tudi posebno tesne odnose s Cerkvami v Sloveniji, je dodal kardinal. "Nekatere župnije v nadškofiji so slovenske, zato se bo moral novi nadškof potruditi in se vsaj malo naučiti novi jezik, da ga bo lahko govoril, ko bo obiskal župnije", je še povedal kard. Scola. Milanski nadškof se je msgr. Redaelliju zahvalil za vse to, kar je dobrega naredil za milansko Cerkev. Opisal ga je kot "prizadevnega, marljivega, bistvenega, discretnega, delavnega, rigoroznega". Naloga škofa je "očarljiva in obenem težka, potrebna molitve in solidarnosti vseh vernikov", je sklenil.

Dosedanji nadškof msgr. Dino De Antoni, velik prijatelj Slovencev, je prišel iz rodne Chioggie na čelo goriške nadškofije pred trinajstimi leti, že lani pa je svetega očeta zaprosil za upokojitev, ker cerkveno pravo predvideva, da morajo škofje ponuditi papežu odstop, ko dopolnijo 75. leto.

V četrtek, 28. junija, so ob 18. uri zvonovi v goriški nadškofiji slovesno zadoneli v pozdrav novemu nadškofu, ki naj bi prišel v Gorico že pred septembrom.

V torek, 3. julija, sta vikar za Slovence v goriški nadškofiji msgr. Oskar Simčič in dekan g. Karel Bolčina poslala nadškofu msgr. Redaelliju telegram. Slovenski duhovniki in verni laiki - piše v sporočilu - izražajo veselje ob njegovem imenovanju, ga radostno pozdravljajo v pričakovanju na osebno srečanje z njim in se zahvaljujejo za tople besede, s katerimi jih je nagovoril v svojem pozdravu goriški Cerkvi.

Za jasen dialog med duhovniki in laiki

Od duhovnikov je potrebno pričakovati bratsko opominjanje, jasno besedo in vodenje

Ko to pišem, praznujemo v Cerkvi praznik svetih Petra in Pavla, "rojstni dan duhovnikov", kot nas je na enem izmed neštetih tednov počitniškega bivanja podučeval kaplan Silvi. Tega dneva se iz svojih najstniških let (običajno smo bili ta dan vedno na taboru strežnikov in otroškega pevskega zbora) spominjam po dveh stvareh. En del dneva je bil namenjen pogovoru o duhovnih poklicih z obveznim dodatkom, da smo lahko kaplana vprašali, karkoli smo želeli. Vsako leto se je pojavilo nekaj "standardnih" vprašanj: "Kdaj ste se odločili postati duhovnik? " "Ali ste bili kdaj zaljubljeni? " "Kaj so rekli doma, ko ste povedali, da greste za duhovnika? " Niso manjkala pa tudi taka v stilu "Katera je največja neumnost, ki ste jo naredili kot otrok? " Običajno smo morali ta pogovor že takoj na začetku časovno omejiti, saj bi se drugače zavlekli. In vsako leto so bili drugi otroci, a vedno mi je ostal v spominu občutek neke posebne, svečane, spoštljive zaupnosti, ki se je gradila v takih pogovorih. Otroci, ki so med letom spoznavali duhovnika kot veroučitelja, spovednika, ..., so ga v teh dneh in še posebej v tem pogovoru spoznali kot nekoga, ki je bil "običajen" otrok, najstnik z vsemi problemi. Druga stvar, ki se je spomnim, je bila ta, da smo morali animatorji del tega dneva sami odgovorno poskrbeti za »naše« otroke, saj je bilo tisti dan mašniško posvečenje, na katerega je seveda šel tudi naš voditelj. Še tako otročji in razposajeni najstniki kot smo bili, smo se v teh situacijah vedno izkazali in "držali red". Je bilo ja treba upravičiti zaupanje, ki ga je pokazal do nas!

Duhovniški poklic je zame imel in še vedno ima vedno nek pridih skrivnostnosti, dostojanstvenosti. Verjetno sem o njem veliko razmišljala tudi zato, ker je moj oče v mladih letih želel postati duhovnik, pa ker smo v družini tesni cerkveni sodelavci, so naši dušni pastirji skoraj kot družinski člani. Kljub temu so starši trdno vztrajali in nas opominjali k spoštljivemu odnosu do njih. Ker so duhovniki. Saj so nama spoštljivost vcepljali tudi do učiteljev in nasploh do vseh odraslih, ampak duhovnik je imel posebno mesto. Pa tako nisem bila vzgajana samo jaz, na splošno je bil vzgojiteljski, učiteljski, duhovniški poklic spoštovan, cenjen. Zahteva po spoštljivosti pa za sabo prinese tudi visoka pričakovanja. Zato so razočaranja, doživeta s strani teh oseb še grenkejša. Ne govorim o stvareh, ki so vsakdanje, so običajne v medsebojnih odnosih in so prisotne v vseh odnosih med sodelavci in prijatelji. Govorim o zlorabah zaupanja, telesne in duševne nedotakljivosti, za katere se zdi, da danes bruhajo na dan. Namenoma se nočem ozirati na brutalno medijsko kampanjo proti Cerkvi, papežu, duhovnikom na splošno. Pričakujem pa jasnost in doslednost pri razreševanju vseh zlorab – tudi znotraj Cerkve. "Zakaj, če sta njihov načrt in njihovo početje od ljudi, bosta propadla; če pa izhajata od Boga, jih ne boste mogli uničiti, temveč se boste znašli v boju proti Bogu, je rekel Gamaliel članom velikega zbora, ko so hoteli preprečiti javno delovanje apostolu Petru in njegovim sobratom (Apd 5, 38-39). Gamaliel ne govori o načinu propada, tudi ne govori o tem, kako bo Bog obranil svoje delo. Mogoče o tem bolj govori nek drug svetopisemski odlomek: "Če tvoj brat greši, pojdi in ga posvári na štiri oči. Če te posluša, si pridobil svojega brata. Če pa te ne posluša, vzemi s seboj še enega ali dva, da se vsa zadeva ugotovi po izjavi dveh ali treh prič. Če jih ne posluša, povej Cerkvi. Če pa tudi Cerkve ne posluša, naj ti bo kakor pogan in cestninar" (Mt 18, 15-17). Z zakramentom svetega krsta smo vsi postali sestre in bratje v Kristusu - zato smo dolžni skrbeti drug za drugega in opominjati drug drugega. Kot zakrament svetega zakona ne naredi poročena za svetnika, tudi zakrament mašniškega posvečenja nima tega učinka. Je pa v oporo pri življenjski odločitvi za "človeka, ki ima Božja pooblastila" (sv. Janez Marija Vianney). Zato pričakujem od duhovnikov bratsko opominjanje, jasno besedo in vodenje. Pričakujem tudi, da bodo sprejeli bratsko opominjanje nas, laikov, z dobrohotnostjo in razumevanjem. Pričakujem, da bodo laikom zaupali stvari, za katere lahko ob njihovem spremstvu poskrbimo znotraj župnij in škofij. Predvsem zato, da bi imeli možnost biti duhovni vodniki, po katerih do vsakega izmed nas, naših družin, župnij in skupnosti prihaja Kristus.

Alenka Hvalica

Kratke

Maša za žrtve v Branici

V nedeljo, 15.7.2012, bo v Branici, ob obletnici krutih pobojev žrtev Brecljeve družine iz Žapuž, spominska maša na obeleženem kraju. Mašo, ki bo ob 17. uri, bo vodil župnik mag. Simon Fortuna iz Žabnice. V primeru slabega vremena bo sveta daritev v bližnji cerkvi pri Kodretih.

Slavje v Štramarju v čast zavetniku Janezu Krstniku

Tudi letos se je požrtvovalna farna skupnost v Štramarju izjemno potrudila in organizirala tradicionalno slavje v čast svojemu zavetniku Janezu Krstniku. Razkošen slavolok pred cerkvenim obokom je mimoidoče opozarjal, da je bil nedeljski večer še posebno prazničen. Evharistično bogoslužje je vodil starosta tržaških duhovnikov g. Dušan Jakomin ob asistenci g. Maksa Stuarda, g. Metoda Lampeta in diakona Klemna Zalarja, ki je s škofovim dekretom postal pastoralni sodelavec v župniji sv. Jakoba v Trstu. Prisoten je bil tudi g. Paulo Rakic. V vznesenem, Jakominu lastnem tonu je slednji podčrtal lik sv. Janeza Krstnika in zbrane bodril ter vzpodbujal k pripadnosti župniji in materinemu jeziku. Svetemu dogajanju je poseben pečat vtisnil združeni zbor ZCPZ, ki je doživeto prepeval pod vodstvom Edija Raceta in orgelski spremljavi Mateja Lazarja. Ob koncu so se organizatorji, med katerimi zavzema vidno mesto g. Šavron, iskreno zahvalili vsem prisotnim, se spomnili vseh pokojnih in zaželeli lepo praznovanje godu sv. Janeza Krstnika, ob bogato obloženih mizah, za katere so obilno poskrbele požrtvovalne domače gospodinje. / N. N.

Iz dnevnika goriškega nadškofa De Antonija

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni bo v soboto, 7. julija, ob 10. uri v oglejski baziliki daroval mašo za žrtve krize. Nato se bo v bližnji dvorani Sala Romana udeležil okrogle mize na isto temo, ki jo organizirata zvezi Confartigianato iz Furlanije Julijske krajine in Veneta. V nedeljo, 8. julija, bo ob 11. uri v župniji sv. Janeza krstnika v Devinu daroval evharestijo ob zlati maši župnika Giorgia Gianninija. V četrtek, 12. julija, bo ob 16.30 v dvorani Sala Romana prisoten na predstavitvi knjige La vita di Severino di Eugippio, ki jo je uredil prof. Armando Genovese s papeške univerze Urbaniana; ob 19. uri bo v oglejski baziliki na svečanem somaševanju ob prazniku svetih Mohorja in Fortunata, ki ga bo vodil msgr. Adriano Bernardini, apostolski nunicj v Italiji in republiki San Marino.

Kratke

V Štandrežu pozdrav poletju z orkestrom Big band Nova

Prosvetno društvo Štandrež je zadnji dan meseca junija poskrbelo za lep pevsko-glasbeni večer, ki je potekal na obnovljenem trgu pred štandreško cerkvijo. Zelo toplemu dvevu se je prilegla lepa večerna glasba in tudi prijeten vetrič, ki je blažil temperaturne viške, značilne za letošnje prve poletne dneve, je osvežujoče vplival na številne po-

Foto DP

slušalce. Pozdrav poletju je bil naslov večera, ki ga je oblikoval orkester Big band Nova iz Nove Gorice, ki je dovršeno izvajal skladbe različnih zvrsti in sklenil svoj lepi program z venčkom slovenskih narodnih. Koncert sta obogatili in popestrili pevki Nika Kodrič in Maja Porta, ki sta izvajali znane slovenske pesmi, ki so bile tudi nagrajene na raznih festivalih. Nika Kodrič je eno pesem posvetila prisotnima Emi Brajnik in Jožefu Nanutu, ki sta v drugi polovici junija praznovala lep življenjski jubilej, 90 let; zaželela jima je še mnoga zdrava in srečna leta. Pobuda PD Štandrež je bila deležna pohvale in želje, da bi podobna srečanja še prirejali. Izvajalce je občinstvo večkrat nagradilo z aplavzom. Obnovljeni trg z lepim ozadjem štandreške cerkve se je izkazal za zelo primernega za take nastope. / DP

Na mnoga leta Emi in Pepiju!

Poletje je čas žetve. Za Emo Brajnik in Jožefa Nanuta so letošnji prvi poletni dnevi čas bogate žetve, saj sta zdrava in vesela praznovala 90. rojstni dan; najprej seveda v družinsken krogu, nato po še v skupnosti. Kdo v Štandrežu in tudi širši okolici ne pozna Eme in Pepija? Ema je vsak dan pri sveti maši, skrbi za vse, kar je v cerkvi potrebno, organizira pogrebe, zbira udeležence romanj in izletov, je vedno prisotna pri kulturnih prireditvah in združuje starejše vaščane na družabnih srečanjih. Vneto skrbi za številno družino in kar sama pridela na vrtu zelenjavo za domačo kuhinjo. Za njene številne zasluge je že prejela priznanje Klas, ki ga vsako leto podeljuje štandreški rajonski svet.

Foto DP

Tudi Pepija srečujemo vsako nedeljo po sveti maši, veselega in vedno dobre volje. Še vedno opravlja svoj poklic mehanika v delavnici na Mihaelovi ulici, kjer popravlja kolesa. Edini oddih si privošči, ko čaka, da pride iz bližnjega Klanca Ema in tudi Lilijana in skupaj gredo na kavo v bar. Pepi je zvest obiskovalec kulturnih prireditev v Štandrežu in stalno spremlja dogajanje v vasi. Njemu je štandreški rajonski svet izročil prvo priznanje Klas. Številni sorodniki, prijatelji in znanci voščijo obema, da bi bila še dolga leta tako dejavna, zdrava in vesela. To so jima s pesmijo izrekli tudi štandreški pevci. / DP

Goriški občinski svetniki iz vrst Slovenske skupnosti so izbrali komisije

Trije svetniki stranke SSk, Walter Bandelj, Marilka Koršič in Božidar Tabaj, ki so bili izvoljeni na listi Demokratske stranke na zadnjih občinskih volitvah in pri tem prejeli skupno 443 preferenčnih glasov (48% preferenc vseh slovenskih kandidatov), so v dogovoru z ostalimi svetniki izbrali občinske komisije, v katerih bodo sodelovali. Izbire treh

svetnikov SSk odražajo delovanje stranke, ki se zavzema za enotno in samostojno politično delovanje, pri tem pa ne pozablja na to, kar so splošne potrebe vseh občanov.

Božidar Tabaj je izbral komisiji, ki sta vezani na odborništvi podžupana Roberta Sartorija in odbornika Alessandra Vascotta. Gre za področja šolstva, osebja, strukturnih skladov, črpanja evropskih sredstev, decentralizacije, zaščite zgodovinsko-ozemeljskih identitet (podžupan Sartori) in športa, vzdrževanje in upravljanje športnih struktur, statistike in demografije ter pokopaliških uslug (odbornik Vascotto).

Marilka Koršič je bila že na prvi umestitveni seji izvoljena v volilno komisijo. Izbrala si je še komisijo za enake možnosti, ki je vezana na resor odbornice Silvane Romano.

Walter Bandelj si je v dogovoru z drugimi izbral področja, ki jih pokriva resor odbornika Guida Germana Pettarina in zadevajo občinski proračun, občinske finance, dajatve, istitucionalne in pravne odnose, občinske deleže v podjetjih, urbanistiko, razlastitve za javne potrebe. Svetnike Bandlja, Koršičevo in Tabaja čaka v naslednjih petih letih pomembno delo v prid celotne občinske skupnosti, pri tem pa ne bodo zanemarili izvajanje zaščitne zakonodaje.

POGOVOR Filip Hlede, predsednik društva F.B. Sedej iz Števerjana

Festival želimo vsako leto izpeljati na čim boljši način

Pred nami je **42. Festival narodno-zabavne glasbe, ki bo od 6. do 8. julija potekal v Števerjanu.** Kot smo že pisali prejšnji teden, se bo te pomembne glasbene prireditve v osrčju Brd, ki za marsikateri ansambel pomeni pomembno odskočno desko, letos udeležilo 26 skupin. O festivalu, na katerega se društvo F. B. Sedej pripravlja že več mesecev, smo se pogovorili z njegovim predsednikom Filipom Hledetom.

Je vse pripravljeno?

V aprilu, maju in juniju smo uredili vse organizacijske zadeve, v zadnjih tednih postavili prizoriščni prostor, v zadnjih dneh pa smo poskrbeli še za zadnje detajle. V petek bo gotovo vse pripravljeno, upamo le v lepo vreme, ki je za popoln uspeh prireditve najpomembnejše. V primeru dežja pa bomo imeli med Borovci primeren šotor, tako da bomo vseeno na čim lepši način izpeljali naš festival.

Lani si kot novoizvoljeni predsednik prvič vodil pripravljalna dela in sam festival. Ti je bilo letos kaj lažje?

Lansko leto je bil res moj prvi festival v tem smislu; čeprav sem v pripravljalnem odboru prisoten dobrih osem let, je pa le bilo zame marsikaj novega. Letos vsekakor ni lahko, čeprav imam veliko bolj jasne pojme glede dela. Podobno velja za Katjo Dorni, ki kot tajnica spremlja birokratske zadeve. Nekatere stvari so nam jasnejše, in vendar je vseeno res veliko dela tako s papirji kot z iskanjem ponudb za šotore, ozvočenje in druge praktične zadeve.

Letos se je prijavilo nekaj ansamblov več kot lani...

Lani smo imeli 21 skupin, letos 26. Organizatorji podobnih prireditev menijo, da je bilo nižje število prijavljenih ansamblov v prejšnjih letih posledica splošne krize; mi v Števerjanu tega nismo občutili, to morda tudi zato, ker nimamo predizbora in dajemo možnost vsakemu ansamblu, da nastopi. Krize torej nismo zaznali in smo zadovoljni, ker bo nastopilo lepo število ansamblov. Idealno število nastopajočih je za nas prav od 24 do 28. Če jih je več, postaneta petek in sobota posebno dolga. Ob jubilejnem festivalu pred dvema letoma smo sicer imeli kar 40 ansamblov... Vse se torej da!

Posebno veseli smo, da bomo imeli letos v tekmovalnem delu tudi dva zamejska ansambla: enega iz Devina in enega iz Doline. Z Goriškega se bo letos kot gost, torej netekmovalno, predstavil novonastali ansambel mladih gojencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel; to bo njihov prvi nastop. Z veseljem smo jih povabili, naj se predstavijo na našem odru, saj smo slišali, da so člani mlajši od 15. leta. Upamo, da bo skupina v prihodnje na našem festivalu tudi tekmovala, to je tudi naš cilj.

Foto DPD

Druga novost je prisotnost dveh novih napovedovalcev...

Po dolgem obdobju smo res zamenjali par napovedovalcev. Janez Dolinar je z nami sodeloval celih 20 let, Jasna Kuljaj pa pet. Oba sta se strinjala, da je dobro prepustiti mesto mlajšim. Janezovo mesto bo letos prevzel Andrej Hofer, v Števerjanu že znan obraz, saj je naš festival spremljal za RTV Slovenija. Ko smo se z njimi menili o tem, kdo naj bi stal ob njem, je sam predlagal Tjašo Hrobat. Ko smo se srečali z njo, smo takoj videli, da bi lahko bila idealna rešitev za naš festival, saj je med drugim iz Ajdovščine.

Lani se je dobro obneslo sodelovanje s festivalom Alpen Grand Prix. Boste izkušnjo ponovili?

Lanski "eksperiment" je bil zelo uspešen. Alpen Grand Prix je potekal 13. in 14. oktobra v Meranu, sami smo bili tam navzoči, organizatorji so nas lepo sprejeli in pogostili. Tam so se predstavili trije ansambli, ki so prej nastopili pri nas. Gorenjski kvintet, ki je v Števerjanu prejel nagrado kot najboljši kvintet, je v Meranu osvojil tretjo absolutno nagrado. To nam je v veliko čast, saj smo na tak način ponesli števerjanski festival iz našega prostora na Južno Tirolsko. Prav radi bomo nadaljevali na tej poti.

Za konec?

Pripravljalni odbor, ki ga sestavlja okrog 15-20 oseb, je za trud in požrtvovalnost hvaležen prostovoljcem, saj nam pomaga okrog 60 oseb. Najmlajši je star komaj tri leta, pa že cepeta po prizorišču; prav tako so zraven starejši, ki s svojo izkušnjo vidijo stvari, ki jih mlajši ne opazimo. Njihovi nasveti so dragoceni. Vse to delo je seveda prostovoljno, zahteva veliko prostega časa, marsikdo si vzame celo dopust. Navezani smo na naš festival in ga želimo vsako leto izpeljati na čim boljši način.

V ponedeljek, 18. junija, ste festival predstavili v Ljubljani.

Predstavitveno tiskovno konferenco smo pred leti že imeli v Begunjah, pri Avseniku, in drugod. Zadnja leta smo to malce opustili. Letos smo pomislili, da je prav, če ponesemo glas o našem festivalu tudi v osrednjo Slovenijo. Na sedežu Svetovnega slovenskega kongresa je 18. junija šlo dobro, saj je za nas dobra vsaka promocija.

Tudi letos, kot že lani, bomo v nedeljo, 8. julija, okrog poldne pripravili poseben sprejem za udeležence festivala na sedežu naše občine. Člane ansamblov in žirije ter napovedovalca bo pozdravila naša županja, nato jim bomo bolje predstavili Števerjan. Naša vas namreč ne pomeni samo festival, ampak tudi posebno turistično točko z bogato enogastronomsko ponudbo. Prav je, da promoviramo našo vas v celoti.

DD

SSK – Konferenca za Italijo, 21. proslava dneva državnosti in samostojnosti

Slovenci iz zamejstva ste zaslužni za osamosvojitev Slovenije

Vloga Slovencev iz zamejstva in po svetu je veliko pripomogla pri osamosvojitvi Slovenije. 25. junija 1991 je Svetovni slovenski kongres zasedal v Ljubljani in odločno podprl državotvorne sklepe Državnega zbora. V naslednjih vojnih dneh, ko se je novorojena slovenska država zmagovito ubranila pred napadi jugoslovanske armade, pa so člani SSK posredovali pri vladah lastnih držav, da se je mednarodna podpora premaknila v prid Slovenije. Tako je začel svoj poseg slavnostni govornik, evropski poslanec dr. Milan Zver v petek, 29. junija, v Števerjanu, na tradicionalni proslavi slovenske samostojnosti in državnosti, ki jo prireja Svetovni slovenski kongres v sodelovanju s krožkom za družbeno-politična vprašanja Anton Gregorčič, z Veterani vojne za Slovenijo in z VSO - Združenjem za vrednote slovenske osamosvojitve.

Tradicionalna proslava na Terpinovi domačiji se je začela s slovensko himno, ki jo je zapel zbor Rado Simoniti iz Brd pod vodstvom Patricka Quaggiata. Povezovalka Martina Valentinčič je nato povabila mladi Emo Terpin in Nino Pahor, ki sta prebrali poeziji Prihod Alojza Gradnika in Mura, Drava, Soča, Zila Franceta Balantiča.

V svojem uvodnem pozdravu je predsednik Svetovnega slovenskega kongresa – Konference za Italijo Marjan Terpin potrdil, da je dan slovenske samostojnosti in državnosti praznik vseh nas.

Veliko je bilo ljudi, ki je v ta dan upalo in ga dolgo čakalo. Mnogi, ki so si za to prizadevali, tega dne niso dočakali. Zaradi tega je pomembno, da se ta dan primerno obeleži. Svoj poseg je Terpin sklenil z zahvalo vsem, ki vsako leto pripomorejo k organizaciji proslave. Sledili so priložnostni pozdravi glavnih gostov. Pozdrav občinske uprave je prinesla županja Franca Padovan. Predsednik SSO Drago Štoka je poudaril, da je to praznik slovenske države, na kateri sloni pogled v prihodnost. Nekdanji predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Tomaž Pavšič se je spomnil enkratnega večera leta 1991 v Ljubljani, kjer je bila združena vsa Slovenija. Predstavnik veteranov Srečko Lisjak je podčrtal, da ga ta praznik spominja tudi na težke dneve obrambe mlade slovenske države. Deželni tajnik stranke SSk Damijan Terpin pa je poudaril, da je bila SSk vedno zraven, ko je šlo za slovensko državo; veliko je bilo skupnih srečanj s tedanjimi protagonisti slovenske samostojnosti.

Osrednji govor je imel evropski poslanec dr. Milan Zver, ki letos kandidira za predsednika Republike Slovenije. Kot smo že omenili, je Zver izpostavil vlogo Slovencev izven meja matične države za slovensko samostojnost. Povedal je, da je ravno Marjan Terpin v tistih letih zahteval pluralizacijo in demokratizacijo Slovenije na srečanju s takratnim predsednikom predsedstva Mitjem Ribičičem. Sledila so še druga številna srečanja, ki pričajo o prizadevanju zamejskih Slovencev za slovensko samostojnost in državo. Med temi velja omeniti stike med predsednikom prve slovenske vlade Lojzetom Peterletom in predsednikom Dežele FJk Adrianom Biasuttijem. Predstavniki pomladnih strank dr. Jože Pučnik, Lojze Peterle, Dimitrij Rupel, Ivan Oman in Andrej Martinčič pa so bili gostje stranke Slovenska skupnost. Vse to je pomembno vplivalo na politično nasprotovanje nekaterih držav, ki so hotele ohraniti državno celovitost tedanje Jugoslavije.

/str. 14

GABRJE Praznično slavje za g. Antona Lazarja

Biseromašnik in odslej tudi monsinjor

G. Anton Lazar obhaja letos šestdeset let mašništva. V nedeljo, 3. junija, je bilo veliko slavje v rodni Idriji, kjer je biseromašniku z občutenimi besedami pridigal g. Silvester Čuk. Velik praznik je pastoralna enota Soča-Vipava priredila 1. julija v cerkvi sv. Nikolaja v Gabrjah, kjer g. Lazar trenutno živi. Pri popoldanski maši se je zbralo ogromno ljudi iz Sovodenj, Gabrij, z Vrha Sv. Mihaela, iz Rupe in s Peči, pa tudi iz Doberdoba, kjer je jubilant župnikoval veliko let. Somaševalo je okrog petnajst duhovnikov z obeh strani meje, z ubranim petjem je mašo spremljal združeni pevski zbor iz vseh omenjenih župnij pod vodstvom Damijane Čevdek in ob orglanju Hilarija Lavrenčiča. V imenu vseh zbranih je slavljenca lepo pozdravil Albert Devetak; povedal je, da je g. Antona pred leti spoznal kot klenega človeka, čigar odločnost izvira iz skrivnostnih kotičkov srca. Kljub ugledni starosti in zdravstvenim težavam kot "mašnik za vedno" še vedno neutrudno mašuje, kadar je potrebno, saj je "odločen izvesti svoje poslanstvo do konca". Pogonska sila, ki mu to dovoljuje, je notranja moč, katere vir je lahko edinole Bog, neusahljivi vir žive vode. Vera, ki jo živi, je "največji in najučinkovitejši zgled, ki ga duhovnik lahko da vernikom in nevernikom".

Otroci so slavljencu poklonili cvetje in darove, pri obredu so sodelovali bralci iz vseh župnij. G. Janez Kržišnik, župnik in dekan v Šempetru, je orisal življenje g. Lazarja. Nadškof msgr. Dino De Antoni je v homiliji najprej pokomentiral nedeljski evangelij o trdni veri Jaira in krvotočne žene, nato pa je spregovoril o duhovniškem življenju in o poti, ki jo je prehodil biseromašnik. "Duhovniško življenje ni le blesk", je dejal, "ampak tudi trpljenje in potrpljenje". Iskreno se je zahvalil sestri Anici, ki skoraj 60 let skrbi za brata. Tik pred blagoslovom je nekaj dogodkov iz svojega življenja obudil tudi g. Lazar; vsem navzočim se je zahvalil za praznik in izrazil željo, da bi mladi začutili Božji klic in stopili na njegovo pot. Potem ko je msgr. De Antoni podelil svoj blagoslov, je svečano oznanil, da je g. Antona povišal v monsinjorja in mu dal kanonikat terezijanskega kapitlja goriške nadškofije; v kapitlju so torej zdaj trije slovenski kanoniki. Zbrana množica je novico sprejela z velikim veseljem in dolgim aplavzom. Po zahvalni pesmi je bila za vse navzoče pod lipami pred cerkvijo bogata pogostitev.

In memoriam

Zapustil nas je Franc Podveršič

Vtorek, 26. junija, smo se v Števerjanu poslovili od znanega gostilničarja in velikega narodnjaka Franca Podveršiča, ki je po daljši bolezni umrl v soboto, 23. junija, na svojem domu v Gorici. Tri dni prej je dopolnil svoj 82. rojstni dan.

Franc Podveršič se je rodil v Kojskem leta 1930 kot tretji sin Helene Rožič in Gilda Podveršiča, poznejšega števerjanskega župana. Razmere, v katerih je odraščal, gotovo niso bile lahke, a so ga utrdile in v njem privzgojile smisel za red in delavnost. Vse življenje se je zanimal za veliko stvari in je rad bral. Med drugim je odlično poznal slovenske pesnike, še zlasti pa je rad bral in recitiral Prešerna. Prav tako je redno sledil vsemu našemu zamejskemu tisku in radiu.

Skrb za narod in družino ga je spremljala vse življenje. Vedno in dosledno zagovarjal načelo, da moramo Slovenci sami skrbeti za ohranjanje in uveljavljanje tega, kar imamo, in pridobljenih pravic. Tako je bilo zanj povsem naravno, da so bile slovenska šola, slovenska tiskana beseda in naša društva prave svetinje, za katere se moramo vsi zavzemati in jih podpirati ter se zanje osebno angažirati. Tudi sodelovanje v javnem, družbenem življenju je imel za svojo dolžnost in čast, v tem smislu je tudi več let deloval v rajonskem svetu za okraj Stražice.

Podveričevi so že leta 1953 prevzeli goslitlno na koncu ulice Brigata Pavia v Stražicah, nekdaj izrazito predmestni četrti, sedaj pa že urbaniziranem goriškem okraju in z veliko delavnostjo uredili lep gostinski obrat.

Oženil se je leta 1965 z Adelo Ferletič iz Doberdoba, ki smo jo poznali tudi kot zavzeto organistko in pevovodkinjo. Ob vseh težavah in problemih, ki so ju še močneje povezali, sta si ustvarila lepo družino.

Franc Podveršič je bil prijeten sogovornik, ki je rad tudi izpovedoval svojo ljubezen do Brd in do zemlje, ljubezen, ki jo je podedoval zlasti sin Damijan, ki s svojimi izrednimi vini v ožjem in širšem evropskem in svetovnem prostoru potrjuje sloves, kaj lahko da briška zemlja, če jo obdelujeta skrbna roka in ljubeče srce. Veselil se je Myrtinih učnih uspehov in dejstva, da se je Bogdan odločil, da bo nadaljeval z gostinsko tradicijo.

Bil je zelo skrben človek, ki je imel rad svoje delo in svojo družino. Njegova zadnja leta je zaznamovala bolezen, zadnjih šest let tudi redne dialize ter izguba nog, vendar je bil do konca pogumen in pozoren na dogajanje v ožjem in širšem prostoru.

Za njim sedaj ob ženi Adeli žalujejo Damijan z Eleno, Myrta in Bogdan z Urško ter vnuki Jasmin, Tamara in Jakob ter Tadej in Marjeta in drugi sorodniki. Vsem izrekamo občuteno sožalje.

In memoriam

Slovo od Slavka Ferija

V ponedeljek, 25. junija, nas je za vedno zapustil Slavko Feri. Rodil se je na GropajščU v Štmavru 20. junija 1935 kot peti izmed osmih otrok. Izhajal je iz kmečke družine, kar mu je ostalo zapisano na koži celo življenje, saj je bil zaljubljen v zemljo, v delo in življenje z njo. Od očeta se je naučil tudi "bčarjenja" - svinjskega klanja - in to obrt je z veseljem prenesel tudi na ostale rodove. Poleg dela na kmetiji je bil zaposlen še v tekstilni tovarni v Podgori, a si je kot večina Štmavrcev svojo penzijo prislužil v tovarni Vouk v Gorici. Poročen je bil z Jolando Devinar; v zakonu so se jima rodili trije otroci, Valentina, Joško in Laura. Aktiven je bil tudi v vaški skupnosti. Bil je eden izmed prvih pevcev domačega moškega pevskega zbora, vesten član društva Sabotin, navdušen pritrkovalec in mežnar v domači cerkvi. Zadnja leta je zaradi zdravstvenih težav večino časa potrpežljivo in mirno preživljal doma ali v bolnišnici. Do zadnjega trenutka pa so mu stali ob strani in mu pomagali njegovi domači. Od njega smo se številni poslovili v četrtek, 28. junija, ob 11. uri v domači cerkvi v Štmavru. Iskrena zahvala naj gre vsem, ki so počastili njegov spomin, župnikoma Marjanu Markežiču in Alessiu Stasiju ter pevcem moškega zbora za ganljivo petje.

ZAHVALA

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči,
tam sonce sreče ne ugasne,
resnice sonce ne stemni.
(S. Gregorčič)

Na rojstni dan sv. Janeza Krstnika si k sebi poklical našo drago ženo, mamo, sestro

ANKO ŠULIGOJ ČERNIC

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene sveče in cvetje. Hvala gospodu Marijanu Markežiču, gospodu Antonu Lazarju, pevcem in pevkam in vsem za tako slovesno in sočutno opravljeno poslovilno bogoslužje. Hvala gre tudi zdravnikom Tomasiniju, Lo Faru in Stratmanu ter osebju za oskrbo na domu, ki ste Anko spremljali v teh težkih trenutkih.

Še enkrat hvala vsem, tudi tistim, ki vas nismo posebej omenili in ste nam kakor koli pomagali.

BRANKO, ALENKA IN MATJAŽ

Vsa toplina tvojega srca
in vsa tvoja ljubezen
ostajata za vedno z nami.

ZAHVALA

Na domu, v krogu svojih domačih, je v soboto, 23. junija, preminil

FRANC PODVERŠIČ

Bogu hvala za čas, ko smo ga imeli med nami! Pokopali smo ga v torek, 26. junija, na pokopališču na Jazbinah. Prisrčna zahvala naj gre g. župniku Marijanu Markežiču za pogrebni obred, pevcem zbora F.B. Sedej iz Števerjana za lepo petje pri sv. maši, fantom skupine Musicum za ubrane pesmi na pokopališču. Boglonaj vsem, ki so na kakršen koli način počastili njegov spomin!

Žena Adela, hči Myrta, sinova Damijan z Eleno in Bogdan z Urško ter vnuki Jasmin, Tamara, Jakob, Tadej in Marjeta

ZAHVALA

JURIJ PAHOR

Ganjeni od tolikih izrazov sožalja se zahvaljujemo vsem, ki ste nam bili ob strani, ki ste na kateri koli način počastili njegov spomin in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala naj gre družinskemu zdravniku dr. Marjanu Cijanu za skrb pri zdravljenju njegove bolezni, g. Marijanu Markežiču za duhovno tolažbo in pogrebni obred ter vsem pevcem za občuteno in lepo petje.

SVOJCI

Rupa, 5. julija 2012

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C
S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki poteka do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije nudi Damijana Češčut vsak dan med 9. in 11. uro ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551.

KRUT vabi ob 150-letnici rojstva Gustava Klimta na Dunaj, na ogled mesta in obeh razstav enega najpomembnejših avstrijskih sodobnih umetnikov, od 13. do 15. julija.

KRUT obvešča člane, da poteka vpisovanje za skupinsko letovanje na otoku Rabu od 8. do 15. septembra, pa tudi, da sprejema prijave za skupinsko bivanje z vključenim prilagojenim paketom za zdravje in dobro počutje v termah Radenci od 26. avgusta do 5. septembra.

KRUT obvešča še, da sprejema prijave za individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji, na željo tudi s prilagojenimi zdravstvenimi programi. Podrobnejše informacije in prijave na sedežu, korzo Verdi 51/int. – tel. 0481 530927 ob torkih in četrtkih od 9. do 12. ure ali na tel. 040 360072, krut.go@tiscali. it.

Mladinski dom prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šalo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravljičnim kotičkom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero. it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 5. avgusta, vsakoletni piknik. V jutranjih urah si bomo ogledali Miramarski grad in park. Popoldne bo srečanje v restavraciji Al Mulin - Norbedo pri Kopru. Informacije in prijave po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 3471042156 (Rozina), 0481 21361 (Ema L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Isto društvo prireja tudi 8-dnevni izlet samo z enim avtobusom in trajektom na Sardinijo od 25. septembra do 2. oktobra. Informacije in prijave po tel.: 349 4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 300 evrov.

Prodajamo vino iz Goriške rdeče sorte - merlot, barbera, cabernet - v rinfuzi, količina 10 tisoč litrov, cena od 0,80 evra do 1,20 evra za liter. Tel. št. 00386 41 625393.

Prijazna in zanesljiva gospa srednjih let, z večletnimi izkušnjami, nudi vsestransko pomoč in nego starejšim in bolnim, tudi 24-urno varstvo, vse po dogovoru. Pripravljena tudi na pomoč pri čiščenju doma in raznih opravilih v gospodinjstvu. Kontakt: 00386 5 3882358 ali 00386 40303493.

Nudim varstvo otrok na vašem domu, čiščenje in likanje, čiščenje gostinskih lokalov in pisarn. Sem mlajša gospa z izkušnjami. Tel. 00386 70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

Darovi

Za Sklad Silvana Kerševana je v njegov spomin daroval H. P. 50 evrov.

Sožalje

Ob izgubi Jurija Pahorja izreka PD Rupa-Peč iskreno sožalje ženi Dragici, hčerkama Mirjam in Valentini ter sinu Guidu.

Ob izgubi mame Anke izkreka PD Rupa-Peč iskreno sožalje možu Branku, hčerki Alenki ter sinu Matjažu.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 6.7.2012 do 12.7.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 6. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.)

Nedelja, 8. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti doma - Humor.

Torek, 10. julija: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pogumni mornar Odisej I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 12. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletna glasba - Zanimivosti po svetu - Humor.

SKPD "F. B. SEDEJ"

vabi na

42. FESTIVAL "ŠTEVERJAN 2012"

med borovci

6. julij ob 20. uri – prvi tekmovalni večer
7. julij ob 20. uri – drugi tekmovalni večer
8. julij ob 17. uri – finalni večer

gost finalnega večera bo ansambel **MODRIJANI**

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

POGOVOR Alexander Gadjiev

Glasba ni samo razvedrilo, temveč nekaj globljega

Alexander Gadjiev je gotovo eden najboljših in najbolj obetavnih mladih pianistov ne le na Goriškem, temveč tudi v širši okolici. Poleg tega je tudi presenetljivo razmišljujoč fant, kot sogovornik pa izredno prijeten in simpatičen.

Kdaj si se prvič srečal s klavirskimi tipkami?

Kar se spomnim, sem se prvič srečal z njimi, ko sem bil star pet let oz. kakšen mesec prej. Začel sem kar sam. Kmalu mi je začela slediti mama; razumela je, da bi se lahko začel ukvarjati z glasbo tudi jaz. Očitno je videla, da imam kakšne sposobnosti. Začel sem torej z mamo; z njo sem se uvajal v študij klavirja tri ali celo štiri leta. Ko sem bil star približno osem let, je prišel zraven še tata, ki me še vedno spremlja pri učenju.

Si sin dveh uveljavljenih pianistov in pedagogov: kakšna je bila tvoja dosedanja študijska pot?

Ko si mlad, je težko vaditi sam, saj ne veš, kaj je ob klavirju sploh treba delati. Imel sem veliko srečo, ker sem imel doma vedno koga, ki mi je v vsakem trenutku lahko pomagal. Pomembno je, da te nekdo popravi, če delaš napake. Ko sem bil majhen, se mi seveda ni dalo vaditi veliko. Otroka je težko prisiliti, da sedi ure in ure pred instrumentom. Mama je imela pri tem pomembno vlogo in ogromno potrpljenje. Bil sem - in sem še vedno - zelo živahen fant; še vedno mora biti potrpežljiva ...

Tata me še vedno spremlja pri učenju na šoli Emil Komel. Od lani pa sem vpisan tudi na konservatoriju v Ceseni.

Kako to?

V Ceseno hodim približno enkrat mesečno k profesorju Luigiju Tanganelliju. Zaradi reforme višjega glasbenega šolstva se mi je pojavil problem, zato sem se odločil za to obliko. Ko ne bi bil vpisan na konservatorij, bi ne mogel opraviti diplome; tako pa jo bom imel prve dni julija. Program zanjo že obvladam, zelo mi je všeč, igral sem ga že večkrat.

V Ceseni sem tudi že igral, spoznal sem nove ljudi. Lepo je imeti stike z novimi ljudmi, tudi to je spodbudna izkušnja.

Katere skupne točke in/ali razlike si opazil v dveh klavirskih šolah svojih staršev?

Mama je opravila dve leti podiplomskega študija v Moskvi. Zato imata kar nekaj skupnih točk, posebno ko pomislim na svobodo pri igranju. V tem smislu sta si zelo podobna. Pomembno je se učiti tehniko in različne stile, kot osnovo pri igranju pa ima ruska šola neko svobodo interpretacije. To vidim pri mami in pri očetu. So tudi nekatere razlike, saj je bil oče vedno v Moskvi, mama pa je študirala tudi v Ljubljani. Mislim pa, da je več skupnih točk kot razlik.

Koliko sploh poznaš italijansko klavirsko šolo?

Poznam jo malo, saj živim na meji, vedno sem študiral s starši. Ko sem bil pred kratkim na državnem tekmovanju, sem opazil, da smo v finale prišli jaz, ki sem Italijan samo po državljanstvu, drug fant, Arsenij Sadikov, iz Belorusije, ki študira v Bocnu, tretji pa je bil Italijan iz Foggie. Res lepa izkušnja!

Kdo je še odigral pomembno vlogo na tvoji glasbeni poti?

Pred nekaj leti sem opravil seminar v Parizu s prof. Mikhailom Voskresenskym, ki je bil pred leti učitelj mojega očeta. Potem sem imel masterclass s prof. Vladimirjem Viardom, v Ljubljani s prof. Claudiom Martinezom Mehnerjem. To so bili masterji, ki pač imajo svojo vlogo, lahko dajo kakšno idejo, težko pa je, da te taka krajša izkušnja popolnoma spremeni.

Že pri prvih nastopih je bilo videti, da si ob klavirju v svojem "elementu", da imaš muziciranje v genih in krvi. Na kaj misliš, ko sedeš k instrumentu?

To je težko vprašanje. Odvisno je od tega, kako se počutim v tistem trenutku. Pri zadnjem tekmovanju sem se npr. čutil zelo svobodnega; mislil sem na to, da bom zaigral kot še nikoli! Prepričan sem, da sem v nekaterih delih Skrjabina naredil posebne stvari, ki jih prej še nisem dojel. Težko je že si zapomniti, kaj mislim. Sicer pa pri igranju ni treba preveč misliti. Če preveč misliš in hočeš analizirati, kar igraš, se lahko zgodi, da narediš nekaj povsem drugega od tega, kar si mislil. Po mojem je bolje, da si bolj svoboden, posebno ko si na odru. Če na odru preveč razmišljaš, zna biti problem! Lahko misliš, a doma... Na odru pa: svobodno!

Pri igranju se zabavaš?

"Se zabavam" se mi ne zdi najbolj primeren izraz; raje bi rekel, da - uživam.

Kaj je zate sploh umetnost?

Pred enim od zadnjih koncertov sem zapisal, da je zame umetnost sredstvo, s katerim bežimo pred stvarnostjo, ki nas ne zadovoljuje. Mislim, da je tudi tako. V času in družbi, v kateri živimo, je veliko problemov. V vseh časih, ko je bilo tako, npr. v prvi polovici prejšnjega stoletja, je umetnost vedno imela pomembno vlogo. Zakaj? Če so veliki problemi, človek ne pomisli, da bi si npr. kupil nov telefon. To ni bistveno. V času krize človek začne razmišljati globlje. Posebno v takih situacijah, kakršna je sedanja, mislim, da lahko ima umenost - in posebno glasba - veliko vlogo. Vsaj upam, da bo spet imela vlogo, ki jo je imela nekdaj. Ne more biti samo zabava in razvedrilo, a nekaj globljega.

Umetnost je tudi sredstvo za dvig duha. Tudi o tem rad razmišljam, še zlasti ko pomislim na Bacha in njegovo glasbo. Lahko je govoriti o tem, da je bil Bach največji skladatelj, a nihče ne pove, zakaj. Bil je velik genij, pisal je čudovite fuge itd. V njegovi glasbi je najpomembnejši element duh, ki je vedno prisoten.

Odlično si se že izkazal na dolgi vrsti natečajev in tekmovanj. Kateri je bil zate najpomembnejši uspeh in zakaj?

Meseca maja sem bil na mednarodnem tekmovanju v Sacileju, bilo je naporno. Zgodilo se je nekaj čudnega: v finalu so bili trije Italijani; saj se da zgoditi, je pa bolj redko ... Imel sem možnost igrati koncert Čajkovskega z orkestrom, kar je posebno zadoščenje. Uvrstil sem se na tretje mesto, to je moja prva pomembna zmaga. Tekmovanje je bilo namenjeno pianistom od 16. do 35. leta, jaz sem bil najmlajši. Velik uspeh je bil zame že dejstvo, da sem prišel v finale. V dvorani je bila celo mama!

Po navadi je ni zraven na tvojih koncertih?

Po navadi ne posluša, morda preveč trpi. Letos pa se je zgodilo, da je prišla na diplomski koncert v palačo Attems in tudi na finale tekmovanja, kar je nekaj izrednega. Tudi jaz sem bil tega zelo vesel, še posebno, ker mi je na koncu rekla, da je bila zelo navdušena.

Kako pa je šlo v Trstu, kjer si osvojil prvo nagrado na državnem natečaju Premio nazionale delle Arti?

Foto Katarina B.

Mislim, da sem na treh etapah tega tekmovanja igral vedno bolje. Sicer je težko soditi ... Rad pa mislim, da sem šel "crescendo".

Na katere svoje koncerte imaš najlepše spomine?

Eden teh je gotovo zadnji v Trstu, in to že zaradi dvorane: Ridotto gledališča Verdi je krasen. Pred nekaj leti sem igral v lepem avditoriju v Padovi, tudi dvorana v palači Attems mi je bila všeč.

Katera glasbena obdobja so ti najbližja in zakaj?

Zelo rad imam 17. oz. 18. stoletje oz. Bacha. Kot sem že povedal, mi je zelo blizu. Od klasikov mi je zelo všeč Beethoven, gotovo bolj kot Mozart. Beethovna bolje poznam, po občutljivosti mi je bližji. Posebno rad imam njegova pozna dela, tista bolj "črna": bil je gluh, imel je hude težave, a kljub vsemu je na koncu tunela vedno videl luč. Njegova zadnja sonata, opus 111, ki je prava apoteoza glasbe, ima negativen, mračen začetek, konča pa se z velikim upanjem. To mi daje misliti. Beethoven je zelo kompleksen: fuga godalnega kvarteta op. 133 je nekaj posebnega! Takrat je bil popolnoma gluh: vse, kar je slišal, je slišal v sebi. In posebno zanimivo je, da je ta glasba nekako izven konteksta tiste dobe: ni imela nobene veze s tem, kar se je dogajalo okrog njega. Zdi se, kot da bi že tedaj odpiral vrata Wagnerju ali celo Schönbergu, ekspresionizmu. Močna glasba, polna znanja in čustev! Ni vedno lahko jo poslušati. Ko sem prvič poslušal poznega Beethovna, ga nisem razumel, bil mi je tuj. Rekel sem si: "Morda je bil res tako gluh, da ni vedel, kaj je napisal". Bil sem še mlad ... Ko sem pa slišal več interpretacij, sem razumel, da je bilo to, kar je napisal, "izven sveta".

Iz obdobja romantike mi je najbližji Schumann, tudi on je razmišljal drugače. Imel je več problemov, tudi mentalnih. Vrgel se je z mosta, ker je mislil, da bo letel. Bil je razdvojena osebnost. To se zelo čuti v njegovi glasbi, npr. v simfoničnih etudah, pa tudi v Kreislerjani, a tudi v zgodnji klavirski glasbi. Določene skladbe so res izven prostora in časa. Če gremo še malo naprej, iz začetka 20. stoletja zelo cenim Berga. On ni napisal veliko, za klavir samo sonato, za klavir in orkester pa komorni koncert. Njegova sonata pa je pravi dragulj! Izmed skladb tiste dobe je pravi unicum, zato bo ostala. Več časa iščem kaj podobnega, a ne najdem ničesar, s čimer bi jo lahko primerjal. Drugi skladatelji so radi posnemali ali imeli vzorce, Berg pa je ustvaril nekaj res edinstvenega.

Gyorgy Ligeti je skladatelj, ki je umrl pred šestimi leti na Dunaju. Dokler ga nisem spoznal, sem mislil, da me moderna glasba ne bo posebno prevzela. To, kar je napisal on, še posebno etude za klavir, pa so res nekaj posebnega. Nikdar bi si ne mislil, da je ob koncu 20. stoletja sploh mogoče napisati kaj takega. Ostal sem res brez besed. Ligeti je avtor, ki bi ga rad bolje spoznal.

In ruski?

Seveda! Najbližji mi je Skrjabin, tudi on unicum! Marsikateri skladatelj je - pred njim in tudi za njim - uporabljal enake tehnike, toda takih vzdušij, kakršna je ustvaril on, po mojem ni najti v vsej glasbeni zgodovini. V mislih imam njegove sonate ali simfonične pesnitve, res neverjetne skladbe! Ko jih poslušaš, imaš občutek, da se hkrati bližajo angeli in demoni.

Med ruskimi skladatelji, ki so mi še posebno blizu, sta še Prokofjev in gotovo Rahmaninov, sploh pa - bolj ali manj - prav vsi!

In med velikimi sodobnimi pianisti katere najbolj ceniš oz. so ti vzor?

Prvi je gotovo Svjatoslav Richter, največji pianist prejšnjega stoletja. Potem je Glenn Gould, ki je odličen izvajalec ne le Bacha, pač pa tudi Beethovna; igra na poseben, a zelo prepričljiv način. Med najljubšimi je tudi Vladimir Horowitz: kako bi jaz živel brez njega? Ogromno je še drugih Rusov; Sofronitsky je npr. širšemu občinstvu znan skoraj izključno kot izvajalec Skrjabina, izredno kvalitetne pa so njegove intepretacije Chopina, Rahmaninova in Schumanna.

Mislim, da je v glasbi - poleg kakovosti - najpomembnejša osebnost. Ti, ki sem jih pravkar omenil, so vsi imeli močne osebnosti; morda tudi antitetične, a močne osebnosti. Igrati je eno, z igranjem nekaj izražati pa je drugo. Ni tako enostavno; ko igraš nekega skladatelja, moraš skoraj živeti njegovo, drugo življenje. Ko izvajaš neko skladbo, lahko to storiš na različne načine: lahko se potrudiš malo več ali malo manj, vse je odvisno od tega, kar imaš v sebi.

Kako gledaš na svojo prihodnost?

Ne z lahkoto ... Obiskujem znanstveni licej v Gorici, drugo leto bom imel maturitetni izpit. Zanima me veliko stvari, zelo mi je všeč matematika. Če se bom vpisal na univerzo ali ne, moram še presoditi. Sedaj mislim, da ne. Imam namen nadaljevati z glasbo, toda zraven bi študiral še kaj, ne samo klavir. Rad bi študiral kompozicijo; ne le, da bi pisal, ampak tudi zato, da bi bolje razumel, kar igram. Moje skrite sanje pa so, da bi tudi kaj napisal, morda za klavir ali orkester. Rad bi vsaj poskusil, da vidimo, kaj se zgodi.

Všeč mi je tudi jazz. Na šoli Komel igram tudi to. Po mojem mnenju bi se morala glasba razviti v smislu večje improvizacije, niti ne samo jazzovske. Pisana glasba živi več kot 500 leto; karkoli živi, prej ali slej tudi umre. Poslušam veliko sodobih skladateljev; opažam, da veliko jih pravzaprav ponavlja stvari, ki so že bile napisane, pa čeprav v drugačnem slogu in iskanju drugih poti. Geniji seveda še obstajajo. Po mojem pa se glasba lahko razvija ne le v pisani obliki, saj skladatelji in pianisti iščemo posebnosti v zvoku: kako nekaj zaigrati tako, da bi zazvenelo drugače; kako pri klavirju uporabljati pedale, da bi našli nove zvočne učinke; kako nekaj zapisati za orkester, da zazveni, kot se doslej še ni zgodilo. Pri tem lahko ima improvizacija veliko vlogo. V improvizaciji ustvarjamo bolj instinktivno, manj vezano, zato je enkratno in lahko tudi bolj očarljivo. Ker se ne ponavlja, je za ljudi tudi bolj privlačno. Mislim, da je razvoj glasbe v tem smislu lahko zelo zanimiv. Bomo videli ... Upam, da bom k temu prispeval kaj tudi jaz.

Katere pomembne koncerte si slišal v zadnjih letih?

Ko sem bil še majhen, sem v Trstu slišal Nikolaja Luganskyja, z orkestrom je igral drugi koncert Rahmaninova. Nikdar ga ne bom pozabil, čeprav sem bil res mlad. Bilo je prvič, ko sem slišal Rahmaninova v živo z orkestrom. V Vidmu sem slišal slavno pianistko Yujo Wang, ki velja za novo zvezdo. Pianistov je ogromno, rad iščem vedno kaj novega.

Vemo, da si bil tudi ti zelo navezan na ravnatelja Silvana Kerševana. Kaj ti je on dal in kakšen spomin ohranjaš nanj?

On je bil moj krstni boter, njegov spomin nosim vedno s sabo (pokaže verižico, ki jo nosi okrog vratu; op. p.). Imam ogromno spominov nanj. Večkrat smo bili z očetom in njim na počitnicah na Hrvaškem. Skupaj smo delali tudi "neumnosti", z njim je bilo skoraj nemogoče drugače. Mislim, da je ne le v meni, temveč v vseh, ki jih je spoznal, pustil neizbrisen pečat. V šoli imam prijatelja, ki ga je videl samo enkrat; vsakokrat, ko me je videl, je spraševal po Silvanu.

Po svoje je bil genij, zelo izobražen in razgledan. In zelo skromen! Sedaj naju gotovo posluša in se smeje. Meni je res zelo žal, da ga ni več; tudi zato, ker sem v zadnjih mesecih njegovega življenja imel premalo časa, da bi ga obiskal. Lani septembra smo šli zadnjič skupaj na morje; on je šel z nogami v vodo, nas gledal in rekel na svoj način: "E' stata una bella serata"... Govorila sva tudi o resnejših stvareh: o življenju, svetu, glasbi, književnosti itd. V mladosti je študiral nemščino, potem jo je tudi poučeval. Bil je velik specialist za Lessinga; rad mi je govoril o njem, o njegovih dramskih delih. Ogromno stvari ne bom nikdar pozabil. Bil je res poseben človek.

S čim se še rad ukvarjaš, ko ne študiraš za šolo in ko ne igraš na klavir?

Pred nekaj meseci sem začel risati. Seveda nisem sposoben, da bi narisal človeka ali kopiral kako Michelangelovo umetnino. Ko mažem z barvo po papirju, pa sem zelo sproščen. Rad tudi kolesarim in spoznavam nove kraje; ugotovil sem, da še Gorice ne poznam dobro. Vedno se najdejo novi kotički, ki jih odkrivam prav s kolesom. S prijatelji seveda igram nogomet na igrišču ob telovadnici Olympie. Moja velika ljubezen so še palačinke, seveda z nutello. Tudi Silvan mi jih je delal ...

Si kdaj pomislil na kak drug instrument?

Klavir je gotovo dovolj tudi za dve življenji, saj je ogromno literature. Poleg njega mi je izredno všeč violončelo. Verjetno zato, ker ima globok glas. Pri klavirju je veliko not, violončelo pa mi daje vtis globine, ki se nikdar ne konča, neskončne glasbe, še zlasti ko slišim Bacha. Njegove suite za violončelo so prekrasne! Sicer pa mi je klavir zelo všeč. Starši so zadeli "v polno". Možno je narediti ogromno stvari: že dejstvo, da igraš polifonično, da se povezuje več zvokov, je čudovito!

Danijel Devetak

Poslušajmo ... z branjem

Bossa de novo – Nova (Druga godba, 2009)

Izbirati je v življenju vedno težko, saj človek vidi predvsem delček, ki ga pusti za sabo. Odrekli smo se temu in temu. Zakaj mora biti kozarec vedno na pol prazen? Kdaj pa kdaj imamo srečo, intuicijo, trenutek in... kozarec je na pol poln!

Tovrstno zvrhano košaro bomo prejeli za to tedensko snidenje z dobro glasbo. V teh frdamano vročih dneh, ko je megličasta sopara dobila ime kar po Haronu, vozniku mrtvih duš čez reko Aheron, sem jaz prej kot na pekel pomislil na južne kraje, Afriko, morda Brazilijo. Seveda, ni boljše glasbene kulise za popoldansko senčko kot latinsko-podalpska umirjenost skupine Bossa de novo. Verjemite, dolila vam bo poletne pozornosti in inspiracije.

Od leta 2005 naprej imamo v Sloveniji bend, ki se ukvarja z brazilskimi glasbenimi izrazi. V ospredju njenega zanimanja je bossa nova, zmes afrobrazilskih glasbenih tradicij (samba) in cool jazza z zahodne ameriške obale. Bossa de novo predstavlja to enigmatično intuicijo: kje so stičišča, skupne točke med temi svetovi? Začuda ugotavljamo, da nekje. V njihovi glasbi, interpretaciji, tenkočutnosti. Poleg obdelav skladb najbolj bleščečih brazilskih skladateljev (Tom Jobim, Caetano Veloso, Jočo Gilberto, Dorival Caymmi, Ary Barroso) skupina v to specifično ritmiko in harmonije prireja tudi druge glasbene zvrsti, npr. jazzovske standarde, slovenske ponarodele popevke ter celo jugo rock in italijansko kancono.

Prva plošča Vivo! (Založba Goga, 2006) je že požela izjemen uspeh, kaj šele 2009. izdana Nova. Najbolj so mi pri srcu skladbe Ne prižigaj luči, Selma, Nad mestom se dani, pa tudi himnična Pesem IV. divizije. Tako mehko, občutljivo se uležejo v naša ušesa... Nazadnje smo jih na Cankarjevih torkih jeseni slišali v zasedbi Primož Vitez - glas, Aljoša Kosor – kitara; Marko Gregorič – bas, Mitja Vrhovnik Smrekar – tolkala, čeprav jih na posnetnik spremlja "južnoameriška" harmonika Draga Ivanuše. Jezikoslovec in pevec Vitez pravi, da bomo jeseni doživeli novo, tretje studijsko poglavje te izredne druščine. Komaj čakamo, seveda, a za poletje smo dovolj dobro opremljeni. Poleg sončne kreme in litrov hladne vode Bossa de novo ne smejo manjkati v kopalni torbi!

Jernej Šček

Relecta-Ponovno branje

Bruna Marija Pertot, Moja pomlad

Prvo julijsko reprizo naše že ustaljene rubrike Relecta-Ponovno branje, ki je hkrati zadnja tega sklopa, namenjamo tržaški pesnici Bruni Mariji Pertot in njenemu knjižnemu oziroma pesniškemu prvencu z naslovom Moja pomlad, ki nosi letnico 1961 in ki je hkrati tudi prva knjižna izdaja Mladike. Bruno Marijo Pertot nekateri poznajo kot profesorico, dolga leta je namreč poučevala na šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem, vseskozi pa je tudi objavljala svoje pesmi in prozo v naših revijah. Med njene pomembnejše publikacije poleg zgoraj že omenjenega knjižnega prvenca prištevamo pesniški zbirki Ti navdih in jaz beseda ter Črnike dobre na nabrežju, ki sta izšli prav tako pri tržaški založbi Mladika. Prva nosi letnico 2007, druga pa je izšla lansko leto, ko je založba z novo publikacijo obeležila petdesetletnico avtoričine pesniške ustvarjalnosti in lastne književne dejavnosti. Poleg teh sta doslej izšli še dve njeni pesniški zbirki, in sicer Bodi pesem leta 1975 ter Pesmi iz pipe 1996., prav tako pri tržaški Mladiki. Uvodne besede o avtorici naj sklenemo s podatkom, da je Pertotova svojo kratko prozo, ki je izšla do začetka osemdesetih, zbrala v publikacijo z naslovom Dokler marelice zorijo, ki je izšla pri naši matični založbi Goriški Mohorjevi družbi. S pisanjem tega žanra pa je nadaljevala tudi kasneje.

Po tem krajšem uvodu je nastopil čas, da se gremo malce razgledat po sami vsebini in oblikah pesniške zbirke, ki jo obravnavamo. Na zavihku platnice je zapisano, da je Bruna Marija Pertot sad mladega povojnega rodu v Trstu, ki se je izobraževal v slovenskih šolah. Svojo pesniško pot je avtorica začela pri Literarnih vajah, nadaljevala pa pri reviji Mladika. Jože Peterlin v svoji uvodni besedi nadalje piše, da se Pertotova ne loteva kakšnih ustaljenih tem o narodnostni problematiki ali dobi materializma, ampak se umika v svoj mali svet barkovljanskega nabrežja in v odmev čudovitih sončnih zahodov.

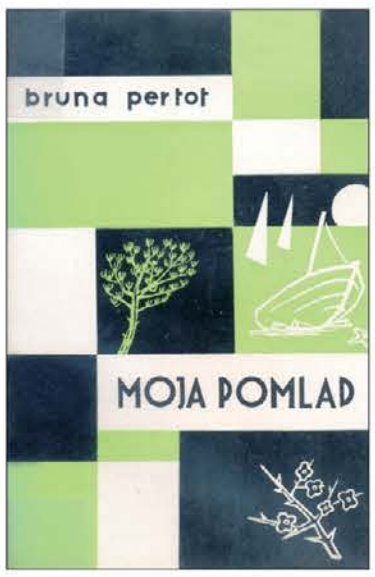

Pesniška zbirka je razdeljena na tri sklope, in sicer po vrsti Pomladna pisma, Zimske pesmi in Mojim borom. Za vse pesmi, ki jih je Pertotova objavila v svojem pesniškem prvencu, velja povedati, da so po obliki zelo kratke, rima pa se pojavlja le tu pa tam. V prvem ciklusu so pesmi oštevilčene z arabskimi številkami, pesnica pa v njih poje o ljubezni, domači grudi, borih, nabrežnih poteh, obali in čolnih in še marsičem. Avtorica v svojih verzih idealno spaja ljubezensko tematiko z navezanostjo na domačo zemljo, njen breg in morje. Tudi v naslednjem ciklusu Zimske pesmi so posamezne pesnitve oštevilčene. V njih Pertotova piše o magični zimski pokrajini, ki nas mestoma spominja tudi na božično vzdušje. Ciklus se nadaljuje s pesmimi Spomin iz Brd, Poslušam te, Snežinke, Kdo in Pesem srca. Tudi v slednjih pesnica nagovarja drugo osebo, njen nagovor pa ima za prizorišče venomer različni dogajalni kraj.

Najdaljši je po svoji vsebini ciklus Mojim borom, s katerim se avtorica poklanja domači zemlji. V prvi pesmi, ki naslov nosi po ciklusu, Pertotova pravi: "Živeti z vami in dihati vaš beli beli svet! Zdaj ni me več tja k vam v skrito jaso, kjer smo posedali med resje in se je v mraku z nami pogovarjal vaš šepet. Le misel kdaj pri vas mi povasuje: edina od takratnih let". V avtoričinih verzih je torej moč zaznati tudi kanček nostalgije. Oštevilčeni ciklus Mojim borom zajema skupno štiri pesmi, proti koncu pa je moč zaznati konec nagovora in zatek avtorice v objem lastnega jaza. Tudi ostale naslovljene pesmi iz tega ciklusa so uglašene oziroma zakoreninjene v domača tla. Pesnica namreč nagovarja beli trn, daje slovo veselju, ki ga spremlja brinovka, piše o septembru pod latnikom. Zanimivo je, da kljub naslovu Moja pomlad Pertotova v svojih pesmih piše malodane o vseh letnih časih. Zadnji ciklus in pesniška zbirka se sklepata z naslovno pesmijo, v kateri avtorica piše: "Ne, to ni bila pomlad! Bile so čudne težke sanje. V samoti gmajne rastlo je drebo in dež je bičal, lomil mlade veje in ni vedelo drevo, zares ni vedelo, zakaj".

Primož Sturman

Nove knjige slovenskih avtorjev

Pri Cankarjevi založbi pet slovenskih novosti...

Bera založbe je bogatejša za romane Odradek Tine Vrščaj, Brezčasje Igorja Bizjana in V pozlačenem mestu Miriam Drev ter pesniški zbirki pH nevtralna za življenje in smrt Lidije Dimkovske in Skuz okn strejlam kurente Janeza Ramoveša.

Tina Vrščaj je mlada avtorica, ki sicer deluje tudi kot literarna kritičarka. Leta 2010 je izdala svoj romaneskni prvenec Zataknjena v pomladi. Naslov njenega drugega romana Odradek je povzet po liku iz Kafkove črtice. "Na prvi pogled bi lahko rekli, da gre za alegorično delo in hommage Kafki, ne samo po naslovu, saj je avtorica posvetila mnogo pozornosti in volje natančni stilizaciji besedila, " pravi urednik založbe Andrej Blatnik.

V primerjavi z Vrščajevo je Igor Bizjan avtor, ki se lahko pohvali z okoli 15 knjižnimi izdajami, ki pa so redko izšle pri večjih založbah. Njegov roman Brezčasje po besedah Blatnika dobro odgovarja mantri vseenosti, ki se je razširila med tistimi, ki se s knjigo ustvarjajo, v smislu, da karkoli napišeš nima nobenega učinka. Avtor se v delu v marsičem razgalja, vanj vtke mnenja o nekaterih v zadnjem času odmevnih delih, piranski mandrač pa vključi kot metaforo za splošno stanje v družbi.

Pesnica in prevajalka Miriam Drev je v svojem romanesknem prvencu V pozlačenem mestu predstavila zgodbo Ivane in Luke, ki se polna velikih upov konec 80. let, v času velikih političnih sprememb, z otrokom zatečeta na Dunaj. Na koncu se slikar Luka zaposli kot restavrator pozlate Dunaja, sam pa od tega nima prav nič. Drevova se je z distanco zavedla, da je to, poleg romana o usodah proletarskih emigrantov, tudi roman o intelektualni emigraciji, ki je ponovno aktualna tema. Po drugi strani pa gre po mnenju avtorice za zgodbo o tem, "kaj so naše sanje in ideali in kaj se z njimi zgodi, ko se spopadejo z brezkompromisno realnostjo. "

Pesnica in pisateljica makedonskega rodu Lidija Dimkovska zadnjih deset let živi in ustvarja v Sloveniji. V zbirki pH nevtralna za življenje in smrt bralcu odkriva svet, enak tistemu, ki ga vsak dan spremljamo, le da ga podaja s pogledom nomadskega subjekta. V njem po besedah urednika Cankarjeve založbe Zdravka Duše razkriva svet, ki je otroški, a vendarle mitski. Pesmi zaznamujeta tudi avtoričini (samo) ironija in humor, kar je pesnica zaznamovala že z naslovom. Iz makedonščine jih je prevedel Aleš Mustar.

Janez Ramoveš se v zbirki Skuz okn strejlam kurente po besedah urednika Duše vrača k čistejši, ljudski govorici. "Ljudski v tem smislu, da v sebi skriva kolektivno sporočilo. Imamo nejasne subjekte, imamo sporočilo, ki se pravzaprav boji povedati natančno, kaj in o kom govori. Zakaj? Zato, ker imamo opravka s smrtnimi bitji, ki se gibljejo med nami in nas strašijo, " je pojasnil po poročanju STA urednik založbe. Dodal je še, da preko pripovedovanja o teh bitjih bralec prisluhne dejanjem iz preteklosti, ki bremenijo določene ljudi in zločinom, ki so še vedno navidezno zaviti v skrivnost.

Pri Mladinski knjigi pa še tri...

V zbirki Nova slovenska knjiga založbe Mladinska knjiga so izšla tri dela slovenskih avtorjev. Iztok Osojnik je v zbirko Poročena na rdeče vključil mnogotero svojih identitet, Jani Kovačič je v knjigi Socialitete ino štorijali zbral pesmi, ki jih je napisal v zadnjih 20 letih, svoje popotniške zgodbe pa je v delo Sledi v pesku združila Magda Reja.

Urednica zbirke Nova slovenska knjiga Nela Malečkar je na predstavitvi v Ljubljani pred dnevi dejala, da je Osojnik človek številnih identitet, ki se slikajo tudi v njegovi poeziji. V zbirki Poročena na rdeče nadaljuje s pesmimi v prozi, ki so zaznamovale tudi njegovi prejšnji zbirki. Osojnik je dejal, da zanj pesmi v prozi ni več. Pojasnil je, da gre pri njemu zgolj za mejno pisavo, ki posega tako na področje proze kot poezije, oziroma je nekaj čisto tretjega.

Jani Kovačič slovi kot kantavtor, ki že od začetka delovanja piše poetične zgodbe o ljudeh in cinične posmehljivke. V knjigi Socialitete ino štorijali so zbrane pesmi, ki jih je napisal v zadnjih 20 letih in so znane predvsem obiskovalcem njegovih večerov Pijano bar in Akkustik teArter v ljubljanskem KUD France Prešeren. Kovačič albumov ne izdaja več in tako so njegove pesmi pristale v knjigi. V svojih pesmih Kovačič piše o ljudeh s socialnega obrobja, ki so po njegovih besedah glavne žile, po katerih teče življenje.

Potopisna zgodba etnologinje in svetovne popotnice Magde Reja z naslovom Sledi v pesku pa je drugo delo avtorice in na nek način nadaljevanje njenega prvenca Ime tvoje zvezde je Bilhadi, a je v drugem delu kamele, s katerimi je potovala po Sahari, zamenjala za terenska vozila lokalcev. Reja pomlad in poletje preživlja v Brdih, na jesen in zimo pa se odpravi v tople kraje, zadnja leta v Afriko. Tam se spoji z lokalnim okoljem in opazuje način bivanja ljudi, ki se lahko turistom na videz zdi očarljivo in privlačno, a po določenem času tudi tujcu pokaže svoj pravi obraz. Določujoča značilnost prebivalcev Sahare je vdanost v usodo, in kot je dejala Reja, "te ta fatalizem po nekem času potegne".

In memoriam / Prof. Mirko Šturm

Odlikovali sta ga vsestranska dejavnost in predanost skupnosti

Življenjska pot nekdanjega profesorja in ravnatelja na goriškem trgovskem poklicnem zavodu Ivan Cankar se je končala v soboto, 23. junija, v poznih večernih urah v goriški bolnišnici. Še ena težka izguba v vrstah pomembnih goriških Slovencev, ki so gojili, poleg svojega, še drug poklic in temu velikokrat posvečali svoje najboljše sile: to je skrb in delo za sočloveka, za svoj narod in kulturo.

Mirko Šturm je bil eden od teh. Rodil se je leta 1936 v preprosti družini na Kobariškem. Po očetovi smrti se je mala družina - imel je sestro Anico in teto - preselila v Gorico, kjer je mama Jožefa nadaljevala svojo trgovinsko dejavnost, tako da je v našem mestu najela malo trgovino, s katero so se Šturmovi preživljali. Ker je mama po vojni optirala za italijansko državljanstvo, je moral Mirko obiskovati italijanski znanstveni licej. Maturiral pa je na znanstvenem liceju Prešeren v Trstu. Kot univerzitetni študent se je pridružil skupini goriških in tržaških študentov, ki so v 60. letih predstavili prvič in menda edinikrat samostojno slovensko listo na notranjih upravnih volitvah na tržaški univerzi. Lista se je imenovala Slovenska akademska lista ADRIA ali SAL ADRIA. Še predno je končal študije na ekonomski fakulteti, se je Mirko preživljal tako, da je bil občinski tajnik v Števerjanu in še v nekaterih drugih občinah na Goriskem. Kot suplent je poučeval na raznih slovenskih šolah v našem mestu. Bil je med prvimi profesorji na komaj ustanovljenem poklicnem zavodu Ivan Cankar. Po diplomi je Mirko postal redni profesor in nato, leta 1985, imenovan za ravnatelja tega zavoda. Kot kolega na zavodu Cankar lahko trdim, da je bil Mirko sposoben profesor, metodičen, označevala ga je resna, a prijazna drža do kolegov in dijakov. Bil je človek jasnega značaja s široko izobrazbo in rahločutnim srcem, dragocen kolega, vedno pripravljen pomagati, lik profesorja "starega kova", z resno pripravo in trdno vzgojo. V času njegovega ravnateljevanja je zavod Cankar postal zelo pomembna slovenska šolska institucija na Goriškem. Za njen razvoj je profesor Šturm vložil vse svoje skrbi in opremil ta zavod z najmodernejšimi instrumenti in računalniki. Bil je dober organizator in se ni strinjal z zastarelimi programi teh in podobnih poklicnih zavodov; zaradi tega se je pri najvišjih šolskih oblasteh potegoval za spremembo le-teh ter za pripravo in uvedbo novih in sodobnejših. Prizadeval si je, da bi dal svojemu zavodu tako širino in evropsko odprtost, ki jo zahteva današnji čas. Iskal je stike in sklepal vezi sodelovanja s podobnimi zavodi v naši deželi in Sloveniji. Skrb za zaposlitev njegovih fantov in deklet, tako jih je imenoval, je bila pri njem vedno prisotna.

Ob svojem poklicnem delu je posvečal veliko prostega časa kulturnim in socialnim društvom. Vse od ustanovitve je bil član Slovenskega katoliškega akademskega društva (SKAD) in postal njen predsednik v letih 1964 ali 65. Bil je član in nato predsednik odbora Sindikata slovenske šole, član posebne komisije za vprašanja slovenske šole pri deželnem šolskem skrbništvu v Trstu. V letu 1982 je sprejel predsedstvo Konzulte za vprašanja slovenske narodne skupnosti pri goriški občini. Od leta 1967 je bil član in nato dobrih petnajst let predsednik pevskega zbora Mirko Filej.

Veliko bi lahko še povedal o prijatelju Mirku, brez dvoma veliko o njegovem skoraj dvajsetletnem političnem delavanju v stranki Slovenska skupnost. Od vsega začetka je bil član pokrajinskega in nekaj časa tudi deželnega tajništva, kar je dodobra zaznamovalo njegova zrela leta. Imel je zavest, da je naša zamejska politika, to je skrb za ohranjanje slovenske identitete, nekaj lepega in koristnega, da mora biti pravi politik vedno in samo v službi sočloveku. To pravilo mora veljati predvsem za vernega politika... Pokojni Mirko si ni ustvaril svoje družine. V težkih trenutkih osamljenosti in bolezni je zanj z bratsko ljubezniijo skrbela sestra Anica, ki je pogosto prihajala v Gorico iz Nemčije. Naposled je degenerativna bolezen naredila svoje. Pogreb je bil v soboto, 30. junija, v cerkvi sv. Ivana v Gorici; zapušča sestro Anico in dva nečaka.

Prijatelj Karlo Brešan

JOLKA MILIČ **TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH**

Patrizia Dughero

Alojzu Gradniku
pesniku, ki je dvoril moji prababici

Danes se mi zdi oddaljena
moja blago očarljiva vas
z vinogradi, ki nas kot plašč varujejo pred soncem
in z jezikom, ki zajema ledene besede
ki jih niti sonce ne razstopi.

Zdaj nam postaja jasno, kar nismo niti še uvideli,
to, kar je mati prejela od matere, pa od tiste, ki je bila slednji mati
to, kar je zdaj vzbrstelo

vse to, kar šumi reka, šepeče polje, hrib, gozd, pesnik.

Jasní se nam in se staplja v našo kri
začetek, izvir in cilj, in samo v zadnjem koraku se skriva

to, kar se daje z ljubeznijo
in kar mrtve združuje z živečimi.

Notica o avtorici:
Pesem je napisala italijanska pesnica in pripovednica furlanskega rodu Patrizia Dughero, rojena v Trentu leta 1960. Pesem je iz njenega knjižnega prvenca *Luci di Ljubljana* (Ljubljanske luči), ki je izšel leta 2010 pri založbi Ibiskos (Empoli), za drugo zbirko *Le stanze del sale* (Solne dvorane), prav tako iz leta 2010, je prejela mednarodno nagrado Renato Giorgi, ki jo že več kot poldrugo desetletje razpisuje revija *Le Voci della Luna*, finančno omogoča pa odbor za kulturo mesta Sasso Marconi pri Bologni. Živi v Bologni. Več o njej je mogoče zvedeti na googlu.

Prevod iz italijanščine in beležka o avtorju Jolka Milič

Kratki

Umrl je nekdanji ravnatelj GM Gojmir Demšar

V 97. letu starosti je prejšnji teden umrl prof. Gojmir Demšar, glasbeni pedagog in dolgoletni ravnatelj Gasbene matice. Bil je doma iz Mokronoga na Dolenjskem, glasbeno šolanje pa je opravil v Ljubljani. Še pred koncem druge svetovne vojne se je zatekel v Trst, da bi se zaradi priključitve njegovih družinskih članov v NOB izognil nemškemu nasilju. Na tržaškem konservatoriju Tartini je nato diplomiral iz klavirja, po obnovi slovenskega organiziranega življenja v zalivskem mestu pa je postal ravnatelj Glasbene matice. To ustanovo je vodil celih 27 let.

"V času njegovega ravnateljevanja je naša glasbena šola močno napredovala bodisi z organizacijskega bodisi s kakovostnega vidika. Njegova je zasluga za odprtje podružnic Glasbene matice v Gorici in Špetru. To je bila res daljnosežna poteza, katere sadovi so še danes na dlani", nam je povedal prof. Bogdan Kralj, sedanji ravnatelj Glasbene matice. Kralj je Gojmirja Demšarja spoznal še kot študent, njegov lik so vselej zaznamovale pokončnost, karizmatičnost in eleganca nastopanja. "Čeprav je bil človek 'drugih časov', je bil vedno odprt za dialog: globoko je spoštoval tudi mlade študente in profesorje", je dodal Bogdan Kralj, ki je v vseh teh letih ostal v stiku z njim. "Dragocena so bila njegova mnenja, dobrodošli njegovi nasveti". Prof. Kralj je izpostavil zlasti Demšarjev trud pri snovanju trdnih in kakovostnih abonmajskih koncertnih sezon. "Dejansko so ti glasbeni dogodki nastali na njegovo pobudo. V Kulturni dom je svoj čas privabil veliko število kakovostnih izvajalcev zlasti s področja nekdanje Jugoslavije. Naš kulturni hram je bil takrat do kotička poln. Res pa je, da so bili drugi časi...", je dejal prof. Kralj, ki se je v pogovoru z nami zaustavil tudi ob Demšarjevi pedagoški karieri: do klavirske diplome je privedel veliko glasbenikov, ki so se tako ali drugače nato uveljavili v glasbenem svetu. Med temi naj omenimo Stojana Kureta, Savico Malalan, Teo Košuta in Nadjo Kralj.

Žalna seja v njegov spomin je bila v sredo, 4. julija, v prostorih Glasbene matice v Rojanu, istega dne pa je bil pogreb na pokopališču pri Sv. Ani.

Spodbuda Deželi za izvajanja razvojnega načrta

Predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat je na predsednika dežele Furlanije Julijske krajine Renza Tonda naslovila pismo, s katerim ga vabi, tudi v imenu občinskih uprav, naj se vzpodbudno izreče o okvirnem načrtu za razvoj Krasa, ki ga je pripravila razvojna agencija LAS KRAS in je dokument strateškega pomena za skladen razvoj primarnega sektorja v tržaški pokrajini. Predsednica Bassa Poropat opozarja Tonda, da gre za dokument, ki podrobno in izčrpno predstavlja stanje kmetijstva na Krasu ter izpostavlja sedanje razmere, v katerih delujejo kmetije, ter njihove razvojne možnosti v prihodnosti. Iz takoimenovanega masterplana za Kras je razvidno, da ima to področje velike možnosti razvoja, če bi te pobude primerno javno podprli in spodbudili. Predsednica tržaške pokrajine se pri tem sklicuje na dejstvo, da se je dežela Furlanija Julijska krajina ob podpisu Meddeželnega sporazuma za uresničitev zaščitne oznake Prosecco DOC obvezala, da bo dobila finančna sredstva za potrebne posege, ki naj bi v razmaku nekaj let, kot to predvideva načrt, omogočila ureditev potrebnih infrastruktur ter povečanje kmetijskih površin. V tem duhu Maria Teresa Bassa Poropat v imenu tržaške pokrajinske uprave prosi predsednika FJk Tonda, naj se osebno zavzame za dodelitev prvih namenskih sredstev v ta namen.

GLASBENA MATICA Ob koncu šolskega leta

Odslej trojna izbira študijske usmeritve

Šolsko leto Glasbene matice se je letos končalo nekoliko drugače, saj so se poleg ustvarjalnosti učencev in profesorjev, priznanj za posebne dosežke in napovedi poletnih delavnic pojavile tudi pomembne institucionalne novosti. Zaradi reforme glasbenega šolstva so namreč učenci višjih letnikov izgubili pravico do podajanja izpitov na državnem konservatoriju. Vodstvo šole se je v zadnjih letih pripravilo na to neizbežno spremembo in je poskrbelo za učinkovite "rešilne jopiče", da bi zagotovilo zgodovinski ustanovi nadaljevanje in priznanje dolgoletnega poslanstva.

Ravnatelj Bogdan Kralj pojasnjuje namreč, da se bo Glasbena matica morala odpovedati akademski stopnji, njena prenovljena podoba na predakademski ravni pa bo odslej ponudila bogatejšo, trojno izbiro glede študijske usmeritve: "Pouk bo lahko potekal po prenovljenem italijanskem sistemu, po slovenskem sistemu, ki smo ga uvedli že v letošnjem šolskem letu, ali v svobodnem duhu specifičnih programov za učence, ki ne ciljajo na profesionalno glasbeno pot, temveč študirajo za lastno veselje". Za odobritev opravljenih predakademskih izpitov pa je Glasbena matica našla tankočutnega sogovornika na videmskem konservatoriju, kjer sta ravnatelja podpisala pomembno konvencijo, ki bo omogočila brezplačno polaganje izpitov iz prvih treh stopenj v slovenskem jeziku s komisijo, ki jo sestavljajo profesorji Glasbene matice in zunanji komisar, ki ga imenuje videmski konservatorij. Vsaj večji del učencev lahko preživi poletne počitnice brez preglavic glede začetka novega šolskega leta, saj je kakovostna priprava na skok v višji nivo študija zagotovljena.

Bogdan Kralj (foto IG)

Pred zasluženim premorom so se vsi sedeži šole na deželnem teritoriju potrudili za bolj odmevne, zaključne koncerte v znamenju izvirnih produkcij in nagrajevanja izstopajočih dosežkov. Tržaška šola M. Kogoj je priredila tri koncerte; v baziliki svetega Silvestra so nastopili najprej pianisti z vrhunci najbolj številnega oddelka. Druga tematska akademija pa se je odvijala v cerkvi v Barkovljah, kjer je poseben večer počastil vzpon tega oddelka, ki se je v letošnjem šolskem letu, izrazito postavil v ospredje s tekmovalnimi uspehi mladih harfistk. Nagrajevanje zaslužnih učencev je obogatilo tri akademije z mešanim programom v Trstu, Gorici in Špetru. Beneška podružnica je poskrbela za dodaten podvig, ki je presegel okvir zaključne revije, saj je zaživela krstna izvedba spevoigre Krajica Vida, ki jo je po motivih srednjeveške legende iz Nadiških dolin in po libretu Alda Clodiga uglasbil Davide Klodič. Pri izvedbi so sodelovali otroški zbor Mali lujerji, mladinski zbor in mali orkester GM Špeter, dva solista v glavnih vlogah vojskovodje Atile in kraljice Vide ter mladi igralci Beneškega gledališča.

Za nekatere učence in profesorje se bo delo nadaljevalo tudi v prihodnjem mesecu, saj bo Glasbena matica sodelovala kot običajno pri organizaciji poletnih klavirskih tečajev in šole za godala festivala Kras (prvo pobudo bo gostila glasbena šola Sežana, druga pa se bo prvič odvijala v sugestivnem okviru devinskega sedeža Mednarodne visoke šole komorne glasbe Trio di Trieste), v Križu pa se bo odvijala tretja izvedba delavnice Poletje v glasbi z realizacijo glasbene pravljice Music planet 3. Sredi poletja pa bodo zaživeli koncerti 14. izvedbe Festivala kitare Kras, ki se je pričel v teh dneh s priljubljeno delavnico za najmlajše Easy guitar.

PAL

DSI Ob 500-letnici Marijinega prikazanja

Strunjanska cerkvica še vedno privablja romarje

Letos poteka 500. obletnica Marijinega prikazanja v cerkvici v Strunjanu ter stoletnica kronanja Marijine slike. O tem dogodku sta prejšnji teden v Društvu slovenskih izobražencev spregovorila strunjanski župnik, pater Niko Žvokelj, in etnologinja Rožana Špeh. Prvi je orisal zgodovino cerkvice in Marijinega čaščenja, izvedenka pa je predstavila svojo monografijo, ki je tik pred izdajo, in dogodke, vezane na cerkvico v Strunjanu, s posebnim poudarkom na pomenu votivnih podob oziroma zahvalnih tablic.

Žvokelj je uvodno spregovoril o delu in trudu svojih predhodnikov, ki so obnavljali cerkev, večkrat brez prave podpore, tako da je danes res popolnoma obnovljena. O pomembni obletnici pa je dejal, da se marsikdo sprašuje, ali se je Marija res prikazala ali če je to le legenda. Po njegovem mnenju se moramo prej zamisliti nad dejstvom, koliko ljudi je prihajalo v Strunjan, pokleknilo pred Marijo in našlo oporo v svojem življenju. Vez med Marijo in življenjem na morju je dejansko zelo močna, o čemer pričajo tudi številni pregovori in votivne podobe.

V kratki zgodovini cerkve na večjezičnem prospektu, ki ga je ob tej priložnosti natisnila strunjanska župnija, izvemo, da se je leta 1512, v noči med 14. in 15. avgustom, pri vratih cerkvice Barcazza v Strunjanu prikazala Marija čuvajema vinogradov Giovanniju Grandiju in Pietru di Zagabria. Po tem dogodku so cerkev, ki je dobila ime po bogati piranski vdovi, ki jo je dala obnoviti, preimenovali v "Sveta Marija od Prikazanja". Kmalu je postala najpomembnejša istrska božja pot, ki je vsako leto privabljala številne romarje in popotnike. Kar se tiče druge pomembne obletnice, pa je leta 1912 zadnji slovenski tržaški škof dr. Andrej Karlin ob asistenci ljubljanskega škofa Jegliča in frančiškanskega misijonskega brata Marconija z dovoljenjem tedanjega papeža Pija X. slovesno kronal strunjansko Marijino podobo, ki jo je okoli leta 1520 narisal slikar Francesco Valerio in še danes krasi glavni oltar. Kronanje je tedaj pomenilo potrditev romarske cerkve.

Kot je dejal pater Žvokelj, "ne prodajamo čudežev. To je naša odgovornost do rodov, ko so še kot otroci spremljali starše na romarsko pot in ki so zadnjih tristo metrov do cerkvice šli po kolenih. Letošnja obletnica je enkraten in edinstven dogodek. V tej kontinuiteti poudarja, da je tukaj res nekaj".

O temi, povezani s strunjansko cerkvico, je spregovorila tudi odlična poznavalka zgodovine, navad in romanj tega področja, etnologinja Rožana Špeh, in sicer najprej o pomenu, ki ga je imel Strunjan za Istrane.

P. Niko Žvokelj in Rožana Špeh (foto Kroma)

V knjigi, ki bo izšla v kratkem, bo predstavljeno dvajset let dolgo delo iz narodopisnega, teološkega, etnološkega in zgodovinskega stališča, kar priča o resničnosti omenjenega dogodka v Strunjanu. Etnologinja se je dalje posvetila pomenu zahvalnih tablic, ki so jih ljudje prinašali s prošnjo za ozdravitev ali pa, ker so se rešili iz nevarnosti na morju. Zahvalne podobe so v bistvu slike manjšega ali večjega formata, ki so jih ljudje navadno naročali pri krajevnih ali poklicnih umetnikih, tako imenovanih madonarjih. Take podobe predstavljajo posebno kategorijo slikanja. Ljudje jih še vedno prinašajo kot izraz vere in zaupanja ter predstavljajo neprecenljivo bogastvo. Strunjan je edini slovenski kraj, kjer je največ ohranjenih tablic mornarjev in ribičev.

Prisotni v Peterlinovi dvorani so si ogledali Zgodbo o stvarjenju, grehu in odrešenju Ubalda Trnkoczyja, na koncu pa je etnologinja še poudarila, da je Strunjan kraj milosti, miru, povezovanja, blagoslova in vere... Veliko se je že zgodilo in se še bo.

Šin

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ Pri Sv. Ivanu nekoč in danes

Slovenska beseda zadoni v mestu

Ko se sprehajamo naprej od prve tržaške veleblagovnice Il Giulia, lahko stopimo v gozdni hlad Bošketa ali nadaljujemo po "šolskih" poteh proti Sv. Ivanu, na Vrdelo, okrog cerkve Sv. Janeza Krstnika na današnji trg Gioberti ali tja zadaj, globoko pod hrib v vas do stare cerkvice Sv. Ivana in Pelagija iz 14. stoletja. To so slovenski kraji z bogato kulturno in versko zgodovino, ki se neizbežno stapljajo z ravnino mesta Trst.

Na srečo je slovenska prisotnost v tem rajonu aktivna in zavedna kljub etnično-demografskim spremembam. Društvo Marij Kogoj, ki poleg društva Slavko Škamperle deluje tam, je pred nedavnim priredilo v Marijinem domu prisrčno prireditev "Na uakno pušelc, na vrata krancel!", s katero so orisali slovensko življenje pri Sv. Ivanu nekoč in danes. V pričakovanju praznovanja farnega zavetnika Sv. Ivana je prireditev dopolnila spominski pomen brošure Rožmarin in Roženkraut, ki jo je pred dvema letoma napisala Neva Zaghet s spremno zgodovinsko študijo Milana Pahorja in ob sodelovanju predsednice društva Katje Pasarit.

V prostore Marijinega doma na Brandežiji nas je ob topli besedi organizatorjev pospremil etnografski kotiček, ki so ga pripravili domačinke in domačini pod mentorstvom Marie Canciani in Milana Pasarita. V njem zlikana noša, lesena miza in pogrinjek, na njem skoraj skuhana večerja, pa pušeljci, venčki in stare fotografije. "Zbrali smo se, da bi obudili kak spomin o tem, kako se je živelo in govorilo, kje smo in kam gremo", je uvodoma povedala režiserka večera Loredana Gec. Skozi prizore vaškega življenja v odlomkih iz narečnih pesmi domačinke Marije Mijot in del Vladimirja Bartola ter Marka Kravosa nas je Geceva popeljala z ravnateljem šole pri Sv. Jakobu Marjanom Kravosom. Razgledi na kresno noč, klanci in poulična stičišča, pivske "štorje" in vaške pripovedke, otročarije mladih in globoka modrost trdega vsakdana, junijski kresovi, narečje in ledinska imena, molitev v cerkvi in pogovori pod lipo. Kjer je bila nekoč zemlja in razgled na potok s Črne ceste ter Bošket, tam so zdaj hiše, stanovanjski bloki, nogometna igrišča. Ne duhomorna nostalgija, toda živahnost spomina, ki pelje naprej. Ob tej priložnosti je Pino Rudež režiral dragocen videodokumentarec, ki bo tudi prihodnjim generacijam prikazal dve stoletji oseb, krajev, zgodb. Svetoivančani so bili vedno družbeno angažirani. Spomnimo se naj na ustanovitev društva Edinost leta 1874 in istoimenskega časopisa, leta 1903 so domačini postavili Narodni dom, pomembne ustanove so bile svojčas Marijina družba, pa še Pogrebno društvo na Vrdeli, da ne govorimo o verski živahnosti, ki jo danes najbolje predstavljajo Šolske sestre Sv. Frančiška Kristusa Kralja.

Poleg številnih domačinov, profesorjev, duhovnikov in šolarjev, ki so dali svoj doprinos k hvalevredni zamisli pobude društva Marij Kogoj, so svoja razmišljanja in spomine o domači vasi predstavili tudi trije ugledni gostje, in sicer novinarja Ivan Žerjal, Svetoivančan po rodu, ki trenutno biva na Opčinah, in Mario Šušteršič, ki se je tja "priselil" z ulice Carducci, ter še neizčrpni vir znanja o domačem kraju, Mario Šušelj. Slovenska beseda v Trstu tako napolni srce...

JŠ

DEŽELNI SVET Odprtje razstave Andreja Kosiča

Moja dežela, moj svet

Ljubezen in spoštovanje do samega sebe in do okolja, ki slehernega izmed nas obdaja, sta izhodišči, na katerih temelji in se razvija slikarstvo goriškega umetnika Andreja Kosiča. "Vedno sem stremel po tem, da bi s svojo umetnostjo spojil človeka z naravo", je dejal likovnik na odprtju svoje antološke razstave v prestižnih prostorih deželnega sveta v Trstu, v sredo, 27. junija. Gre namreč za pomenljiv kulturni korak dežele FJk, ki je na istem prostoru sicer že gostila slovenske umetnike. "Ko sem nastopil svoj mandat, so bile v preddverju deželnega sveta na ogled slike Lojzeta Spacala", je dejal deželni svetnik SSk Igor Gabrovec. Takrat je samemu sebi obljubil, da bo prisotnost slovenske umetnosti v deželnem svetu čim bolj podpiral. "Naša dežela pa ima na likovnem področju veliko število kakovostnih umetnikov, ki so si zaslužili prisotnost na tako prestižni lokaciji. Končno pa je napočil čas še za enega slovenskega slikarja", je dejal deželni svetnik, ki je med drugim izpostavil enakopravnost, katere je bil slovenski jezik deležen v pripravi same postavitve. Bodisi reklamni letaki bodisi katalog razstave z naslovom *Andrej Kosič – Moja dežela, moj svet Akvareli*, ki ga je izdala Zadruga Goriška Mohorjeva na pobudo dežele, so v slovenskem in italijanskem jeziku. Za organizacijsko plat postavitve je poskrbel Miloš Čotar, sicer Gabrovčev sodelavec na deželi.

V preddverju deželnega parlamenta je razstavljenih okrog sto del, ki sestavljajo antološki pogled v topose Kosičevega ustvarjanja. V slike različnega formata, sicer pa dokaj enotne vsebinske razsežnosti, se bodo po besedah predsednika deželnega sveta Maurizia Franza lahko zatopili svetniki, še zlasti ko bodo iskali uteho in mir po morebitni napeti seji skupščine. Idealno se bodo sprehodili po idiličnih svetovih goriškega umetnika, ki z upodabljanjem narave bogatijo ne le oko, temveč predvsem dušo. O tem pogledu in splošneje o Kosičevi umetniški poti je spregovorila umetnostna kritičarka Verena Koršič Zorn. Njen govor objavljamo v celoti:

Spoštovani,

razstava goriškega slikarja Andreja Kosiča na sedežu Dežele Furlanije Julijske krajine je posebno pomemben dogodek: potrjuje namreč enakopravnost slovenskim ustvarjalcem, ki že stoletja prispevajo svoj delež v kulturno zakladnico teh krajev.

Goriški slikar Andrej Kosič je dejavno vstopil v svet umetnosti v petdesetih letih prejšnjega stoletja in bistveno pripomogel pri obnavljanju povojnega umetniškega življenja na Goriškem. Njegovo dolgo in uspešno ustvarjalno pot je zaznamovalo nad 110 osebnih in okrog 180 skupinskih razstav ter več prestižnih mednarodnih nagrad in priznanj.

Andrej Kosič se je že v mladosti opredelil za figuralno slikarstvo in se predal navdihu narave. S tem je povezal pridobitve impresionističnega slikarstva z lastnim videnjem in dojemanjem čudovtega stvarstva in izdelal svoj nezamenljivo razpoznavni slog, kjer igrata barva in svetloba pomembno vlogo. Izbor del na tej razstavi je omejen na akvarele zadnjih treh desetletij, vodi pa nas po krajih, ki so Andreju Kosiču najbolj pri srcu: slovenske pokrajine od Alp do Jadrana, od panonske nižine do Dolenjske, predvsem pa Kras z žarečim rujem, Goriške z Brdi in Vipavsko dolino, prepredenimi z vinogradi in posejanimi s cerkvicami na vzpetinah. Lepote teh krajev, s katerimi je Kosič intimno povezan – za nekatere je clo poiskal vzporednice v verzih priljubljenih primorskih slovenskih pesnikov – je spremljal s svojim čopičem v različnih letnih časih, v različnih vremenskih okoliščinah, z raznolikimi osebnimi občutji in razpoloženji. Na papir je vse to prelil z vodnimi barvami, strastno izčiščeval in preizkušal tonske odtenke, izbiral poteze čopiča od najtanjših do širokih, od rahlih kot dih do krepkih in odločnih. Kompozicijsko uravnoteženi izrezi iz narave se nam s skrbno izbrano perspektivo približujejo ali oddaljujejo s posebnim dinamičnim učinkom. V delih zadnjih let je pogostnejša barvna perspektiva, ki kompozicije poenoti, izbira barvnih tonov pa prispeva k poudarjenemu občutju in posebnemu razpoloženjskemu pridihu. Tako v delih velikega kot v delih malega formata je zaznavna zavidljiva slikarjeva spretnost v obvladovanju slikarske površine in njegova izredna umetniška rahločutnost. Kosičeva dela niso le odraz vidnega sveta, pač pa tudi nevidnega, tistega, ki živi na ravni emocij. Z barvami zazvenijo strune umetnikovih najglobljih razmišljanj o človekovem bivanju na tem svetu, odsevu neke višje sile, po kateri hrepeni vsako človeško srce.

IG

Foto IG

Foto IG

BOLJUNEC Predaja namenu prenovljenega trga

"Garica" se bohoti v novi preobleki

Na petkov podvečer so Boljunčani imeli veliko slavje, saj so končno doživeli predajo namenu povsem obnovljenega trga, "Garice", po domače. Ob bogatem kulturnem programu ne bomo zlahka pozabili poglobljenega in doživetega govora dolinske županje, ki je ob veselju za veliko družbeno pridobitev analizirala tudi dolgo in večkrat trnovo pot tega radikalnega javnega posega. A kljub vsemu je "Garica" končno nared, v novi, sodobni preobleki, prijazni do pešcev in spoštljivi do slovenske tradicije.

Občina Dolina, pokrajina Trst, dežela Furlanija Julijska krajina v sodelovanju z Mladinskim domom Boljunec, SKD France Prešeren, župnijo Boljunec, Srenjo Boljunec ter Fantovsko in Dekliško Boljunec so odprtje trga vključili v praznovanje vaškega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Ob dobrodošlici brežanskih noš in grižljaju kruha s soljo so nas uvodne melodije Pihalnega orkestra Breg popeljale v praznično vzdušje. Ob prisotnosti političnih predstavnikov in javnih avtoritet sta najprej zadovoljstvo izrazila predstavnika vaških organizacij Alen in Jasmina, glavno besedo pa je imela slavnostna govornica, županja občine Dolina Fulvia Premolin. Prenovitev "Garice" ni bil samo lepotni poseg, temveč radikalna ureditev vaške infrastrukture, razsvetljave, vodovoda in kanalizacije, za katerih smo porabili 1.150.000 evrov deželne pomoči in dodatnih 151.000 družbe Acegas. Javni razpis je zmagala pisarna Cappella iz Gorice, projekt pa je s pomočjo številnih arhitektov in tehnikov izvedla firma Mari & Mazzaroli. Dela na trgu in stranskih cestah so se začela jeseni 2010, in sicer po fazah, da ni trpel vaški promet, po pripombah in zavlačevanjih pa se je končal ob koncu leta 2011.

"Novi trg, nov zagon", pravi dolinska županja, ki je poudarila zgodovinsko in ekonomsko vlogo tega prostora, ki odpira vrata v dolino Glinščice. Tu se nahajajo glavne trgovske, socialne, zdravstvene dejavnosti, tradicionalni dogodki (lučanje, postavljanje maja, šagra, pustovanje) in verski objekti. Nova preobleka spaja estetski užitek z vsakdanjo uporabnostjo, s spremenjenim prometnim režimom vrača prostor ljudem, pešcem. "Garica" bo odslej kazala na prisotnost slovenske komponente z vklesanim prvim verzom vaške himne Barč'ca ter fontano iz starega mlinskega kamna. "Trg v trgu" krasijo tlakovane ploskve iz peščenjaka, s cesto pa zamejujejo kovinske palice. Premolinova je opozorila tudi na začetni odpor vaščanov, prišlo je do zamud zaradi oviranja ali boljše želje prisluhniti vsem specifičnim zahtevam. Odslej bo to "dragoceni prostor kolektivne biografije, ki ga bo potrebno uporabljati, živeti".

Spregovorili sta tudi predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat in deželna odbornica Sandra Savino, vaški župnik Jožef Špeh je opravil sveti blagoslov prostora, za posladek pa je zapela istrska klapa iz Umaga "Lungomare".

Še naprej bo lahko "Garica" srce boljunskega življenja, središče vaškega in širšega dogajanja.

Jernej Šček

Obvestila

Pastoralni svet openske dekanije se bo zbral na zasedanju za obravnavo sklepnega povzetka za Sinodo tržaške cerkve, določitev slovenskih članov-laikov za Sinodalni svet in druge zadeve v zvezi s tem, v četrtek, 5. julija, ob 20. uri v Marijanišču na Opčinah.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda iz Trsta vabi na slovesno praznovanje svetih bratov, ki bo v nedeljo, 8. julija 2012, ob 17. uri v svetišču na Vejni. Slavje bodo vodili dva zlatomašnika in srebrnomašnik. Pel bo Združeni cerkveni pevski zbor pod vodstvom Edija Raceta. Zaželjene so narodne noše in skavti.

Knjižnica Dušana Černeta, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da bo v poletnem času odprta po tem urniku: ponedeljek, torek in četrtek od 8.30 do 13.00; sreda od 8.30 do 16.00; petek od 8.30 do 13.30. Poletni urnik velja od 18. junija do 9. septembra 2012. Za izjemne primere lahko pokličete na tel. št. 040-662407.

Narodna in študijska knjižnica in Knjižnica Damir Feigel sporočata, da bosta od 25. junija do 31. avgusta odprti s poletnim urnikom, in sicer od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure. Zaprtje zaradi dopusta: Narodna in študijska knjižnica od 13. do 24. avgusta; Knjižnica Damir Feigel od 6. do 17. avgusta; Odsek za zgodovino od 30. julija do 15. avgusta.

Darovi

Ob 23-letnici smrti moža daruje B. M. 50 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco.

Predčasno je odšel

kapitan

MARCO SULLI - SULČIČ

Žalostno vest sporočajo žena Helena s sinom Markom in sestra Branka s sinom Andrejem.

Pogreb bo v torek, 10. julija 2012, ob 15. uri v cerkvi v Sv. Križu.

In memoriam

Umrl kapitan Marko Sulli - Sulčič

Zgodaj zjutraj na god svetega Petra in Pavla, 29. junija, je v goriški bolnišnici umrl kriški pomorščak in publicist, višji kapitan dolge plovbe Marko Sulli - Sulčič. Že nekaj časa je bolehal, vendar nič ni dalo slutiti, da se bo njegovo zdravstveno stanje tako hitro poslabšalo. Rodil se je 9. decembra 1940 v Trstu očetu iz Sv. Križa in mami, ki je bila doma iz Dutovelj. Pomorsko šolo je končal v Piranu leta 1960; po 28 mesecev dolgem vojaškem roku v italijanski mornarici in enoletni službi v pomorski agenciji Mediterranea v Trstu se je vkrcal in do upokojitve leta 2001 služboval na potniških in trgovskih ladjah, najdlje, 35 let, pa kot poveljnik na tankerjih ameriške družbe Chevron. Tam je leta 1992 dobil tudi častni naslov *vice-commodore*, kar je največ, kar lahko doseže kapitan ameriške trgovske flote.

Pokojni kapitan Marko Sulčič, ki je sicer velik del svojega življenja preživel na tankerjih po oceanih in morjih vsega sveta, je bil zelo navezan na svojo domačo vas in morje. Bil je aktiven član Slovenskega ribiškega muzeja tržaškega primorja v Križu in je večkrat sodeloval pri pobudah te ustanove. Stalno pa je živel v Fari na Goriškem.

Leta 2010 je pri Goriški in Celjski Mohorjevi družbi izšla njegova izredno zanimiva knjiga z naslovom NAFTA. V njej je prikazal nastanek in razvoj svetovne naftne industrije ter tankerjev, obenem pa orisal pomen in vpliv te energetske surovine na politično in družbeno dogajanje na Bližnjem Vzhodu in drugod po svetu, saj je pri sestavljanju knjige prvi upošteval vsa najdišča nafte in nakazal razvojne možnosti črpanja in izkoriščenja nafte v prihodnjih desetletjih.

Kot je sam pripovedoval ob predstavitvah in v intervjuju za naš tednik, je o tem, kako se pridobiva nafto, največ izvedel v Angoli, kjer je pet let deloval na naftnem polju Takula v Cabindi.

V tem kraju si je pridobil veliko izkušnjo, v njegovem pripovedovanju za Novi glas pa je izpostavil suvereno znanje glede naftne svetovne politike, še kako zanimivo pa je bilo njegovo pričevanje glede skrajne nevarnosti, v kateri je moral večkrat upravljati svojo ladjo. Tako je bilo na primer v času iranske revolucije, ko so islamski skrajneži kratkomalo napadali tankerje v Ormovškem zalivu: "Nekoč so raketirali tanker iz Južne Koreje, ki je bil le nekaj milj pred nami. Raketa je ponoči švignila nad nami in zadela sosednjo ladjo", je dejal. Skrajno luciden je bil tudi njegov pogled na geopolitične premike naftne industrije: "Zaman je, da zagovarjamo demokratično ureditev ameriške družbe. Naftni koncerni imajo veliko vpliva na izbire, ki jih ameriška administracija izvaja v svoji zunanji politiki. ZDA so se razvile v velesilo predvsem zaradi trdne energetske politike"...

Ženi Heleni in sinu Marku ter ostalim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Foto DPD

V Benečiji izginjajo zadnji ostanki železne zavese

"Hvala Bogu, so tisti cajti mimo"

Ne propagandna izmišljotina, temveč konkretno dejstvo. Kaj je bila železna zavesa, tale (ne) vidni izraz hladne vojne, torej delitve med dvema evropskima blokoma po drugi svetovni vojni, so še predobro vedeli naši slovenski rojaki iz Benečije.

Ni težko razumeti, zakaj v teh krajih ni bilo razvojnih možnosti. Potrebno jih je bilo izprazniti, da bi imela vojska proste roke. "Hvala Bogu, da se je svet vsaj nekoliko spremenil", piše odg. urednik msgr. Marino Qualizza v uvodniku petnajstdnevnika Dom, "sedaj je potrebno, da tudi mi kristjani damo svoj doprinos, da postaneta Benečija in Posočje spet kraja življenja in medsebojnega spoštovanja".

V Benečiji in Nadiških dolinah v teh dneh namreč izkopavajo in odstranjujejo zadnje pričevalce tistega dolgega časa. To so predvsem bunkerji, ki so bili zakopani v zemljo ali zvrtani v kamen v strahu pred napadom Varšavskega pakta z vzhoda. V 50. in 60. letih so zgradili kompleksen sistem podzemnih postojank kot del "linije Maginot" na meji s tedanjo Jugoslavijo. Poimenovali so ga tudi "goriški prag", saj je več kot 100 vojaških objektov predstavljalo prvo pregrado morebitnih prodorov na "razviti zahod", čeprav je potrebno upoštevati politično neuvrščenost Titove države. Gravitirali so na hrib Karkoš/Purgessimo in se odpirali v obliki črke V proti Barnasu/Vernasso na eni strani, čez Varh/Spignon tja vse do Stare gore/Castelmonte na drugi. Usodo celotnega teritorija je krojila vojaška obrambna strategija: manj ljudi pomeni manj ovir za vojaške operacije. Beneški Sloveniji torej niso namenili politik ekonomskega razvoja, temveč pogubno in nepredstavljivo spodbujanje izseljevanja.

S padcem Berlinskega zidu pred 23 leti se je tudi "naša Maginot" upokojila. Kljub temu da na srečo ni bilo potrebe, je Benečanom povzročila veliko gorja. Danes jo odstranjujejo in odpirajo se novi časi. Pred kratkim so na Štupci na slovenski strani podrli veliko obmejno kritino nad cesto, v prostorih nekdanje vojske in carine gradijo velik turistični center. V Starem selu je kasarna že pred leti pustila prostor igralnici, na Kolovratu pa turističnemu centru. V Prosnidu so prostori finančnih stražnikov postali kmečki turizem s polnopomenskim imenom "Brez mej", pred kratkim (29. junija) so se v Špetru ponovno sestali župani in upravljalci iz Benečije in Posočja v iskanju skupnih razvojnih poti, predvsem turistične narave.

Zadnji ostanki železne meje končno izginjajo, bolj trdovratno pa je odstranjevanje ideoloških pregrad, ki trdovratno žulijo nekatere "glave". Argumentov za to, da obrnemo stran v dobro Beneške Slovenije in njenih ljudi, je več kot dovolj: boljši časi so že tu!

Jernej Šček

Odmevne mednarodne glasbene prireditve

Zborovsko tekmovanje Seghizzi v KC Bratuž

Od 9. do 16. julija bodo potekale mednarodne glasbene prireditve združenja Cesare Augusto Seghizzi. Manifestacij se bo udeležilo 20 zborov in okrog 50 glasbenikov, skupno 500 izvajalcev na 70 zborovskih nastopih in 14 koncertih izven tekmovalnega sporeda. Vse to se bo zgodilo v osmih dneh v devetih različnih krajih dežele FJk (Gorica, Gradež, Tržič, Aiello, Červinjan, Fiumicello, Gonars, Mortegliano, Coseano). Udeleženci prihajajo iz Italije, Belgije, Kanade, Kolumbije, Hrvaške, Estonije, Indonezije, Nizozemske, Poljske, Rusije, Srbije, Španije, Slovenije, Turčije in Madžarske.

Najpomembnejša izmed prireditev, 51. mednarodno zborovsko tekmovanje, katerega umetniški vodja je Marko Munih, bo potekalo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici od 13. do 15. julija, 24. Grand Prix Seghizzi, tekmovanje med zbori, ki bodo osvojili najvišja priznanja v devetih kategorijah, pa bo potekal v goriškem gledališču Verdi 15. julija ob 16.30. Istega dne bosta tudi nagrajevanje in gala koncert. Kot je poudaril predsednik Italo Montiglio, gre za kompleksno organizacijsko strukturo, ki jo upravlja okrog 50 prostovoljnih sodelavcev.

Več informacij na portalu www.seghizzi. it.

Ad formandum / Kuharski tečaj v Gorici

Začnimo pri sladicah

Štirinajst tečajnikov, od teh je samo en predstavnik moškega spola, se je v soboto, 16. junija 2012, udeležilo prve lekcije Šole slaščičarstva, ki jo prireja Ad formandum v gostilni Primožič v Gorici. Na prvem srečanju tečaja, ki ga vodi tržaški kuhar Ezio Zanon, so udeleženci spoznali osnovne vrste testa, s katerimi so pripravili okusne sladice. Poleg tega so z istim testom pripravili tudi slane jedi, tako da so ob koncu peturnega poučnega dela skupaj pojedli okusno kosilo. Tečaj se bo nadaljeval še prihodnjo soboto. "Za gostoljubnost se prisrčno zahvaljujemo upraviteljem gostilne Primožič, ki so nam omogočili, da lahko tudi v Gorici izvedemo kuharske tečaje", je povedala Majda Klanjšček. "Poleg teh programov smo v teh dneh začeli tečaj za vodenje agriturizma in tečaj splošnega kmetijstva. Za tegale so na razpolago še prosta vpisna mesta, zato vabimo vse zainteresirane, da se čim prej zglasijo na našem sedežu v KBcentru", pravi Klanjščkova. Tečaj splošnega kmetijstva traja 150 ur in omogoča udeležencem, ki opravijo vse obveznosti po programu, da prejmejo potrdilo - nepogrešljiv dokument za vsakogar, ki želi koriščati prispevke, namenjene kmetijski dejavnosti. To velja predvsem za mlade, ki se nameravajo posvetiti tej dejavnosti in lahko samo z omenjenim potrdilom dokažejo svojo poklicno usposobljenost. Ne glede na koristnost diplome je tečaj iz splošnega kmetijstva strokovna obogatitev, saj zajema vse najpomembnejše vidike te gospodarske dejavnosti. Tečaj je namenjen polnoletnim osebam, ki se s kmetijstvom že ukvarjajo, in tistim, ki jih sektor zanima. Vsebine zadevajo splošno kmetijstvo, tehnike gojenja rastlin, živinorejo, ekonomiko kmetijstva in upravljanje podjetja. Predvidene so praktične vaje na terenu in vodeni ogledi kmetij. Za informacije je na razpolago tajništvo zavoda v Gorici (Korzo Verdi 51, tel. 0481.81826, go@adformandum. org).

Veliki praznik v Benečiji

Špeter Slovenov pozdravlja zlatomašnika msgr. Maria Qualizzo

V nedeljo, 8. julija, bo v Špetru Slovenov in Nadiških dolinah veliko praznovanje. Dekan msgr. Mario Qualizza bo ob 20. uri praznoval 50 let duhovniškega posvečenja. Slovesno somaševanje bo ob 20. uri v župnijski cerkvi. Kot priprava na veliki dogodek bo v četrtek, 5. julija, ob 20.30 posvet o pastoralnem stanju v Benečiji. Tistega dne bodo v župnišču odprli razstavo fotografij o prvi maši, ki jo je msgr. Qualizza imel v rojstnem Kravarju 1. julija 1962 (bil je na sploh prvi novomašnik v vasi), dva dni po posvetitvi v Vidmu.

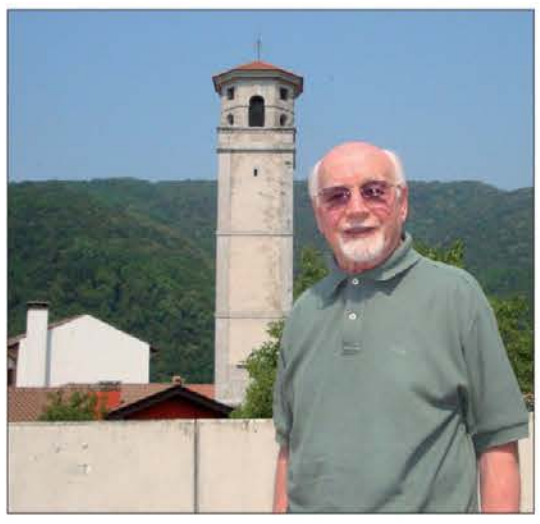

Zlatomašnik je v pol stoletju duhovnega dela obiskal veliko krajev. Deloval je v rezijanski Solbici, župniji sv. Kvirina v Vidmu, pa še Naborjetu, Tablji in nazadnje v Špetru. V 70. letih je bil aktiven med mladimi Katoliške akcije/Azione cattolica videmske nadškofije, v zadnjem intervjuju za Dom pa opisuje tudi svoje alpinistične dosežke. V odpravi osmih plezalcev je 8. avgusta 1974 kot prvi stopil na še neosvojeni himalajski vrh Cima Friuli, visok 7200 metrov.

Veliko je veselje verske skupnosti ob praznovanju zlate maše msgr. Maria Qualizze, prej omenjeni posvet pa bo nedvomno priložnost za globlji razmislek. "Potrebno bo razumeti, kako v današnjih časih živeti tisto dragoceno vero, ki smo jo prejeli od naših staršev", je komentiral msgr. Qualizza. "Naša Benečija je najlepši kraj, kjer se da živeti".

JŠ

Kratke

19. Postaja Topolove do 15. julija

V soboto, 30. junija se je začela devetnajsta izvedba festivala "Postaja Topolove", ki bo v tej vasici občine Garmak na programu do nedelje, 15. julija. V programu je kar 67 prireditev: glasba, poezija, film in fotografija ter srečanja z uglednimi gosti. Tudi letos bo Topolovo gostilo umetnike z vsega sveta, npr. Čila, Nove Zelandije in ZDA, pa seveda iz Slovenije, Italije in FJK. Več informacij na spletni strani: www. stazioneditopolo. it.

Romanje na Svete Višarje

Kdor bi se rad izognil romarski poti z Žabnic lahko Svete Višarje obišče do 16. septembra z žičnico s sledečim urnikom: vsak delovnik od 9. do 17.15, v nedeljah in praznikih od 8.30 do 18.15. V poletnih mesecih bodo svete maše ob 10., 11. in 12. uri, v nedeljah in praznikih tudi ob 15. uri. Ne pozabite na Srečanje treh Slovenij, ki se bo vršilo 5. avgusta, sezona pa se bo zaključila z romanjem v nedeljo, 7. oktobra.

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (29)

Mariza Perat

Msgr. Gregorec je napisal več priročnikov za Marijine družbe. Za učence osnovnih šol je spesnil najbolj značilne prizore iz Stare in Nove zaveze. Več teh pesmi so uglasbili Lojze Bratuž, Matija Tomc in Vinko Vodopivec. Vrsto njegovih obhajilnih pesmi je uglasbil prof. Mirko Filej. Za višjo srednjo šolo je v petdesetih letih napisal učbenike za poučevanje verouka. Leta 1938 je izdal zbirko nedeljskih pridig, evharistične šmarnice "Naša ljuba Gospa Najsvetejšega Zakramenta", šmarnice "Brezmadežna" in še celo vrsto drugih del z versko in vzgojno vsebino. S svojimi prispevki je sodeloval pri Goriški Mohorjevi družbi, pri Zborniku svečenikov sv. Pavla, pri Katoliškem glasu in Pastirčku. Tega je več let urejal in v njem objavljal vzgojne pesmice, zgodbe in prizore.

P. Fidelis (Alojzij) Kraner

Kmalu po prihodu v Gorico leta 1946 je bil imenovan za stolnega kanonika in penitenciarija ter za tajnika škofijskega katehetskega urada. Bil je tajnik škofijskega gospodarskega sveta in duhovni vodja semeniščnikov v slovenskem Alojzijevišču. Že od leta 1927 je bil član osrednjega odbora svečenikov sv. Pavla. Bil je tudi član Katoliškega tiskovnega društva, član osrednjega odbora GMD, član odbora za gradnjo Katoliškega doma v Gorici ter član društva vzajemne pomoči Pio Sovvegno. Ko je po vojni prišel v Gorico, je kot član mednarodne organizacije za begunce (IRO) le-tem pomagal bodisi gmotno bodisi s tem, da jim je pisal prošnje za izselitev in za rešitev iz taborišč. Po smrti msgr. Pavlice je pri sv. Ivanu vodil društvo Skalnica. Prav tam je bil tudi voditelj Bratovščine sv. rožnega venca.

Msgr. Gregorec je bil izredno delaven in razgledan duhovnik. Kjerkoli je deloval, je z veliko ljubeznijo skrbel za izročene mu vernike. Tudi kot katehet je v dijakih pustil najlepše spomine. Zadnja leta je potrpežljivo prenašal hudo bolezen, ki ga je zadela. Umrl je v Gorici 6. oktobra 1972.

P. Fidelis (Alojzij) Kraner

Rojen je bil leta 1914 na Ščavnici v Slovenskih goricah. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, srednjo šolo pa v Mariboru in na Hrvaškem. Filozofijo in teologijo je študiral na visoki šoli v Škofji Loki. V duhovnika je bil posvečen v Ljubljani 21. decembra 1940. Po novi maši je nadaljeval teološki študij v kapucinskem samostanu v Škofji Loki. Pod nemško zasedbo je skupaj z drugimi redovniki moral škofjeloški samostan zapustiti. Odšel je v Stično, zatem v Benetke in nato h kapucinom v Videm. Med bivanjem v tem mestu je mnogo pomagal po slovenskih župnijah v Kanalski dolini.

Leta 1942 je prišel v Ljubljano, kjer je v Štepanji vasi deloval kot katehet. V začetku maja 1945 se je umaknil na Koroško, od tod pa je odšel h kapucinom v Gorico, kjer je postal spovednik za slovenske vernike. Bil je tudi na razpolago osebam v bolnišnicah in zaporih. Po premestitvi g. Reščiča v Podgoro je leta 1946 prevzel vodstvo tretjerednikov pri sv. Ivanu.

Leta 1953 je v njegovi priredbi izšel življenjepis božjega služabnika in zdaj sv. Leopolda Mandića. Življenjepis je napisal kapucin p. Pietro da Valdiporro, prevedel pa pisatelj Karel Mauser.

P. Fidelis je tudi večkrat v raznih krajih vodil duhovne vaje za slovenske duhovnike, redovnice in laike. Rad je tudi organiziral in vodil romanje tretjerednikov in drugih slovenskih vernikov na razne božje poti.

Leta 1968 je odšel v Švico, kamor je bil poslan kot prvi izseljenski duhovnik za tamkajšnje Slovence. Za svoje rojake je vsako nedeljo maševal na različnih krajih, jih obiskoval po domovih ter njihove otroke pripravljal na prejem zakramentov. Vsako leto je tudi organiziral romanje Slovencev iz Švice in Lichtensteina v božjepotno središče v Einsiedeln.

V Švici je ostal do leta 1987, nato je odšel v Vipavski Križ, kjer je bil kljub bolezni tri leta predstojnik v tamkajšnjem kapucinskem samostanu. Potem je odšel v Ljubljano.

Umrl je na Golniku 30. novembra 1994. Pokopan je na štepanjskem pokopališču v Ljubljani *(Podatki kap. samostana v Gorici in v Ljubljani).*

/ dalje

Trije kandidati različno v kampanji za izvolitev novega predsednika države

Ni denarja za ogromne odškodnine, ki jih pričakujejo izbrisane osebe

Dogovor vladnih strank, zapisan v koalicijski pogodbi, da pri vodenju države ne bodo obnavljale ideoloških tem, ki spodbujajo nasprotja in spore v politiki in družbi, se je potrdil kot neuresničljiv. Politične stranke in z njimi deli javnosti trdovratno vztrajajo pri svoji oceni preteklosti, kar velja za oba tabora, levega in desnega. Še zmeraj trajajo polemike o tem, kakšen značaj bi morala imeti proslava dneva državnosti, 25. junija, ter kdo bi se je moral udeležiti. Državni poglavar dr. Danilo Türk je premiera Janeza Janšo pozval, naj se opraviči tistim društvom in praporščakom, ki jih na proslavo ni povabil, Janša pa mu je odgovoril, da je bila edina napaka zdaj že razvpite proslave ta, da je na njej govoril dr. Danilo Türk.

Politične strasti v državi so napete, skrajneži delujejo v levem in desnem ideološkem polu ter se obmetavajo z izrazi, kot so boljševiki in belegardisti oz. domobranci. V takem vzdušju se je zgodilo, da nihče ni pozval praporščakov raznih združenj, ki rdečo zvezdo uporabljajo kot svoj simbol, naj zvezdo, ki so jo kot svoje obeležje in simbol uporabljali tudi napadalci na Slovenijo, odstranijo in začnejo uporabljati simbole, to so himna, zastava in grb nove neodvisne države. Takšen predlog bi lahko dal državni poglavar dr. Danilo Türk. Rdečo zvezdo kar naprej zagovarja dr. Janez Stanovnik, predsednik nekdanjih partizanov, ter njeno domnevno pomembnost v slovenski zgodovini primerja s pomenom, ki ga ima križ za kristjane. Dr. Janez Stanovnik je v TV oddaji Vroči stol Vladimirja Voduška razvil celo tezo, da bi tudi Edvard Kocbek, partizan in po vojni znan oporečnik režima, če bi bil še živ, s ponosom nosil kapo z rdečo zvezdo.

Ta čas v Sloveniji že poteka kampanja za volitve novega predsednika države, ki bodo jeseni, hkrati pa vlada sprejema nove zakone in ukrepe za premagovanje krize. Sedanji predsednik Türk je zelo aktiven, saj se udeležuje raznih slovesnosti po vsej državi, deli odlikovanja raznim osebnostim in nasploh daje vtis, da predstavlja vse državljane in simbolizira enotnost duha in stremljenj za dobrobit Slovenije. Vendar pa dr. Türk ni verodostojen in prepričljiv. Zgodovinar dr. Milko Mikola, ki se že več kot dvajset let ukvarja s preučevanjem vloge in delovanja komunističnega režima v Sloveniji, je državnemu poglavarju očital, da je v govoru ob 67-letnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Mauthausen sicer opozoril, "da moramo ohrnaiti spomin na vse žrtve, poznati in povedati pa moramo tudi vse resnice". Vendar pa je dr. Danilo Türk pozabil povedati, "da smo imeli v Sloveniji po vojni tudi komunistična koncentracijska in delovna taborišča. Predsednik bi se žrtvam lahko tudi opravičil. Vendar tega ni storil, upati je samo, da ne zato, ker bi tudi obstoj omenjenih taborišč in trpljenje njihovih žrtev smatral za zgolj drugorazredno temo". Na kandidaturo dr. Danila Türka za ponovno izvolitev na položaj najvišjega predstavnika države se je v oddaji na TV 3 odzval tudi ustanovitelj slovenske diplomacije dr. Dimitrij Rupel. Zatrdil je, da ga je predsednik tri leta blokiral na mestu v zunanjem ministrstvu, kjer mu je preprečeval kakršno koli imenovanje na mesto veleposlanika. Dolgoletni zunanji minister in eden izmed pomembnih osamosvojiteljev dr. Rupel, ki je v začetku tega meseca prevzel položaj generalnega konzula Slovenije v Trstu, je v omenjeni TV oddaji tudi izrekel željo, "da bi Slovenija v jeseni dobila novega predsednika države, ki ne bi bil tako daleč od vrednot osamosvojitve, kot je sedanji predsenik".

Dr. Danilo Türk

Predvolilno kampanjo sta pričela, vsak v svojem slogu in na svoj način, tudi Borut Pahor in dr. Milan Zver. Pahor navaja življenjska izhodišča, ki naj bi potrjevala njegovo duhovno preobrazbo. Občasno omenja angele, ki ga ščitijo, sicer pa pravi, "da moraš ravnati dobro, da ti bo dobro tudi povrnjeno. Če pa ravnaš slabo, ti bo slabo povrnjeno. Sreča je toliko časa na tvoji strani, kolikor dobrega si naredil za druge ljudi, ne samo zase". Predsedniški kandidat dr. Milan Zver pa vodi svojo kampanjo "od vrat do vrat", ob pomoči izkušene in v nekdanji kampanji za njeno izvolitev na najvišji položaj v državi uspešne Barbare Brezigar. Najpomembnejši dogodek v slovenski javnosti in politiki v prejšnjih dneh pa je postala odločitev velikega senata Evropskega sodišča za človekove pravice, da mora Slovenija priznati in plačati odškodnino vsem t. i. izbrisanim. Gre za osebe iz drugih območij nekdanje skupne države, ki so bile izbrisane iz registra stalnih prebivalcev Slovenije. Vlada bo razsodbo preučila, vendar je znano, da so mnogi od tako imenovanih izbrisanih nasprotovali naši novi državi ali se zoper njo celo bojevali, zdaj pa bi vsi radi odškodnino. Premier Janša in minister za gospodarstvo Radovan Žerjav sta izjavila, "da država nima denarja za odškodnine". Notranji minister Vinko Gorenak pa je poudaril, "da bi plačilo odškodnin za 25.000 izbrisanih lahko uničilo državo in njen proračun. Govori se najmanj o 500.000 evrih. Takih izplačil pa država ne bo dovolila, vsaj pod to vlado ne".

Marijan Drobež

Festival uličnega gledališča

Jubilejna Ana Desetnica s programom presenečenj

V desetih slovenskih mestih poteka med 28. junijem in 8. julijem 15. mednarodni festival uličnega gledališča Ana Desetnica. Vodja festivala Goro Osojnik je napovedal, da bo jubilejni program poseben, poln presenečenj in nenapovedanih akcij. Nastopilo bo okoli 30 skupin, ki predstavljajo prerez uličnega ustvarjanja od Mehike do Japonske.

Osojnik je svoj čas na novinarski konferenci napovedal, da se Ana Desetnica ob jubileju vrača k izvoru, ko so se predstave dogajale nenapovedano in so festivalsko dogajanje krojila naključna srečanja in številna presenečenja. Spomnil je, da je namen uličnega gledališča vzpostaviti komunikacijo med ustvarjalci z vsega sveta in gledalci, ki si lahko predstavo ogledajo načrtno ali naključno, na izbranem prizorišču. Prav ta posrečena mešanica vsega pa dela vsako predstavo edinstveno. Cilj festivala je tudi opozoriti na morebiti prezrte javne prostore v mestih in jih odpirati v rabo skupnosti.

Festival se začel junija na Kongresnem trgu v Ljubljani, uvedla ga je večkrat nagrajena predstava Mignone v izvedbi ruskega gledališča Mr. Pejo's wandering dolls. Gre za zgodbo o dekletu, čudnem in odbijajočem bitju, ki živi v svojemu odmaknjenemu in samotnemu svetu. Umetniška vodja skupine Anna Shishkina je dejala, da je predstava z maskami sicer bolj tradicionalna, a polna interakcije in improvizacije. Kot je povedala, gledalci okoli nastopajočih tvorijo oder in s tem mejo, ustvarjalci predstave pa se poigravajo z idejo, kako to mejo prestopiti.

Za posebno doživetje na različnih prizoriščih festivala skrbijo člani številčne belgijske ekipe Bij' De Vieze Gasten. Osojnik je napovedal, da bo med 70 in 90 ljudi vodilo veliko ulično zabavo, začinjeno z zvoki godbe na pihala, ki prihaja z vseh strani. Prav tako na festivalu ne manjka atraktivnih, cirkuških nastopov. V Sloveniji sodeluje tudi češki VOSA teater, ki s predstavo Visoke sanje ponuja edinstveno interaktivno doživetje, katerega vrhunec je gradnja lesenih skulptur.

Z vprašanjem, ali gre za popotnike ali imigrante, se ukvarjajo gledalci ulične intervencije španskega kolektiva Kamchatka, med vrhunci letošnje izdaje pa je Osojnik posebej izpostavlja tudi italijanski kolektiv Ensemble Lodi in njihovo predstavo Osel - poetično, a tragično zgodbo o tem, kako se človek znajde v avtokratskem sistemu.

Med zanimivimi druženji velja omeniti delavnico Reciklaža, z nenapovedanimi akcijami pa v času festivala presenečajo študentje konservatorija Anatolijske Univerze v Eskisehirju pod mentorstvom Ebru Gökdag ter belgijski ustvarjalec Craig Weston s skupino amaterskih igralcev Koek koek.

Poleg druženja med umetniki in gledalci v skladu z željo, da bi zgradili most med ustvarjalci iz Vzhoda in Zahoda, je na letošnjem festivalu na sporedu tudi načrtno druženje med ustvarjalci in programskimi selektorji priznanih gledaliških festivalov z vsega sveta. V mariborskem delu festivala pa poteka srečanje East West Opening Doors (EWO), ki vključuje jutranja ogrevanja za nastopajoče, večerne ure pa so namenjene sejmom predstav. Sicer v Mariboru Ana Desetnica poteka v sklopu festivala Lent in z navezavo na projekt EPK Živa dvorišča, ki v skladu s konceptom Ane Desetnice s pomočjo raznih dogodkov razkriva skrita prizorišča v mestu. Ana Desetnica poleg v Ljubljani in Mariboru gostuje še v Kamniku, Celju, Novi Gorici, Šoštanju, Rušah, Cerknem, Murski Soboti in na Ravnah na Koroškem. Predstave so v skladu s tradicijo festivala brezplačne, gotovo pa so umetniki veseli vsakega prispevka s strani gledalcev, ki jim tekom festivala popestrijo vsakdan.

Vroče poletje in še bolj vroča jesen za slovensko bančništvo

Kronični bolnik NLB: zasebni partner ali nenadna smrt!

Pa se je že spet zapletlo. Potem ko je zgledalo, da se bo na področju slovenske ga bančništa le nekaj začelo premikati v pravo smer, je prišla nova, nepredvidena blokada. 30. junij je bil ključni datum, do katerega bi morala Slovenija dokapitalizirati svojo največjo banko, NLB. Scenarij je bil vnaprej pripravljen. Da ne bi trosili novega davkoplačevalskega denarja, naj bi 60 milijonov prispeval belgijski partner KBC, država pa naj bi 320 milijonov evrov depozitov pretvorila v obveznice banke.

Skratka, banka naj bi tako "čez noč" dobila novih 380 milijonov evrov kapitala, ne da bi bili zaradi tega davkoplačevalci obremenjeni. Za tak dogovor je bila potrebna skupščina, ki je v prejšnjem tednu omenjeno dokapitalizacijo odobrila z veliko večino. In zgledalo je, da je vse lepo in prav. A kaj, ko je zadnji trenutek, le dan pred predvidenim rokom, belgijska KBC odpovedala svojih 60 milijonov. Kar pa bi lahko bilo usodno: Evropa bi tako potezo označila kot dokaz nezanesljivosti slovenskega bančnega sektorja in bi posledično uvedla v NLB pravo komisarsko upravo. Luknjo, ki je nastala zaradi odpovedi KBC, je morala tako v zadnjem trenutku pokriti vlada oziroma paradržavna sklada Kad in Sod.

V dokapitalizacijo NLB, kljub drugačnim obljubam

In to je prva težava za vlado: minister Šušteršič je namreč v skladu s svojim deklariranim liberalnim gospodarskim kredom vseskozi trdil, da pod njegovim vodstvom NLB ne bo nikoli dokapitalizirana z davkoplačevalskim denarjem. Tehnično mu je to uspelo: 60 milijonov, ki jih bosta namenila Kad in Sod, sta namreč bila znesek, ki ga je imela vlada v rezervi za podobne nepredvidljive situacije. Dejstvo pa vsekakor ostaja, da se je dokapitalizacija izvedla s tako ali drugače državnimi sredstvi (čeprav res neposredno Šušteršič za to ni segel v žep davkoplačevalcev). Ta poteza pa je zaskrbljujoča z drugega vidika. Posojilo v višini 380 milijonov evrov je namreč neke vrste premostitveno posojilo: ne zadošča za rešitev banke, daje le vladi še eno dodatno leto za iskanje trajnejše rešitve. Vlada bi namreč še vedno rada prodala banko zasebnemu partnerju, pri čemer bi ohranila le kontolni delež (25 odstotkov). Poteza belgijske KBC pa navdaja finančnega ministra in njegove sodelavce z dokajšnjim pesimizmom: do pred kratkim so bili namreč prav Belgijci neuradno med najbolj izstopajočimi kandidati za prevzem največje slovenske banke. Ko se je razvedelo, da bodo pri zdajšnji dokapitalizaciji nastopili s 60 milijoni (s tem vložkom bi dosegli 34 odstotni delež), so mnogi že začeli govoriti o tihem prevzemu. Njihova nenadna poteza, da se od dokapitalizacije umaknejo, pa daje povsem drugačen (ali kar nasproten) signal: odstop od dokapitalizacije bi namreč srednjeročno lahko celo pomenil popoln umik iz banke. In kdo bo torej tedaj reševal banko? Danes je namreč težko najti investitorja za še tako dober projekt, kaj šele za zavoženo slovensko bančništvo.

Propadli velikani in njihovi dolgovi do NLB

	Razglasitev insolventnosti	Prijavljena terjatev upnika NLB d.d.	Priznana terjatev upniku NLB d.d.
Gospodarstvo rast	2011	184.171.317	184.171.317
Holding Zvon 1	2011	197.563.148	148.310.155
Holding Zvon 2	2011	73.212.120	73.212.120
SCT	2010	216.473.380	210.228.003
Vegrad	2010	137.479.232	137.473.623
Istrabenz	2009	45.187.833	45.187.833

Viri: Poročila o stanju podjetij SCT in Vegrad po razglasitvi insolventnosti, objavljena v Ajpesu

3 milijarde evrov slabih posojil!

Da, zavedati se moramo, da je slovensko bančništvo zavoženo. Tega se je KBC najbrž zavedel in se zato umaknil, pa čeprav je bila cena delnice zelo nizka, komaj 41 evrov. Še nekaj dni pred skupščino je bila namreč delnica NLB ovrednotena na 68 evrov, pri lanski dokapitalizaciji, ki jo je v celoti izvedla država, pa celo 116 evrov. KBC se je dokapitalizaciji odrekel formalno zaradi težav matične banke, ki je tako kot NLB pod drobnogledom Evrope. Neuradno pa se že šušlja, da je šlo za strateški umik zaradi slabega stanja največje slovenske banke. In to je danes glavna skrb slovenske vlade: vsakomur je jasno, da je NLB danes v zelo slabem položaju, ni pa še jasno, kako velika je finančna črna luknja. Ravno v teh dneh naj bi se vlada seznanila z izsledki temeljite revizije, ki ne obeta nič dobrega. Le kdo bi torej vstopil v tako banko, ki se navzven kaže kot pravo razsulo? Samo v lanskem letu je bila NLB prisiljena odpisati za 467 milijonov evrov terjatev: gre za t. i. slabitve investicij zaradi insolventnosti ali drugačne finančne nesposobnosti dolžnikov.

Slabih posojil, takih, ki z izplačevanjem obrokov zamujajo za več kot 90 dni, je bilo lani za 1,8 milijarde evov samo v matični NLB, če k temu prištejemo še vse podružnice, ki delujejo v tujni, je slabih posojil za 3 milijarde evrov (!): to je približno 10 odstotkov slovenskega BDP. To so uradne številke, ki niso nujno tudi resnične. Zakaj? Neuradno je namreč slišati, da je notranja revizija, ki se pravkar zaključuje, najbolj temeljita, kar jih je bilo doslej opravljenih in da zajema 75 odstotkov vseh kreditnih pogodb. Obeti za to so vse prej kot pozitivni. Dovolj je, da pogledamo v tabelo, ki jo posebej objavljamo, glede finančnih kraterjev, ki so jih v NLB za sabo pustili največji gospodarski kolapsi zadnjih let. Če vzamemo v poštev samo šest odmevnejših primerov propadlih velikanov iz zadnjih treh let.

Ključen podatek pri tem je terjatev, ki ga je stečajni oz. prisilni upravitelj priznal največji slovenski banki. Naj pojasnim: v trenutku, ko podjetje razglasi plačilno nesposobnost in sodišču predlaga stečaj ali prisilno poravnavo, mora sodišče določiti zunanjega strokovnjaka, prisilnega ali stečajnega upravitelja, da vodi omenjeni postopek. Prva naloga upravitelja je, da v roku 90 dni zbere terjatve vseh potencialnih upnikov in nato te terjatve tudi sam preveri. Njegova naloga je, da se na koncu odloči, koliko od prijavljenih terjatev je »resničnih«: ta postopek imenujemo preizkus terjatev. In v primeru najodmevnejših finančnih zlomov, je znesek preizkušanih terjatev banke NLB zastrašujoč. SCT, nekdaj največji gradbinec v državi, ki je (s pomočjo kartelnih dogovorov) sestavil večji del avtocestnega križa, je tako dolžan 210 milijonov evrov samo Novi ljubljanski banki (!). Tudi "božji milijoni" mariborske nadškofije še kako pečejo največjo slovensko banko: trojček Gospodarstvo rast (184 milijonov), holding Zvon ena (148 milijonov) in holding Zvon dva (73 milijonov) so v NLB skupaj povzročili luknjo v višini 405 milijonov evrov (!). Skupno je vseh šest podjetij, ki smo jih vzeli v pretres, največji slovenski banki dolžno skoraj 600 milijonov evrov. In jasno je, da se v insolvenčnih postopkih upniki morajo v najboljšem primeru zadovoljiti s povrnitvijo 30 do 40 odstotkov terjatev. Večkrat pa tudi manj.

To pa seveda še ni vse. Seznam slabih upnikov je še dolg: v kratkem bo najverjetneje jasno, kako globoko so zabredle Jankovićeve Stožice in v katerem peklenskem krogu lahko iščemo ajdovsko Primorje. V tem kaosu dolgov in slabih posojil, mora biti jasna predvsem ena stvar: NLB mora obstati, ker bi njen potop bil res smrtonosen udarec za slovensko gospodarstvo.

Andrej Černic

Odlagališče na Malnišču

Zadevi res noče biti konca

Svetnika stranke Slovenska skupnost in Skupaj za Sovodnje Walter Devetak in Peter Černic v interpelaciji, naslovljeni na županjo občine Sovodnje Alenko Florenin dne 27. 6. 2012 glede Nezakonitega odlagališča na Malnišču, z obžalovanjem ugotavljavljata, da zadevi res noče biti konca.

V besedilu interpelacije poudarjata, da izjave, ki jih je pred nekaj dnevi dal italijanskemu tisku podžupan Slavko Tomsič, in ugotovitve, da zakonodaja odpadkov na Malnišču ne obravnava več kot posebno nevarnih, ne pomeni samo, da bo vse težje priti do finančnih sredstev, ampak tudi, da vsa zadeva okoli nastanka in razreševanja vprašanja odlagališča na Malnišču dokazuje polom koalicije Občinske enotnosti in Združene levice, ki je v vseh teh petnajstih letih vodila občino.

"Če podžupanovim ugotovitvam dodamo še ugotovitev, da je lastnik zemljišča in hal, podjetje Neviera SRL iz Neaplja, danes v postopku likvidacije, postaja vse bolj jasno ne samo dejstvo, da bodo smeti ostale tam, kjer so, ampak da je pod velikim vprašajem celo povračilo anticipiranih stroškov, ki jih je naša občina imela, ko je investirala približno 40.000 evrov, da bi prekrila gmoto nevarnih odpadkov.

V zadevi Malnišče ne smemo pozabiti, da odgovornost za nastalo škodo nosi predvsem koalicija, ki še danes upravlja občino. Iz zajetnega svežnja dokumentacije je povsem razvidno, da je bila namreč občinska uprava tedaj zelo dobro obveščena o delovanju podjetja Ecological service in o začetku dovažanja smeti na Malnišče. Tedanja uprava je tudi dobro vedela, da naj bi na tem kraju odpadke predelovali, in se je s tem očitno tudi strinjala. Ni si pa vzela časa, da bi ob tako pomembnem posegu v naš prostor preverila, če se na mestu sploh nahajajo stroji za predelavo odpadnega materiala.

S takim površnim pristopom in neodgovornim ravnanjem je uprava dejansko privolila, da so nam v občino pripeljali 10.000 kubičnih metrov odpadkov.

Od tega trenutka dalje - od pomladi leta 1997 - so se stvari vrstile, tako kot v najboljših hoolywoodskih groteskah. Podjetje Ecological service, ki naj bi odpadke predelovalo, je šlo, le nekaj mesecev zatem, logično v stečaj, smeti pa so ostale tam, kjer so še danes. Po zakonu naj bi za sanacijo poskrbel lastnik zemljišča, in sicer podjetje Neviera SRL iz Neaplja, ki je že oktobra leta 1998 prejelo odlok, da mora poskrbeti za odvoz odpadkov in leta 2001 zahtevek po povrnitvi stroškov za 71 milijonov lir za prekritje gmote odpadkov. Logično na vse to ni bilo odgovora in občina, ki je v odnosu do tega podjetja imela vedno nejasno stališče, si bo verjetno danes morala prevzeti ne samo breme kritja stroškov za zavarovanje kraja in odlagališča, ampak, kot izgleda, tudi breme čiščenja, ki bo po zdajšnjih približnih ocenah veljalo nekaj milijonov evrov.

Nastalo stanje je v dobršni meri nedvomno rezultat lahkotnega in ne dovolj odgovornega obnašanja prejšnjih uprav, ki so, med drugim, zaupale interese občine istemu odvetniku, ki je sočasno zastopal tudi interese lastnika nepremičnine.

Pri vsej tej opisani zgodbi pa nedvomno izstopa dejstvo, da nekdanje uprave niso imele nobenega posluha, da bi se prav na pobudo takratne opozicije Združeni in deželenga svetnika Mirka Špacapana skušali resno pogovarjati s tedanjim podpredsednikom dežele in vodjo civilne zaščite Morettonom, ki si je kraj na našo pobudo ogledal in na sestanku nakazal možne rešitve (med drugim tudi preko kanalov civilne zaščite, ki jo je vodil), ki smo jih upravi tedaj resno in odgovorno posredovali. Očitno je toga strankarska logika zavrnila ponudbo in preprečila, da bi lahko opozicija kakorkoli stvarno pomagala pri reševanju problema in to povsem nerazumljivo. Zavrnila je v bistvu pomoč deželnega svetnika Slovenske skupnosti Špacapana, ki je le nekaj let prej odlično odigral odločilno vlogo pri prepričevanju Illyjeve uprave za dokončno zaprtje sežigalnice na robu Sovodenj, česar se lahko vsi Sovodenjci spomnijo.

Jasno je, da tudi sedanja občinska uprava, ki je sicer tehnično nedvomno manj površna, ostaja na izhodišču, da je z opozicijo možno le formalno ali morda tehnično sodelovanje, ni pa možno sodelovanje, ko gre za odločitve, ki bi imele tudi politični odmev. Takega sodelovanja se uprava načelno otepa, čeprav se na pokrajinski ravni prepoznava v isti večini.

Odgovornost današnje uprave v zadevi Malnišče je po našem predvsem v tem, da vztrajno zagovarja stališče, da problem odlagališča lahko rešuje sama le s tehničnim pristopom, kar pomeni s samostojnim prijavljanjem na razpise ipd.

Ni še minilo leto, ko smo v Občinskem svetu odobravali preliminarni načrt za karakterizacijo prostora odlagališča in občinska uprava je vztrajala na stališču, da je karakterizacijo opravila občina Sovodnje sama, brez nobene pomoči in da je bila Pokrajina pri tem kvečjemu v oviro, čeprav je iz proračunske dokumentacije razvidno, da je prav Pokrajina Gorica posredovala občini denar za poseg.

V luči navedenih dejstev in tega razmišljanja in ob upoštevanju sedanjega stanja kot opozicija sprašujeva:

1. zakaj občinska uprava ni v svojih treh letih mandata iskala usklajene rešitve skupaj s pokrajinsko upravo, namesto da bi goriško pokrajino ostro napadali v občinskem svetu;
2. zakaj ta uprava ni v prejšnjih dveh letih, ko je bilo na razpolago še precej javnega denarja, iskala skupaj s pokrajinsko upravo kake strukturne rešitve, namesto da se danes zateka v izgovor splošne finančne krize in pomanjkanja denarja;
3. kako namerava uprava zajamčiti občinske interese v postopku likvidacije podjetja Neviera Srl, lastnika zemljišča in na njem obstoječih hal tudi glede na dejstvo, da v 10 letih se stvar v bistvu ni premaknila;
4. komu je (bilo) poverjeno pravno zastopstvo občine v postopku in na kakšen način je bila uprava seznanjena z razsodbo prizivnega sodišča v Trstu iz novembra lanskega leta, na katero se sklicuje dopis likvidatorja podjetja Neveira z dne 30. maja letos;
5. če je bil že izplačan morebitni honorar ali akontacija na honorar;
6. če je občinska uprava preverila, ali je lastnik nepremičnine - ki je do 13. aprila letos normalno posloval - bil dolžan poravnati davčne in druge obveznosti in če je v zvezi s tem občinska uprava postavila zahtevek".

Pokrajinsko tajništvo SSk med drugim o sklepu pokrajinske uprave

Potrebno je biti bolj pozorni do vprašanja istospolnih zvez

Goriško pokrajinsko tajništvo stranke Slovenska skupnost se je v torek, 27. junija, zbralo na rednem zasedanju, da bi obravnavalo aktualne politične teme in da bi nastavilo smernice za delo v drugem delu letošnjega leta.

Obravnavane tematike v prvem delu zasedanja so zadevale pripravo na deželne volitve, ki bodo spomladi leta 2013. SSk mora v goriški pokrajini izboljšati rezultate iz leta 2008. V tem smislu gre okrepiti delovanje sekcij. Rezultati na pokrajinskih volitvah leta 2011 in občinskih volitvah 2012 kažejo, da je to mogoče.

Pokrajinsko tajništvo SSk je večji del srečanja namenilo razpravi o sklepu proti diskriminaciji oseb z istospolnimi nagnjenji. Dokument, ki ga je odobrila goriška pokrajinska uprava, je med somišljeniki SSk vzbudil precejšnjo pozornost, pojavili so se tudi pomisleki in kritične pripombe. Tudi razprava v tajništvu je pokazala, da tema, ki zadeva istospolna nagnjenja in zveze, odraža različne občutljivosti.

Pokrajinski sklep je predstavila pokrajinska podpredsednica in podtajnica stranke Mara Černic. Namen goriške pokrajinske uprave je preprečevanje raznih oblik diskriminacij do oseb z istospolnimi nagnjenji. Sklep kot tak sicer nima večjih upravnih učinkov, njegova vsebina in namen sta politične ter simbolične narave.

Pokrajinsko tajništvo SSk obsoja katerokoli diskriminacijo oseb z istospolnim nagnjenjem ter podpira ustvarjanje pogojev za spoštljive, človeške odnose. Kot se je potrebno postaviti proti diskriminaciji različno govorečih, žensk in ostalim razlikam, je potrebno spoštovati tudi osebe z istospolnimi nagnjenji. To pa zahteva, da se na vsedržavni ravni začne resna obravnava omenjene teme, se pri tem opustijo ideološki pristopi ter se večja pozornost nameni osebi, njenim izbiram in svobodi. V tem smislu pokrajinsko tajništvo tudi vidi pozitivne učinke sklepa goriške pokrajine. Večjo previdnost pa bi bilo potrebno izkazati vprašanju istospolnih zvez in njihovemu morebitnemu priznanju. V tem smislu se pokrajinsko tajništvo SSk sprašuje o konkretnem učinku izdajanja priznanja istospolnim zvezam, ki nima pravne veljave in ga sama Pokrajina Gorica ne namerava ne protokolirati ne ohraniti v svojih arhivih.

Goriško pokrajinsko tajništvo SSk meni, da je potebno upoštevati širši družbeni kontekst ter vse možne posledice. Predvsem je potrebo upoštevati zaščito pravic otrok, ki predstavljajo najšibkejši družbeni člen. Prav oni so v prvi vrsti vredni največje zaščite ter tega, da se jim omogočijo najprimernejši pogoji za rast, vzgojo in razvoj. V tem smislu je potrebno nameniti, še posebno v sedanjem kriznem času, posebno pozornost družinam z otroki, ki trpijo zaradi brezposelnosti oziroma nimajo zadostnih sredstev za umirjeno ter dostojno življenje.

S 6. srani

Slovenci iz zamejstva ...

Dr. Zver je v svojem nagovoru podal sintetičen pogled osamosvojitvenih prizadevanj Slovencev za lastno državo. Izhodišče je postavil v pomenljivem stavku Primoža Trubarja "Stati in obstati", ki je predstavljal v tistih časih pravo kulturno prvino za slovensko identiteto in jezik. Sledili so program Zedinjene Slovenije in tabori, ki so bili res svojevrsten pokazatelj narodnega prebujanja, saj so brez posebnih komunikacijskih sredstev utegnili zbrati večdesettisočglave množice.

Višek prizadevanja za slovensko samostojnost in državo je dr. Zver postavil v 80. in 90. leta. Mlada Slovenija je v enaindvajsetih letih življenja zelo hitro dosegala pomembne uveljavitve na mednarodni ravni. V prvem desetletju novega stoletja so se zvrstili vstop v Evropsko unijo, sprejem v zvezo Nato, prevzem skupne evropske valute in vzpostavitev prostega pretoka ljudi v sklopu schengenskega sporazuma. Višek pa prav gotovo predstavlja predsedovanje Svetu EU, ki ga je Slovenija opravila v letu 2008.

Evropski poslanec Zver je pa podčrtal tudi nekatere kritične točke in napake, ki so bile narejene v dveh desetletjih slovenske državne suverenosti. Velik problem ostaja gospodarstvo, ki ga danes pesti huda svetovna kriza. V tem ostaja še veliko neizkoriščenega potenciala, ki pa ga močno pogojujejo posledice neprimernega lastninjenja slovenskih podjetij. Prav tako se v težavah nahaja tudi Evropska unija. Kljub temu sta medsebojna pomoč in solidarnost neobhodno potrebni. Prepotreben razvoj posameznih držav in celotne zveze lahko ima svoje temelje le v gospodarski in finančni stabilnosti. Evropa in njene države lahko to dosežejo le preko stalnega dialoga. Slovenija mora pri tem odigrati svojo vlogo, počistiti lasten prag in spet postati tista uspešna država, kakršna je bila v obdobju pred začetkom krize.

Zver je svoj poseg sklenil s čestitkami in vsem voščil, da bi še na mnoga leta lahko tako ponosno nazdravljali Sloveniji. Sledil je kulturni program, ki ga je izvedel MePZ Rado Simoniti iz Brd, nakar je sledila prijetna družabnost, ki jo je popestrila prisotnost Tine Maze, najboljše slovenske smučarke vseh časov, in drugih gostov, med katerimi sta bila tudi deželni svetnik SSk Igor Gabrovec in poslanka v Državnem zboru Patricija Šulin.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. julija, ob 14. uri.

POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Španska tortilja

(Recept je primeren za vegetarijance)

Sestavine:

5-6 krompirjev
1/2 čebule
olje
4 jajca
sol

Krompir zrežemo na zelo tanke rezine. V ponev damo nekaj olja in nato rezine krompirja. Uporabimo toliko krompirja, da bo ponev polna. Najprej pustimo, da se krompir malo cvre, nato pa pokrijemo s pokrovko in dušimo, dokler ni toliko kuhan, da se z lahkoto lomi, ko ga premešamo s kuhalnico. Preden je popolnoma kuhan, dodamo sesekljano čebulo (ki jo lahko izpustimo, če je ne maramo). V skledi na roke stepemo jajca in jih solimo. Dodamo krompir, ki smo ga predhodno nekoliko odcedili. Maso dobro premešamo in jo damo v ponev. Kuhamo jo nato na zmernem ognju in pokrito s pokrovko. Ko je spodnji del pečen, tortiljo obrnemo s pomočjo pokrovke. Ko se tanka skorja naredi tudi na drugi strani, lahko tortiljo serviramo. Zrežemo jo lahko na majhne kocke in ponudimo gostom kot prigrizek.

Poletna zgodba

Pa vendar ni vse tako slabo

Večkrat mi pravijo, da sem pesimist in da je moj pogled na življenje precej črnogled. Četudi se tako rada smejem in ima človek prvi trenutek občutek, da me je samo veselje. Še najbolj pesimistična so moja pisanja. Ne vem zakaj, a redkokdaj mi uspe napisati kaj veselega, preveč kritična sem in največkrat tudi preveč občutljiva. Lepih stvari se pač veselim, uživam jih in dajejo mi življenjsko energijo, težko pa jih posredujem drugim. Žalost in bolečina ostaneta neizživeti, dolgo kljuvata v meni in ko mi uspe, da vse to kar teži spravim na papir, mi nekako odleže.

Prav zato mi je danes, na ta prelepi poletni večer, še posebno prijetno, kajti odločila sem, da končno napišem nekaj pozitivnega, nekaj kar v teh težkih časih še tako potrebujemo: zgodbo, ki dokazuje, da še ni ve tako slabo in črno, kot se nam zdi in da še vedno lahko upamo in verjamemo v sočloveka, še posebno pa v državne inštitucije.

Ko smo se pred desetimi leti preselili v Slovenijo, je moja mama, takrat stara šestinsedemdeset let, odločila, da ostane sama v Trstu, pa čeprav je vedela, da s hoduljo in poškodovanima kolkoma ne bo mogla nikoli zapustiti stanovanja v četrtem nadstropju v stolpnici, kjer seveda ni dvigala. Midva z možem sva se njeni odločitvi dolgo upirala, saj se nama je zdela izbira nespametna. Kmalu pa sva se morala z njo sprijazniti. Mama ni slovenska državljanka, težko bi ji zagotovila dostojno zdravstveno oskrbo, poleg tega je vas, v kateri živiva daleč od mesta, rešilec vozi do nas dobre pol ure, moja mama pa je šibkega zdravja, stalno potrebuje oskrbo in včasih tudi nujno zdravniško pomoč. Midva pa nisva poleg vsega nikoli doma. Vedela sva, da ima prav, ko pravi, da jo v Trstu zdravniki že poznajo, tu je vsa njena zdravstvena dokumentacija, tu prejema pokojnino, sama pa je računala tudi na socialno oskrbo.

Še nekaj časa sva mami prigovarjala naj se odloči za bivanje v domu. Njenih pripomb, da bo, dokler bo še kaj življenja v njej, ostala doma, na svojem, med svojimi spomini, nisva jemala resno in jih tudi nisva razumela. Sedaj, ko je minilo deset let in tudi sama čutim, kako mi čas in življenje polzita iz rok, razumem njeno odločitev. Tudi sama hočem živeti svoje sanje do konca, pa čeprav bo težko, pa čeprav bom sama, pa čeprav bom včasih obupana in utrujena. Dom je čakalnica na smrt, ljudje pa se oklepamo življenja. Pa četudi pomeni življenje samo balkonček in sonce na njem, majhno kuhinjo in nekaj skromnega za večerjo in je sterilizirana muca včasih edina prijateljica in sopotnica.

Mama ni hotela z nama v Slovenijo, ni se hotela preseliti bliže nam v majhno pritlično stanovanje, hotela je ostati tam, kjer je preživela celih štirideset let in kjer sem se rodila in doraščala jaz, njena edinka. Vzpostavila je stik z občinsko socialno službo in kmalu sva mož in jaz z zadovoljstvom opazila, da so ji socialne delavke dostojno uredile vsakdanje življenje, da je srečna in predvsem, da ni nikoli sama in lahko računa na pomoč inštitucij in prostovoljcev.

V teh vročih poletnih dneh, ki so meni, ljubiteljici poletja in sonca, najlepši čas v letu, starejšim pa pomenijo predvsem muke in zdravstvene težave, sva z možem spoznala, kako zelo si tržaška občina in širok krog prostovoljcev prizadevajo, da starejši občani, predvsem tisti, ki imajo kot moja mama najnižjo pokojnino in si ne morejo privoščiti veliko, niso prepuščeni samim sebi in strahu pred dolgimi, mučnimi. vročimi poletnimi dnevi.

Mama, ki jo sicer kar se da redno obiskujemo, oskrbujemo s hrano in najnujnejšim, po telefonu pa kramljamo z njo večkrat na dan, v tej vročini ni preveč zaskrbljena, pa čeprav jo mučijo visok pritisk, vrtoglavica in bolečine v kosteh in hrbtenici. Socialne delavke in bolničarke jo obiskujejo vsak dan, prinašajo ji lubenice in sladoled, k njej prihajajo prostovoljci, predvsem mladi študentje, dvakrat na teden jo okopajo, občasno pa še počistijo stanovanje, prostovoljci pa ji pomagajo tudi pri reševanju birokratskih zadev. Prisotni so vsak dan in njihov cilj je, da nikoli ni sama in da stalno bedijo nad njenim zdravstvenim stanjem. Priznam, da vsega vendarle nima, nemogoče ji je recimo zapustiti stanovanje, kajti za to bi potrebovala dvigalo ali posebna nosila, tudi na fizioterapijo ne more, zadovoljivo oskrbo pa vendarle ima. Z veseljem opazujemo, kako ji prostovoljci pomagajo pri zalivanju lončnic, ki sva jih kupila z možem, kako ji pomagajo pri vsakodnevnem čiščenju mačjega wc-ja in kako razumevajoči so do njenih skromnih a vendarle tako pomembnih želja.

Mama je v Trstu srečna, zadovoljna je, da je lahko doma, mi pa ugotavljamo, da, navzlic številnim kritikam, oskrba na domu v tržaški občini in marsikje drugje po Italiji, deluje. Vsaj kar se tiče naših osebnih izkušenj. In mi smo seveda tržaški občinski upravi, socialnim delavkam in vsem prostovoljcem iz srca hvaležni.

Sicer Italija ne spada v sam vrh evropskih držav, ki imajo najbolje organizirano pomoč na domu. Tja se uvrščajo Avstrija, Švedska in Velika Britanija, Italijo pa najdemo nekje pod sredino. Še slabši pa so podatki, ki zadevajo Slovenijo. Medtem ko povprečni Šved računa, da bo, ko bo ostarel, zanj poskrbela država, se Italijani največ zanašajo na svoje otroke in upajo, da bodo živeli z njimi, v Sloveniji pa poleg tega, predvsem na vasi, veliko upanja vlagajo še v solidarnostno pomoč sosedov in sovaščanov. Država je dokaj malo prisotna, saj le 1,5 odstotkov Slovencev, starih nad petinšestdeset let lahko biva na svojem domu in računa na oskrbo socialnih ustanov. V Avstriji, ki je trenutno na prvem mestu v Evropi glede oskrbe na domu, se take oblike pomoči poslužuje kar 19,5 odstotkov starostnikov.

Zanimivi podatki, nad katerimi bi se bilo vredno zamisliti. Kajti dejanska želja starejših občanov, pa če se je tisti, ki smo še samostojni, zavedamo ali ne, je da lahko čim dlje živijo na svojem domu. Tam, kjer so delali, rojevali in vzgajali svoje otroke, tam kjer so prebivali s svojimi najdražjimi in kjer se skupaj z njimi starajo sanje, spomini in celotno življenje. Ne pozabimo, da bomo nekoč tudi sami stari in da bo naša sreča domač vrtiček, dobra beseda, večer ob televiziji in občutek, da obstaja še vedno kotiček ki je samo naš in kjer smo dejansko doma.

Suzi Pertot

Osemdnevno popotovanje po Baltskih deželah (3)

Očarljive zanimivosti mest Vilnius in Trakai

Čeprav smo potovali po lepi ravni cesti, je bila hitrost omejena na 100 km. Prispeli smo v hotel Best Western Vilnius. Ker je bilo še nekaj ur do večerje, smo si ogledali bližnjo okolico in cerkev v bližini; v njej smo prvič slišali peti rožni venec, kot pri nas pojemo litanije. Najprej so se oglašali moški glasovi, nato ženski. Pred večerjo smo se ponovno zbrali pri daritvi in premišljevali smo o naši poti, o tem, kar smo doživeli na Griču križev.

Mati Božja Vilniusa

Naslednji dan nas je pri avtobusu pričakala mestna vodička Ruta, ki nas je peljala na ogled zanimivosti Vilniusa. Najprej smo šli v baročno cerkev sv. Petra in Pavla, edinstveno v evropskem merilu, ki jo je dal zgraditi hetman Michal Kazimierz Pak; umrl je leta 1682, ne da bi videl dokončanega dela. Na desni ob vhodu je njegova spominska plošča, na kateri piše *Tu počiva grešnik*. "V tej cerkvi je leta 1993 ob obisku te države maševal papež Janez Pavel II. " Notranjost so s freskami in več kot 2000 štukaturami polepšali razni umetniki med njimi tudi Giovanni Maria Galli in Pietro Perti. Njena gradnja se je pričela leta 1668 po projektu Jana Zaorja. Po obisku te cerkve smo se napotili skozi ena od petih vrat v mestnem obzidju, ki so simbol Vilniusa. Ta vrata, zgrajena v letih 1503-1522, se imenujejo Jutranja vrata; nad njimi je kapela, v kateri je slika Device Marije v renesančnem slogu, imenovana Mati Božja Vilniusa. V prvi polovici leta 1700 je bila obdana s sijajnim okrasom cvetov vrtnic tulipanov in narcis, vdelanih v srebrno, pozlačeno oblačilo. Ob obisku kapele ji je papež Janez Pavel II. podelil 'naziv' *Mati usmiljenja, tvojega varstva prosimo.* Zanimiva je tudi galerija s sugestivnim muzejem jantarja, kjer lahko obiskovalec občuduje dragocene okamenele rastlinice, mušice, pajke in druge žuželke, ki dajejo dodatno vrednost jantarju. Tu je bila prava paša za ženski del naše skupine. Po vsem tem, kar smo videli v tem mestu, posebno v zgodovinskem jedru, ki je eno večjih vzhodnega dela Evrope, je razumljivo, zakaj ga je organizacija UNESCO zaščitila kot svetovno dediščino.

Popoldne smo odpotovali v Trakai, ki leži 28 km od Vilniusa. V srednjem veku je bila prestolnica Litve, obenem pomembno središče politične in obrambne moči. Tudi ob premestitvi prestolnice v Vilnius, leta 1323, je Trakai ohranil še dolgo rezidenčno bivališče velikega vojvode. Že od daleč je vidna lepo obnovljena trdnjava na otoku jezera Galve, ki je edina v vzhodni Evropi; v njej je kapela Janeza Nepomuka, zavetnika tega kraja. S kopnim je povezana z lesenim mostom. Trdnjavo je zgradil veliki vojvoda Vytautas. Po zmagi nad Teutoni leta 1410 je utrdba izgubila obrambni pomen, ostala je le kot protokolarna rezidenca. Po vdoru carskih čet je bila požgana in delno porušena. Restavracijska dela so se pričela leta 1926. Danes je ta objekt urejen v turistične namene; v njem si je mogoče ogledati marsikaj zanimivega iz zgodovine tega naroda. Z ogledom te trdnjave se je popotovanje po baltskih državah bližalo koncu. Ko smo se vračali v Vilnius, nas je vodička opozorila na spomenik, ki so ga postavili v spomin na živo verigo, v kateri je bila tudi sama udeležena; ljudje baltskih narodov so jo oblikovali od Tallina do Vilniusa leta 1989 iz protesta proti ruski zasedbi. Ko so sovjetski tanki januarja l. 1991 napadli televizijski stolp, je vodička izgubila prijateljico, ki je umrla pri obrambi televizijskega stolpa in poročanju o dogodkih v tej državi. Od 80. do 90. let prejšnjega stoletja je bil Vilnius center procesa za samostojnost baltskih narodov.

Ob vrnitvi v mesto smo pozdravili vodičko Ruto in se razkropili po mestnih ulicah, da bi prosti čas uporabili za zadnja nakupovanja. Naslednji dan smo se poslovili od prijazne in zgodovinsko razgledane vodičke Larise, ki nas je spremljala na našem popotovanju. Po zračni poti smo se vračali proti Jadranskemu morju in Beneški laguni, kjer nas je pričakal avtobus, ki nas je odpeljal na naš Kras.

Županstvo v Vilniusu

/ konec

Pavel Vidau

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 117**

Ker ne bi rad izpadel kot ostarel sitnež, ki govori na ves glas, kako je nekoč bilo drugače in lepše, kot je danes, bom samo zapisal, da v tej pasji vročini junijskih dni in vročih dni v začetku julija tudi sam razmišljam, kakšno je pravšnje poletno branje. Spadam med tiste, ki iskreno priznajo, da se mu včasih zgodi, da ne more več težkega, zgoščenega, napornega pisanja brati in zato tudi sam rad sežem po lažjem branju, ki ga na Slovenskem prodajajo pod vzdevkom poletno branje. Pobrskal sem po tem, kar ponujajo slovenske založbe in ponovno ugotovil, da vse težje segam po knjigah, za katere nimam nobenega zagotovila, da so dobro napisane, tudi nekaterih piscev ameriških detektivskih zgodb in srhljivk ne berem več, ker so se po moje že davno izpeli in nič ni slabšega pri branju kriminalk, kot je predvidljivost, ko ti ni treba niti na konec knjige oditi brat, ker že veš, kako se bo vse skupaj razpletlo.

Nobena skrivnost ni, da imam rad poletje in ne maram, da ne rečem, da jo ravno sovražim, čeprav jo, iz srca tudi!, zime in nobena skrivnost tudi ni, da se pozimi lažje bere zahtevnejše knjige kot pa poleti, najbrž so prav tu našli povod za izraz poletno branje.

Te dni se začenjajo navali na morje in v gore, priče smo in bomo dolgim kolonam vozil, v katerih se ljudje znajdemo, kot pač moremo. Lansko leto sem med nedeljsko vožnjo čez prelaz Vršič sredi avgusta dokončno spoznal, da v slovenskih Julijcih nimam več kaj iskati. Sicer vožnje čez Vršič nisem namerno izbral, le prostora na vlaku za Bohinjsko Bistrico ni bilo več, pa čeprav sem prišel v vrsto dobro uro pred odhodom vlaka. Tako sem zavil po slikoviti dolini Soče vse do Trente, kjer sem ob Kugyjevem spomeniku prišel v dobesedno tako gnečo, ki je sicer lastna italijanskim avtocestam sredi avgusta. Tisoči in tisoči smo potovali v obe smeri, niti ironija, da je imel Pascal prav, ko je trdil, da se vse nesreče vsakogar izmed nas začno zato, ker ne znamo biti lepo doma, mi ni pomagala. Na prelazu ni bilo niti enega samega parkirnega mesta prostega, tudi prelepe planinske trate so bile zasedene, z avti, ne s kravami!, vmes pa še na stotine kolesarjev in kolesark v najnovejših tehnoloških oblačilih, da ob pogledu nanje pomisliš, kako so ruski in kitajski astronavti pravi reveži v svojih kombinezonih.

Eno samo razkazovanje ničevosti, sem zajedljivo pomislil, ko sem se končno prebil do Kranjske gore, kjer spet ni bilo prostora za parkiranje in sem zato zapeljal po stranskih poteh do Bleda, vmes sem pri neki gostilni v odročni gorenjski vasici ustavil, da bi z družino pojedli, ker sem ravno videl, da so sneli prašička z ražnja, neumen sem pomislil, da nam bodo odojka takoj postregli, pa mi je vsega naveličana kelnarica samo suho povedala, da imajo prosto "samo eno mizo zraven toaletnih prostorov" ter dodala: "Pa za počakat je, vsaj uro, ker 'mamo vse zaseden'! "

"Pa 'mejte! " sem rekel in vstal in za mano je brez besed vstala vsa družina. Na parkirišču gostišča sem ugotovil, da so poleg mojega avta že bili zaparkirani štirje avti s tržaško registracijo in sem se nasmehnil, niti v en kraj na svetu še nisem prišel, da tam ne bi srečal vsaj enega Tržačana, ki obeduje v krajevni restavraciji. In smo šli.

Še isti dan sem našel ob Blejskem jezeru, dvesto metrov nad pešpotjo, kjer ponavadi turisti uživamo ob pogledu na Blejski otok, ko se odpravljamo na "blejsko kremšnito", lepo jasico in smreko, pod katero sem se usedel, da bi med na dolgi rok utrujajočim poslušanjem nenehnega pozvanjanja zvona z Blejskega otoka; da prinaša srečo, so mi povedali, če se namreč obesiš na vrv in zazvoniš!, v miru prebiral knjigo, ki sem jo vzel s seboj na pot.

Ostali člani družine so odšli peš v center, da bi na Gadafiju v središču Bleda pojedli sladoled in videli, kaj pojmujejo v Sloveniji kot elitni turizem. Pa sta me med branjem zmotila, vsa upehana, rdeča v obraz in nevarno zabuhlih obrazov Angleža srednjih let, ki sta se izgubila. Iskala sta stezo, ki vodi na Ojstrico, pokazal sem jima, da vodi potka sto metrov nižje, nakar je nevarno zaripla Angležinja izpustila enega izmed svojih neštetih "Wonderful! ", s katerimi je mislila, da osrečuje Blejce, ki pa jim njeni medklici niso prišli do živega, saj so v njej kot tudi v meni videli le "en'ga več, k' ma gnar".

In sem ostal sam s svojo visoko in debelo smreko ter knjigo, a do branja mi ni bilo več. Nekaj se je v meni zalomilo, kot se mi zadnje čase velikokrat dogaja in sem sestopil do trgovine v Zaki, ki še vedno diši po socializmu in mi je zato tako všeč; še pod v tej trgovini nekam čudno visi, vse kar kliče po obnovi, ki je pa ni in ni na spregled.

Na travniku med jezerom in trgovino je ležalo na stotine ljudi, ki so nastavljali svoje telo vročemu poletnemu soncu, bila je ena tistih nedelj, ko moraš čakati za odhod iz Zake proti Ljubljani vsaj uro, dve v dolgi koloni vozil, ki se vije vse do Lesc, kjer mi je nemški pilot med pitjem kave na letališču povedal, da je med poletom nad Triglavom videl na stotine ljudi, ki so hoteli na vrh. Ko sem vzdihnil in povedal to ženi, me je slišal in od sosednje mize moje besede potrdil: "Kolona, ja, velika kolona, ja, jaaaa! ". Prav privoščljivo je potegnil tisti svoj ja.

Sedel sem pred trgovino s steklenico mrzlega piva Laško in se spraševal, kaj sploh počnem tam, zazvonil mi je telefon, otroci in žena so veselo poročali, da so na Gadafiju na neki razprodaji našli telovadne copate za Lukca in neke majice za punci ter mi sporočili, da se najdemo pri avtu.

"To ti je elitni turizem! " sem pomislil.

Ko smo se našli, sem Adriani povedal, da postajam ljudomrznež.

"Kaj je ljudomrznež? " je vprašanje slišal Luka in sem mu razložil, slikovito, nakar sem bil opozorjen, da bi bilo lepo, če raznih balkanskih izrazov pri sočnem opisovanju ljudi ne bi uporabljal.

Družina je odšla na kopanje, sam pa sem se' del pod drevo na koncu travnika in opazoval, česa vsega nismo sposobni ljudje početi, ko se nam zdi, da smo sproščeni in na počitnicah. To ti je predstava, da padeš dol!

Ko je življenje literatura in istočasno bolj literatura od književnosti same. Opazoval sem neko Nizozemko, ki je, skuhana od blejskega sonca, oblečena v tesno oprijete in skoraj prozorne hlače, ki jih zaradi svojih pretiranih obilin ne smela niti pogledati, kaj šele obleči!, čepe', v nerodnem položaju, saj je radodarno ter brez vsakega sramu kazala svoje pretirane obiline stotinam kopalcev, na široko ter na dolgo in počez razlagala svojemu sinku, kako da sladoled škodi zdravju. To je počela pred sladoledarjem in njen ubogi sinko je nenehno gledal samo v sladoledarjev voziček ter se tako presunljivo drl, kot da bi mu na suho s kovaškimi kleščami izrivali zobe. Če bi znal holandsko, bi mulcu od daleč zakričal, naj ne verjame mami, ker mu laže, njo pa bi poslal nekam v tople kraje, ja, po balkansko, kot bi rekla moja žena.

"Resnični pisatelj ne piše v jeziku, ki se ga je naučil, ko je bil že odrasel, ampak v jeziku, ki ga pozna od otroštva dalje", je misel, ki sem jo posvojil za svojo, a jo je napisal ameriški pisatelj judovskega rodu, nobelovec Isaac Bashevis Singer, ki je vse življenje pisal v manjšinskem jeziku jidiš, tudi takrat, ko je zaslovel v ZDA in v svetu. Kupil sem namreč njegovo knjigo Pisec pisem in druge zgodbe (Lo scrittore di lettere e altri racconti), ki je izšla te dni pri založbi Corbaccio.

Hotel sem jo prebrati letos poleti na počitnicah, kjerkoli že bom.

A sem jo dokončal med spokojno tišino med finalno nogometno tekmo med Italijo in Španijo pod domačim latnikom.

Tišina kot v grobu je bila.

Spokojna je bila, že dolgo nisem slišal take.

In s Singerjem sva se odlično ujela!

S 3. strani

Razmišljanje o ...

V povojnem času smo imeli v zamejstvu dva tednika: Katoliški glas in Novi list. Pred šestnajstimi leti je iz dveh nastal eden: **Novi glas**. Oba tednika sta odigravala v našem prostoru dokaj pomembno vlogo. Prvi – Katoliški glas – je dal besedo ljudem, ki so se prvenstveno prepoznavali v katoliških vrednotah, ljudem, ki so iskali neke vrste vsebinske utehe na teh straneh tudi zato, ker na straneh edinega dnevnika o njih ni bilo ne duha ne sluha. Katoliški glas je pokrival celotno deželno stvarnost in pisal predvsem o stvareh, ki so bile tesno povezane s Cerkvijo, pa ne toliko s Cerkvijo v smislu njene univerzalnosti, kar pomeni, da bi prvenstveno pisal o Vatikanu, o papežu, o njegovih govorih, o enciklikah itd. Ne! Katoliški glas je posvečal veliko pozornost dogajanjem predvsem v naši lokalni Cerkvi – v deželnem merilu – našim faranom, vsemu, kar se je tu dogajalo na verskem področju, našim duhovnikom in temu, kar so sami ustvarjali v svojih farah. Predvsem je bil govor o naših domovih in o prireditvah v njih. Govor je bil o zborovskem petju, posvetnem in cerkvenem. Skratka: vrzel, ki jo je PD puščal odprto, je zapolnjeval s svojimi pogledi in s svojimi miselnimi izhodišči Katoliški glas. Novi list je bralcem posredoval spet drugačne vsebine. Bil je to bolj liberalen tednik, ki je znal posredovati poglavja iz našega življenja, predvsem tista, ki jih drugje nismo zasledili, ali pa so bila komaj omenjena, pa čeprav zelo življenjska in bistvena za naš obstoj. Novi list je v letih posredoval bralcem celo vrsto odličnih in nadvse zanimivih rubrik, ki so mu dajale zelo zanimiv ton in veliko kulturno širino.

Pred leti je torej prišlo do spojitve teh dveh miselnih obrazcev, kar lahko imamo za zelo daljnosežno potezo in za izostren pogled v naprej. Seveda je potrebna tudi tu določena mera kritičnosti, ki naj bo usmerjena v bodočnost; hočemo reči, da mora tednik nujno ponujati bralcu neko točno in izostreno profilirano identiteto, da zmore nagovarjati naše ljudi in jih mora peljati v neke vrste kritičnega razmišljanja. Tednik ni dnevnik in v tem je njegova specifika. Če je pri dnevniku bistvena svežina novice, je v tedniku prostor za razmislek, za poglobitev argumenta, za iskanje tudi kontroverznih tez. Skratka, tednik je za bralca zanimiv le če mu ponuja nekaj novega, nekaj originalnega, nekaj, o čemer se splača razpravljati. Če v tedniku beremo novice, ki so stare in smo jih v dnevniku že prebrali pred dnevi, in če tednik ni zmožen kritične presoje pri obravnavi teh novic, potem je logično, da je tak tednik odvečen in je obsojen na neizbežen propad. Z vsebinsko etičnega vidika bi morali razmišljati o neki trdnejši in intenzivnejši povezavi med Novim glasom, Domom in revijo Mladika v neke vrste vsebinske celote. Seveda to ne pomeni, da bi jih združevali. Sploh ne. Pri tem mislimo na neke vrste razvojne niti, ki bi vse tri enote povezovala in temeljiteje skrbela za sprotno kadrovanje novih časnikarjev.

Beseda sedaj o **Radiu Trst A** in o naši **slovenski televiziji**. Tudi ta dva medija – tako radijski kot televizijski – sta za našo narodnostno skupnost izjemnega pomena. Če smo zares objektivni, potem moramo priznati, da je tudi naš radio pravzaprav nenadomestljiv, pa čeprav oddaja danes v slovenskem jeziku le 12 ur na dan. (...)

Naš slovenski Radio Trst A je v prvih povojnih letih odigraval izjemno vlogo: v naše hiše, v naše družine je po dolgih letih prisilnega molka in kulturne sivine prinesel nekaj edinstvenega, nekaj, po čemer je slovenski človek dolga leta hrepenel. Prinesel mu je slovensko besedo, slovensko pesem, pojem svobode in naboje demokratičnosti. Dal je besedo našim slovenskim ustvarjalcem, literatom, igralcem in najrazličnejšim umetnikom. Spodbudil je stotine naših ljudi k pisanju, igranju, režiji, novinarstvu, petju, glasbi. Dolga leta je bil Radio Trst A glas svobode, glas posredovanja demokratičnih vsebin in misli. Zato pa je imel posebno v prvih letih po vojni ogromno poslušalcev tudi v takratni Jugoslaviji.

Počasi je ta vloga bledela. Slovenska zavest tukajšnjih Slovencev se je utrjevala in rasla, dobivala je drugačne vsebine in obrise.

Ko danes gledamo nazaj, na prehojeno pot, se nam krilatica na račun takratnih ustvarjalcev radijskih sporedov in o tem, da je slovenski radio gnezdo beguncev, nazadnjaških klerikalcev, zdi nepoštena in krivična. Naš levičarski blok, ujet v kolesje destruktivne taktike vsega, kar ni bilo enoumno trobentanje v levo, je ustvarjalo vseskozi zastrupljeno ozračje, polno nasprotovanj in mračnjaštva. Zanimivo pa je to, da se je to ozračje začelo ohlajati in svetiti v trenutku, ko so se vrata Rai-ja začela odpirati in so vanj stopali predstavniki naše leve opcije! Tako na programskem odseku kot tudi na časnikarskem oddelku seveda pridobivanje službe ni potekalo po principu znanja ali neke strokovne pripravljenosti in niti ne po principu dobrega obvladanja slovenskega jezika ali neke meritornosti; vse je potekalo po principu politične računice. In tako so na naš radio začeli stopali pristaši Berlinguerja, Occhetta in pa kajpak Craxija, naši levičarji, ki pa pred tem niso bili vsi levičarji, saj so nekateri hodili celo k nedeljski maši, pa so kaj kmalu potem paradirali po radijskih hodnikih s časopisom Unitą, ki jim je "čisto slučajno" molel iz žepa suknjiča. Tako smo vsi doživeli neke vrste revanše!

In vendar: vsak objektivni raziskovalec povojnih časov bo danes brez pridržkov priznal, da so mogoče tista prva leta na Radiu Trst A res oblikovali "naši", ki pa so orali trdo ledino, pod stalnim nadzorstvom italijanskih nadrejenih in zmogli so v letih ustvariti nekaj velikega, nekaj, na kar velja biti ponosni. Ustvarili so radio, vzpostavili neviden dialog z našimi ljudmi, posredovali so na novo oživljeno ljubezen do slovenske besede, ki je ponovno vzplamtela.

Danes nima smisla ustvarjati nekih polemik in se spuščati v besedni dialog z levičarskim taborom: ta ni zmogel – in mislim da je niti danes ne zmore – toliko intelektualne moči, da bi drugim priznal, da kljub drugačnim svetovnonazorskim pogledom, znajo dobro delati. Tu seveda ne mislimo na posamezne stranke, ki pripadajo levemu bloku, ampak predvsem na tiste levičarje, ki se prepoznavajo v drugi krovni organizaciji. Tega nismo dočakali v preteklosti in na to zaman čakamo tudi danes. Zato pa smo si tudi tako narazen: brez intelektualne poštenosti ni dialoga. Zato se pač moramo zadovoljiti z vsakdanom, ki vsebinsko sicer ni točno zarisan, kjer so novice in komentarji dokaj splošni in ne zmorejo nobene globine. A vendar je povsem jasno, da je naš radio tudi danes – tak, kot je – veliko bogastvo, ki se mu ne smemo odreči. Razhajanja bi bilo dobro razčiščevati med nami – interno: navzven pa moramo nastopati vsi odločno in enotno in še naprej zahtevati avtonomijo odločanja pri slovenskem odseku ustanove Rai, zahtevati nove in ustrezne namestitve, zato da naš radio ostane še vedno naš: mogoče z drugačnimi vsebinami in z drugačnimi kulturnimi naboji, a vsekakor še vedno naš.

Drago Štoka, Ezio Gosgnach, Aldo Jarc in Ivan Peterlin

Slovenska televizija je med naše ljudi priromala kot zadnji krhelj medijskega sadeža. No, resnici na ljubo je treba reči da pravzaprav še vedno roma, saj še danes ni povsod vidna. A vendar: imamo jo – sicer le nekaj ur tedensko, a vendar jo imamo! Pri tem je mogoče zanimivo poudariti to, da nam ekranov ni razsvetlila kaka levo usmerjena vlada, ampak nasprotno: vlada, ki je dala svoj blagoslov oddajanju v slovenščini je bila desnosredinska vlada, minister pa je pripadal skrajno desni opciji. (...)

Umaknimo se za trenutek na zemljepisno nekoliko bolj odmaknjeno področje, a s čustvenega, predvsem pa narodnostnega vidika, prav tako izpostavljeno, kot je goriško oz. tržaško. Svojo pozornost mislimo zdaj posvetiti Benečiji in našim rojakom na Videmskem. Ni potrebno nekih posebnih besednih uvertur, da si pred oči pričaramo živo in povsem verodostojno sliko razmer, v katerih se je v dolgih desetletjih kalila svojevrstna identiteta Beneških Slovencev. (...) Slovenska beseda in pesem sta zamirala že v grlih, oči so morale zbegano tavati po prostoru in iskati tistega, ki jih bo ob slovenski besedi morebiti ovadil. V tej neskončno dolgi noči pa, kljub vsemu, ni čisto vse zamrlo. Po tej revni zemlji so stopali velikani, ki se niso predali. (...) To so bili navadni možje, ki mišic niso razkazovali: so pa brez iskanja kakršnegakoli kompromisa spravili v igro svojo notranjo veličino, svojo veliko ljubezen do materinega jezika, svoje prepričanje, da jim tega ne sme in ne more nihče vzeti. In s tem prepričanjem so stopili med svoje ljudi. Niso imeli medijskega aparata, niso imeli na voljo ne radia, ne televizijskega ekrana. Njihova prepričevalna moč je lahko bila samo v besedi. Slovenski besedi! Ti naši Čedermaci so imeli še nekaj, kar jih je ločevalo od navadnih ljudi. Tudi oni so imeli svojo uniformo, ki pa ni vzbujala strahu in ni ponujala prezira in ni zaobjemala inteligenčne in intelektualne zakrknjenosti, ampak čisto nasprotno. To je bila uniforma naših duhovnikov, ki so vžigali v ljudeh ljubezen do svojih korenin, spoštljivost do vsega, kar so jim dali starši, ljubezen do jezika, veselje in ponos, da lahko Boga prosiš za pomoč tudi v slovenščini. (...) Zato je štirinajstdnevnik **Dom** njihov in samo njihov! Dom je glasilo, ki tudi danes zna spregovoriti ranjenim dušam, prevaranim državljanom italijanske republike, ki je naredila vse, da bi za vedno zabrisala vsako sled za njihovo slovensko identiteto. Peklenski načrt, ki se je skoraj posrečil. Zato mi – iz neke daljave – nimamo nobene moralne pravice, da sploh debatiramo o primernosti izhajanja tega štirinajstdnevnika. Je pa naša dolžnost, da z vsemi močmi omogočimo temu našemu benečanskemu klicu, da še vedno najde pot na svetlo, da opravlja svojo misijo in naj jo opravlja, dokler bo vsaj še en sam slovenski Benečan pogledal v strani časopisa Dom.

Tednik **Novi Matajur** je nekaj drugega: tudi ta časopis ima svoje bogato zgodovinsko ozadje. Dogodke in življenje v Benečiji spremlja z drugačnega zornega kota, ki se tudi v političnem smislu ne sklada z Domom. Med našimi "vodilnimi" je veliko namigovanj pa tudi glasnih predlogov, da bi oba benečanska glasova poenotili v en sam akord. Stvar ima z vsebinskega vidika lahko edinole suhoparno logiko v ekonomski optiki: nobena druga ne bi vzdržala koraka v to smer! Tudi če so beneški ljudje zelo stvarni in preudarni, jih resnično ne moreš prisiliti, da bodo vsi kar naenkrat zdrsnili v neko enoumje. In kakšno naj bi bilo to enoumje? Tisto, ki ga oznanja SSO, ali SKGZjevsko? Kateri benečanski evangelij bi prodrl med ljudmi: naš ali njihov? Združitev bi verjetno pomenila poplitvitev vseh vsebinskih nabojev in bralci bi verjetno ne razumeli protislovij, ki bi se pojavljala na istih straneh. Števila naročnikov verjetno ne bi povišali, prej nasprotno! Verjetno bi izgubili veliko bralcev in storjena bi bila velika in nepopravljiva škoda. Čedermaci pa si takega epiloga svojega dolgega boja res ne zaslužijo. Mogoče bi bil realen predlog ta, da bi Novi Matajur izhajal kot posebna stran Primorskega dnevnika in bi tako imeli v slovenskem zamejstvu – kar se tiskane besede tiče – en dnevnik, en tednik, en štirinajstdnevnik in en mesečnik. Seveda gre stvari dodobra premisliti in analizirati morebitne aspekte take variante z vseh zornih kotov.

Ne nameravamo vam veliko časa in pozornosti jemati z obravnavo dveh mladinskih glasil: s **Pastirčkom** in **Galebom**. Obe reviji imata bogato zgodovino, obe sta namenjeni našim najmlajšim in obe sta vsebinsko dokaj pestri. (...)

Zdaj pogled v naš revijalni tisk, pravzaprav pogled in poglobitev v revijo - **Mladiko**, ki že 50 let neprekinjeno izhaja v našem slovenskem zamejstvu in je zmogla kljubovati vsem zaprekam, od finančnih, idejnih, kadrovskih, organizacijskih in drugih. Ta očak naše tiskane besede je revija, pri kateri – z razliko od drugih revij, ki so izhajale pri nas pa tudi kmalu zamrle – nihče ni nikoli dobil niti lire prej in danes niti evra za svoj napisani prispevek. Gre za pravzaprav čudovit unikat literarno-kulturne trme, vztrajnosti in je enciklopedični zgled velike skrbi predvsem za jezik, s katerim se soočamo na njenih straneh. (...) V levem bloku naše narodnostne skupnosti na tem področju pravzaprav ni konkurence. V prejšnjih desetletjih je bilo nekaj poskusov, ki pa so že po nekaj številkah usahnili, ker enostavno ni bilo dovolj intelektualne moči, želje in verjetno tudi zmožnosti, da bi do neke kontinuitete v izhajanju tudi prišlo. Zato je tudi razprava o ukinitvi te revije pravzaprav brezpredmetna, saj nudi revija še vedno živahen utrip in še vedno poganja (...)

V našem prostoru izhaja že nekaj let tudi revija **Škrat**, ki ima vrsto odličnih sodelavcev, je z znanstvenega vidika zelo podkovana, je pa obsojena na negotovo izhajanje, saj pravzaprav potrebnih sredstev zanjo ni dovolj. (...)

Zelo zanimivo je po svoje tudi glasilo **Skupaj**, ki ga že nekaj let razpošilja med svoje člane vodstvo

Zadružne kraške banke. (...) Naš največji in najuspešnejši slovenski bančni zavod v Italiji je začutil potrebo po tesnem in stalnem dialogu s svojim članstvom in si zato ustvaril svoje glasilo. In ta dialog je vsestranski, saj zaobjema celo vrsto področij (...)

Na pultih naših cerkva se pojavlja **Naš vestnik**, ki ga že nekaj let urejuje neutrudni Dušan Jakomin. Na svojih straneh prikazuje življenje, napore in organizacijske stvaritve naših ljudi po najrazličnejših farah, ob vsaki številki pa lahko naletimo na globlja vsebinska razmišljanja glavnega urednika, ki so vedno zanimiva in iskriva. Ti uvodniki niso nujno cerkveno obarvani, ampak vsebujejo misli, ki so povezane predvsem z našim obstojem na teh tleh, kar pomeni, da se časopis ukvarja tudi z našo narodnostno "politiko".

Živahna postaja tudi naša medijska dejavnost na spletnih straneh. Tako lahko naletimo na agencijo **Slomedia**, ki prinaša dnevne novice z našega ožjega prostora in pa novice iz širšega sveta. Športno obarvana je spletna stran **Slosport**, ki se je v nekaj letih razbohotila do take mere, da ima dnevno kar nekaj tisoč kontaktov, ki prihajajo s celega sveta, lahko pa se pohvali že z dvajset milijoni kontaktov na leto. Vprašanje je, do kdaj bosta lahko obe spletni strani kljubovali denarni stiski, saj časi niso zelo rožnati in je tudi bodočnost tako nejasna, da je reklamnih oglaševalcev, ki so pravzaprav vir življenja obeh medijev, vedno manj. (...)

V iskanju neke bolj točno izostrene slike, smo skušali vsaj z rahlimi zamahi čopiča izrisati nekaj zgodovinskih vzrokov zakaj, čemu in kako to, da se nam danes obstoječi mediji kažejo taki, kot so! Prva ugotovitev, ki se nam vrinja je vsekakor ta, da smo lahko z obstoječim zadovoljni, saj je naš prostor dobro prepleten s sliko, s tiskano in govorjeno besedo. Ta terenska kapilarnost bi se morala odražati tudi z vsebinskega vidika, tako da bi na teritoriju – povsod tam, kjer živimo Slovenci – vsakdo lahko dobil v roke nekaj, kar ga zanima in kar mu je blizu! Širok razpon našega tiska bi mu to moral nuditi in dovoljevati. Uporabili smo pogojnik. To pa zaradi tega, ker je resnično stanje vendarle nekoliko drugačno!

Obremenjeni s preteklostjo in nekritično prepričani, da bomo zlahka samo z besedo zmogli prelisičiti drugo stran, se idejno še vedno zapiramo v neke ozke kalupe, drug drugemu govorimo s figo v žepu kot se temu reče in še danes ne zmoremo intelektualne širine in iskrenosti. Ta očitek leti predvsem na del naše levice (ne na vso!), predvsem na tisti, s katerim ima sorodna krovna organizacija najbolj intenziven dialog. In zato je verjetno naš Primorski dnevnik še vedno preveč obremenjen samo s takim enostranskim dialogom, da prevelikokrat dobrohotno zatisne kar obe očesi in pozablja, da bi moral spregovoriti vsem Slovencem in ne samo enemu delu. Veliko je seveda odvisno od novinarskega kadra in pa, kajpak, od glavne metle. Če ta ne premore objektivnega in nespolitiziranega pogleda na stvari, potem je jasno, da bo en del našega življa nad pisanjem razočaran. Zato je nujno, da na tej ravni nekaj ukrepamo, seveda v slogu "bipartisan". V uredništva moramo v bodoče nastavljati ljudi z znanjem, izobrazbo in smislom za pluralnost. Razpišimo končno natečaje tudi za ta delovna mesta in ne jemljimo v službo takih, ki so brez hrbtenice in pripravljeni pihati v rog tako kot nekateri naši "boss–voditelji" želijo. Skrajni čas je, da v vsakodnevno prakso vrinemo tudi dejansko pojem široke pluralnosti, kar pomeni poštenost in objektivnost informacije na vseh ravneh. Prav gotovo bo več ljudi seglo po našem dnevniku in več ljudi bo pripravljenih prisluhniti našemu radiu in televiziji, če bomo zmogli to udejanjiti: zato, ker bo naš človek čutil medij za svojega, ker mu bo pripravljen verjeti, ker bo zmogel spoštovati pisce in avtorje člankov in komentarjev. Globoko smo prepričani, da se v tako uravnanem medijskem prostoru lahko znajde in se z njim istoveti vsak član SSO.